UNIS INSTITUT ZA EKOLOGIJU, ZAŠTITU NA RADU I ZAŠTITU OD POŽARA - ISTOČNO SARAJEVO
NAUČNO - ISTRAŽIVAČKI INSTITUT

JIB: 4400577900003; **PDV broj**: 400577900003; **Matični broj**: 01887653;
Žiro račun: 555-700-00189118-55 Nova Banka; 567-483-11000103-94 Sberbank

Certified by TÜV THÜRINGEN ISO 45001 / ID:15 118 20222 www.tuev-thueringen.de
Certified by TÜV THÜRINGEN ISO 14001 / ID:15 104 171533 www.tuev-thueringen.de
Certified by TÜV THÜRINGEN ISO 9001 / ID:15 100 175984 www.tuev-thueringen.de

Ul. Srpskih ratnika br. 35, 71420 Pale, tel: 00387 (0) 57/378-180; 223-732; fax: 378-188
e-mail: institut@unis-institut.com; www.unis-institut.co

INSTITUT ZA EKOLOGIJU, ZAŠTITU NA RADU I ZAŠTITU OD POŽARA D.O.O. UNIS ISTOČNO SARAJEVO 1

DOKAZI UZ ZAHTJEV ZA IZDAVANJE EKOLOŠKE DOZVOLE
Broj:68/2022

NOSILAC PROJEKTA: "ANDRIĆ-FARM" D.O.O. Pelagićevo,

OBJEKAT: KOMPLEKS POLJOPRIVREDNIH OBJEKATA-FARMA ZA UZGOJ PILIĆA (BROJLERA), Orlovo Polje, Opština Pelagićevo

Istočno Sarajevo, januar 2022. godine

Istočno Sarajevo 057/378-180	Pale 057/223-732	Višegrad 058/620-073	Vlasenica tel.056/710-920	Banja Luka 051/218-552
Direktor 065/524-121	Mob. 065/524-121	Mob. 065/888-502	Mob. 065/888-508	Mob. 065/888-504

РЕПУБЛИКА СРПСКА
В Л А Д А
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ, ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

Министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију на основу члана 67. Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/12 и 79/15), члана 5. Правилника о условима за обављање дјелатности из области заштите животне средине („Службени гласник Републике Српске“, бр. 28/13 и 74/18) и Рјешења о испуњености услова за обављање дјелатности из области заштите животне средине број 3-Е/03 од 01.07.2019. године, **и з д а ј е**

Л И Ц Е Н Ц У

„УНИС“
Институт за екологију, заштиту на раду и заштиту од пожара, д.о.о. Источно Сарајево - Пале

Испуњава услове за обављање дјелатности из области заштите животне средине. Ова лиценца важи од **01.07.2019. године до 01.07.2023. године**. Провјера испуњености услова за обављање дјелатности из области заштите животне средине вршиће се у складу са одредбама Закона о заштити животне средине и Правилника о условима за обављање дјелатности из области заштите животне средине.

Број регистра: **3-Е/03**

Бања Лука: **01.07.2019. године**

МИНИСТАР
Срећенка Голић

68/22

PREDMET:	**Dokazi uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole**
NOSILAC PROJEKTA	**"ANDRIĆ-FARM" D.O.O. Pelagićevo, Orlovo Polje, Parići 34, Pelagićevo**
OBJEKAT	**FARMA ZA UZGOJ PILIĆA (BROJLERA)**
LOKACIJA	**ORLOVO POLJE, OPŠTINA PELAGIĆEVO**
KAPACITET	**141 000 KOMADA PO TURNUSU**
PROJEKTNA ORGANIZACIJA	**"UNIS" – INSTITUT ZA EKOLOGIJU, ZAŠTITU NA RADU I ZAŠTITU OD POŽARA, ISTOČNO SARAJEVO**
DATUM IZRADE	**januar, 2022. godine**
BROJ PROTOKOLA	**68/2022**
U IZRADI PROJEKTA UČESTVOVALI	**Milena Jakšić, dipl.ing.tehn.** **Mirjana Knežević, dipl. ing tehn.** **Danijela Karać, dipl. ing polj.** **Zvjezdana Kajkut, dipl.eko.** **Đorđe Stanojević, dipl.ing.maš.**
DIREKTOR INSTITUTA	**prof. Đorđe Milišić**

SADRŽAJ :

UVOD.....3

a) OPIS POSTROJENJA I AKTIVNOSTI, UKLjUČUJUĆI DETALjAN OPIS PROIZVODNOG ILI RADNOG PROCESA, TEHNOLOŠKE I DRUGE KARAKTERISTIKE.....6

b) OPIS OSNOVNIH I POMOĆNIH SIROVINA, OSTALIH SUPSTANCI I ENERGIJE KOJA SE KORISTI ILI KOJU PROIZVODI POSTROJENJE ODNOSNO PRIKAZ VRSTE I KOLIČINE POTREBNE ENERGIJE I ENERGENATA ZA PROIZVODNI I RADNI PROCES 19

v) OPIS STANjA LOKACIJE NA KOJOJ SE NALAZI POSTROJENjE, UKLjUČUJUĆI REZULTATE IZVRŠENIH INDIKATIVNIH MJERENjA, KOJI OBUHVATAJU STEPEN ZAGAĐENOSTI VAZDUHA, NIVO BUKE, NIVO ZRAČENjA, KVALUTET POVRŠINSKIH VODA, NIVO PODZEMNIH VODA, BONITET I NAMJENU ZEMLjIŠTA, KAO I SADRŽAJ ŠTETNIH I OTPADNIH MATERIJA U ZEMLjIŠTU 20

g) OPIS PRIRODE I KOLIČINE PREDVIĐENIH EMISIJA IZ POSTZROJENjA U SVE DIJELOVE ŽIVOTNE SREDINE (VAZDUH, VODA, ZEMLjIŠTE), ODNOSNO PRIKAZ VRSTE I KOLIČINE ISPUŠTENIH GASOVA, VODE I DRUGIH OTPADNIH MATERIJA..., PO TEHNOLOŠKIM CJELINAMA, UKLjUČUJUĆI EMISIJE U VAZDUH, ISPUŠTANjE U VODU I ZEMLjIŠTE, BUKU, VIBRACIJE, SVJETLOST, TOPLOTU I ZRAČENjE (JONIZUJUĆA I NEJONIZUJUĆA), KAO I IDENTIFIKACIJU ZNAČAJNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I ŽIVI SVIJET U CJELINI, KAO I ZDRAVLjE LjUDI ZA VRIJEME IZGRADNjE, REDOVNOG RADA POSTROJENjA ILI OBAVLjANjA AKTIVNOSTI.....46

d) OPIS PREDLOŽENIH MJERA, TEHNOLOGIJA I DRUGIH TEHNIKA ZA SPREČAVANjE, SMANjIVANjE, UBLAŽAVANjE ILI SANACIJU ŠTETNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU, PROPISANE OVIM ZAKONOM I DRUGIM PROPISIMA, TRETMAN I UPRAVLjANjE OTPADOM I UPRAVLjANjE NUS PROIZVODIMA KAO I MJERE U SLUČAJU INCIDENTNIH SITUACIJA 55

đ) OPIS OSTALIH MJERA RADI USKLAĐIVANjA SA OSNOVNIM OBAVEZAMA ODGOVORNOG LICA, POSEBNO MJERA NAKON ZATVARANJA POSTROJENjA KOJE MOGU UTICATI NA SPREČAVANjE ILI SMANjIVANjE ŠTETNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU 61

e) OPIS MJERA PLANIRANIH ZA MONITORING EMISIJA U ŽIVOTNU SREDINU, UKLjUČUJUĆI GRANIČNE VRIJEDNOSTI EMISIJA PROPISANE POSEBNIM PROPISIMA, PARAMETRE NA OSNOVU KOJIH SE MOGU UTVRDITI ŠTETNI UTICAJI NA ŽIVOTNU SREDINU I MJESTA, NAČIN I UČESTALOST MJERENjA UTVRĐENIH PARAMETARA 62

ž) OPIS RAZMATRANIH ALTERNATIVNIH RJEŠENjA U ODNOSU NA PREDLOŽENU LOKACIJU I TEHNOLOGIJU, KAO I DRUGE RAZLOGE ZBOG KOJIH SE ODLUČILO ZA PREDLOŽENA RJEŠENjA 64

z) PLAN UPRAVLjANjA OTPADOM IZRAĐEN U SKLADU SA PROPISOM KOJE REGULIŠE UPRAVLjANjE OTPADOM.....65

i) PRILOG 69

NETEHNIČKI REZIME 104

UVOD

Postrojenja koja mogu ugroziti životnu sredinu i koja mogu imati negativn uticaj na životnu sredinu stavljaju se pod poseban režim kontrole koja se sprovodi putem:
- uslova propisanih za dobijanje ekološke dozvole
- obaveza lica odgovornog za rad preduzeća o redovnom dostavljanju svih potrebnih podataka i informacija nadležnim institucijama vezano za ispunjenje propisanih uslova o zaštiti životne sredine
- sanacionih mjera za sprečavanje zagađenosti i dr.

Preradarstvo je grana stočarstva koja je postigla značajan nivo razvijenosti u Republici Srpskoj, što za posljedicu ima značajna ulaganja u ovoj oblasti tj. grade se namjenski objekti odnosno farme. Brojni su faktori koji utiču na brz razvoj preradarstva i sve veću zastupljenost proizvoda od mesa peradi u prehrani stanovništva.

U uslovima kada je u Republici Srpskoj zakonom, odnosno podzakonskim aktima, precizno regulisano da je za ovakve objekte i aktivnosti potrebno raditi Prethodnu procjenu uticaja na životnu sredinu, a zatim i Studiju uticaja na životnu sredinu,

Nakon obavljene Prethodne procjene uticaja na životnu sredinu i Rješenja Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, kojim se investitor „ANDRIĆ-FARM" D.O.O. obavezuje da dostavi Studiju o uticaju na životnu sredinu, za pogon farme za tov pilića (brojlera), pristupilo se izradi predmetne Studije o uticaju na životnu sredinu.

Studiju o uticaju na životnu sredinu urađena u skladu sa odredbama Uputstva o sadržaju Studije uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 108/13) i stavovima člana 2., 3. i 4. člana 68. Zakona o zaštiti životne sredine (Službeni glasnik Republike Srpske" broj 71/12 i 79/15).

Nosilac projekta „ANDRIĆ-FARM" d.o.o. Pelagićevo, po Rješenju broj 15.04-96-74/17, dana 11.09.2017. godine. Ministarstvu za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, dužan je dostaviti Studiju o uticaju na životnu sredinu, radi daljeg postupka procjene uticaja na životnu sredinu, a nakon pribavljanja Lokacijskih uslova.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju Investitor posjeduje Lokacijske uslove (rješenje u prilogu) br. 03/06-364-4/14, od 03.07.2014. godine, izdate od Odjeljenja za opštu upravu, prostorno uređenje i stambeno-komunalne poslove opštine Pelagićevo, za sve objekte.

Zatim posjeduje Lokacijske uslove (Rješenje u prilogu) br. 03-058-21/16 od 15.12.2016 godine izdate od Odjeljenja za opštu upravu, prostorno uređenje i stambeno-komunalne poslove opštine Pelagićevo, gdje se navodi da nisu promjenjeni lokacijski uslovi i da vrijede Lokacijski uslovi izdati na ime Spasoja (Lazara) Andrić pod brojem 03/06-364-4/14, od 03.07.2014. godine. Farma za uzgoj pilića (brojlera) je u početku glasila na privatno lice, odnosno Spasoja Andrića, a od 25.12.2015. godine prelaze u DOO „ANDRIĆ FARM" (rješenje u prilogu).

Dopunu Studije uticaja na životnu sredinu farme za tov pilića (brojlera), „ANDRIĆ-FARM" D.O.O. Pelagićevo usklađena je sa Ocjenom o primljenim primjedbama zainteresovane javnosti, zainteresovanih organa i preliminarnom stručnom stavu nosioca projekta na primjedbe, dobijenu od Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, broj: 15-.04-96-107/17 od 06.02.2018. godine.

Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, broj: 15-.04-96-107/17 od 06.02.2018. godine, donosi Ocjenu o primljenim primjedbama zainteresovane javnosti, zainteresovanih organa i preliminarnom stručnom stavu nosioca projekta na primjedbe.

Investitor „ANDRIĆ-FARM" D.O.O. Pelagićevo, obratio se ovom ministarstvu sa zahtjevom za izdavanje rješenja za odobravanje Studije uticaja na životnu sredinu. Kako je u skladu sa zakonom završena procedura Javnog uvida na predmetnu Studiju (nacrt) koja je bila u period od 22.11.2017 do 22.01.2018 godine, u Opštini Pelagićevo, dostavljena su i sva pristigla mišljenja.

Dalje navodimo i zapisnik sa Javne rasprave gdje su dati odgovori na primjedbe, kao i Preliminarni stručni stav o Studiji uticaja na životnu sredinu za projekat kompleksa poljoprivredni objekata-farmi za tov pilića (brojlera), investitora "ANDRIC-FARM", Pelagićevo, broj: 03/18 od 30.01.2018 godine. U skladu sa navedenim primjedbama i sugestijama izvršena dopuna Studije uticaja na životnu sredinu za projekat kompleksa poljoprivredni objekata-farmi za tov pilića (brojlera), investitora "ANDRIC-FARM", Pelagićevo.

Andrić-farm d.o.o., Pelagićevo, kao nosilac projekta Studije uticaja na životnu sredinu kompleksa poljoprivrednih objekata – farmi za uzgoj pilića (brojlera), Orlovo Polje, Opština Pelagićevo,u postupku za odobrenje Studije reviziju je povjerio preduzeću „PROJEKT" a.d. Banja Luka.

Revizijom se provjeri stručni kvalitet Studije uticaja u skladu sa članom 72. Zakona o zaštiti životne sredine (Sl. glasnik RS, br. 71/12, 79/15). U skladu sa čl.72, tačka(5) Zakona o zaštiti životne sredine, preduzeće Projekt a.d., Banja Luka – Revident podnosi nosiocu projekta Izvještaj o reviziji, koji sadrži stručnu ocjenu studije uticaja na životnu sredinu, eventualne primjedbe na kvalitet i potpunost studije i uputstva za uklanjanje tih nedostataka.

U skladu sa Izvještajem o reviziji, izvršene su korekcije Studije, te nakon izvršenog usklađivanja Studije uticaja sa primjedbama i uputstvima iz izvještaja o reviziji, dostavljena je Ministarstvu studija uticaja u konačnom obliku za predmetno preduzeće.

Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, rješavajući po zahtjevu znosioca projekta „ANDRIĆ FARM" Pelagićevo, za odobravanje Studije uticaja na životnu sredinu projekta farmi za uzgoj pilića (brojlera) sa pratećim objektima kapaciteta 141 000 komada po turnusu, u Orlovom polju, Opština Pelagićevo, a na osnovu člana 73. Zakona o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske", br. 71/12 i 79/15), člana 2. Pravilnika o projektima za koje se sprovodi procjena uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik Republike Srpske", br. 124/12) i člana 190. Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske" broj 13/02, 87/07 i 50/10), donosi Rješenje o odobravanju Studije uticaja na životnu sredinu, pod brojem: 15.04-96-107/17, dana 14.05.2018. godine. (Rješenje u prilogu ovog dokumenta).

U navedenom Rješenju, nosilac projekta je obavezan da podnese ovom Ministarstvu zahtjev za izdavanje ekološke dozvole za kompleks poljoprivredni objekata-farme za tov pilića (brojlera) sa pratećim objektima, kapaciteta 141 000 komada po turnusu, u Orlovom polju, Opština Pelagićevo, u skladu sa članom 85. Zakona o zaštiti životne sredine i članom 3. Pravilnika o postrojenjima koja mogu biti izrađena i puštena u rad samo ukoliko imaju ekološku dozvolu („Službeni glasnik Republike Srpske", br. 124/12).

Uvidom u predočenu projektno - tehničku dokumentaciju te situaciju na terenu, kao i saznanja o karakteristikama radnog procesa koji se u predmetnom objektu odvija poslužili su nam kao osnova za izradu predmetnog dokumenta. Takođe u skladu sa navedenim u Rješenju o odobravanju Studije uticaja na životnu sredinu, pod brojem: 15.04-96-107/17, dana 14.05.2018. godine, uvrstiće se u predmetni dokument.

Cilj ovih Dokaza, je procjena mogućeg uticaja na životnu sredinu navedenog objekta na predmetnoj lokaciji, i davanje preporuka u cilju usklađivanja tehničko-tehnoloških rješenja sa zakonski propisanim normama za parametre zagađenja radne i životne sredine.

Uloga Dokaza za izdavanje ekološke dozvole postrojenju, tj. objekata u sistemu zaštite životne sredine je višestruka, ali je primarna i prevashodna preventivna uloga. Dokazi se rade kako bi se zaustavila dalja degradacija životne sredine, spriječio uvoz i uvođenje zastarjelih i tzv. „prljavih" tehnologija i postrojenja, koja su veliki i potencijalno opasni zagađivači životne sredine, kao i da bi se spriječili hemijski ili ekološki incidenti ili udesi širih razmjera.

Svi zaključci i mjere zaštite koji su proistekli iz ovih Dokaza predstavljaju obavezu koja se mora sprovoditi i ugraditi u dokumentaciju.

Prilikom izrade Dokaza uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole rukovodili smo se sledećim propisima:

- Zakon o zaštiti životne sredine, („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 71/12, 79/15, 70/20)
- Zakon o zaštiti prirode, („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 20/14);
- Pravilnik o postrojenjima koja mogu biti izgrađena i puštena u rad samo ukoliko imaju ekološku dozvolu („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 124/12)
- Zakon o zaštiti vazduha, („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 124/12, 46/17);
- Uredba o određivanju zone i aglomeracija („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 100/12)
- Uredba o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 124/12)
- Uredba o uslovima za monitoring kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 124/12)
- Pravilnik o mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađivanja vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 3/15, 51/15, 47/16)
- Zakon o vodama („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 50/06, 92/90, 121/12 i 74/17);
- Pravilnik o ispuštanju otpadnih voda u javnu kanalizaciju („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 44/01);
- Pravilnik o uslovima ispuštanja otpadnih voda u površinske tokove („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 44/01);
- Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20 i 63/21);
- Pravilnik o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18)
- Pravilnik o uslovima za prenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača i predavača na odgovorno lice sistema za prikupljanje otpada („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 34/17)
- Pravilnik o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma („Službeni list SR BiH", broj: 46/89)

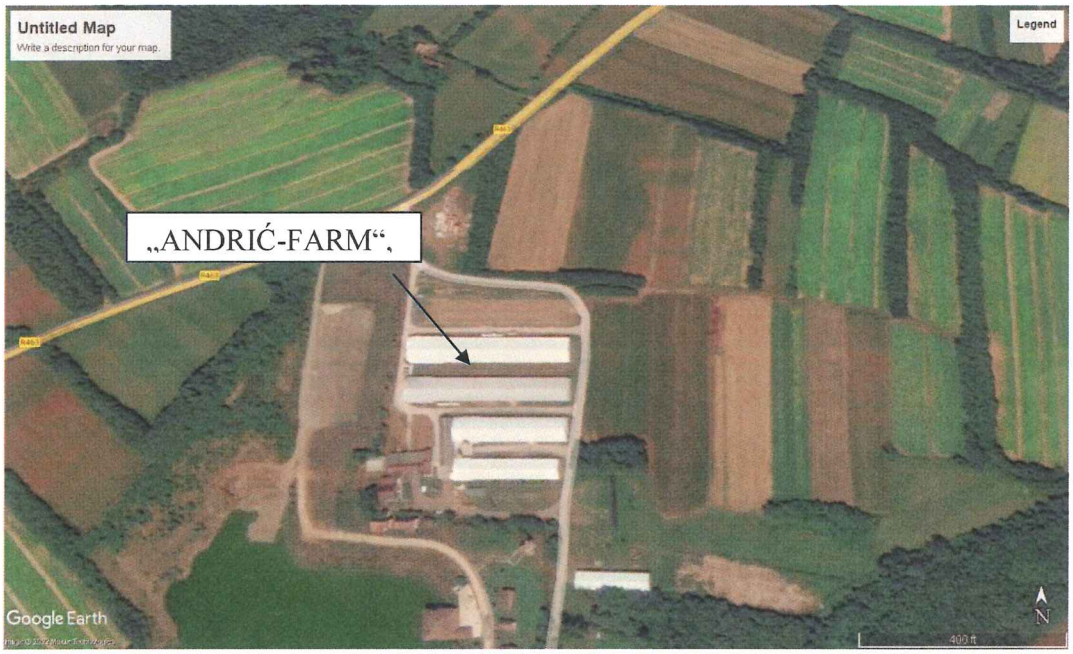
U skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republikev Srpske, br. 71/12, 79/15 i 70/20) i Pravilnikom o postrojenjima koja mogu biti izgrađena i puštena u rad samo ukoliko imaju ekološku dozvolu („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 124/12)nosilac projekta za kompleks poljoprivredni objekata-farme za tov pilića (brojlera) sa pratećim objektima, kapaciteta 141 000 komada po turnusu, u Orlovom polju, Opština Pelagićevo, podnosi Dokaze uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole. Uzimajući u obzir namjenu i kapacitet objekta. Ovim Zahtjevom za izdavanje ekološke dozvole se dostavljaju podaci o predmetnoj farmi.

a) OPIS POSTROJENJA I AKTIVNOSTI, UKLJUČUJUĆI DETALJAN OPIS PROIZVODNOG ILI RADNOG PROCESA, TEHNOLOŠKE I DRUGE KARAKTERISTIKE

a.1) Opis Lokacije

Farma za uzgoj pilića (brojlera), DOO „ANDRIĆ-FARM", Pelagićevo se nalazi na parceli označenoj kao k.č. 229 K.O. Orlovo Polje, Pelagićevo. Prilazni put objektu je sa sjeverne strane, sa lokalnog puta u naselju.

Lokacija predmetnog kompleksa objekata nalazi se oko 5 km sjeverozapadno od centra opštine Pelagićevo, u Orlovo Polje. Cjelokupna opština Pelagićevo, smještena je na dijelu Posavine. Predmetni teren je ravan prema nivou lokalnog nekategorisanog puta.

Slika 1. Satelitski prikaz lokacije (Google Earth)

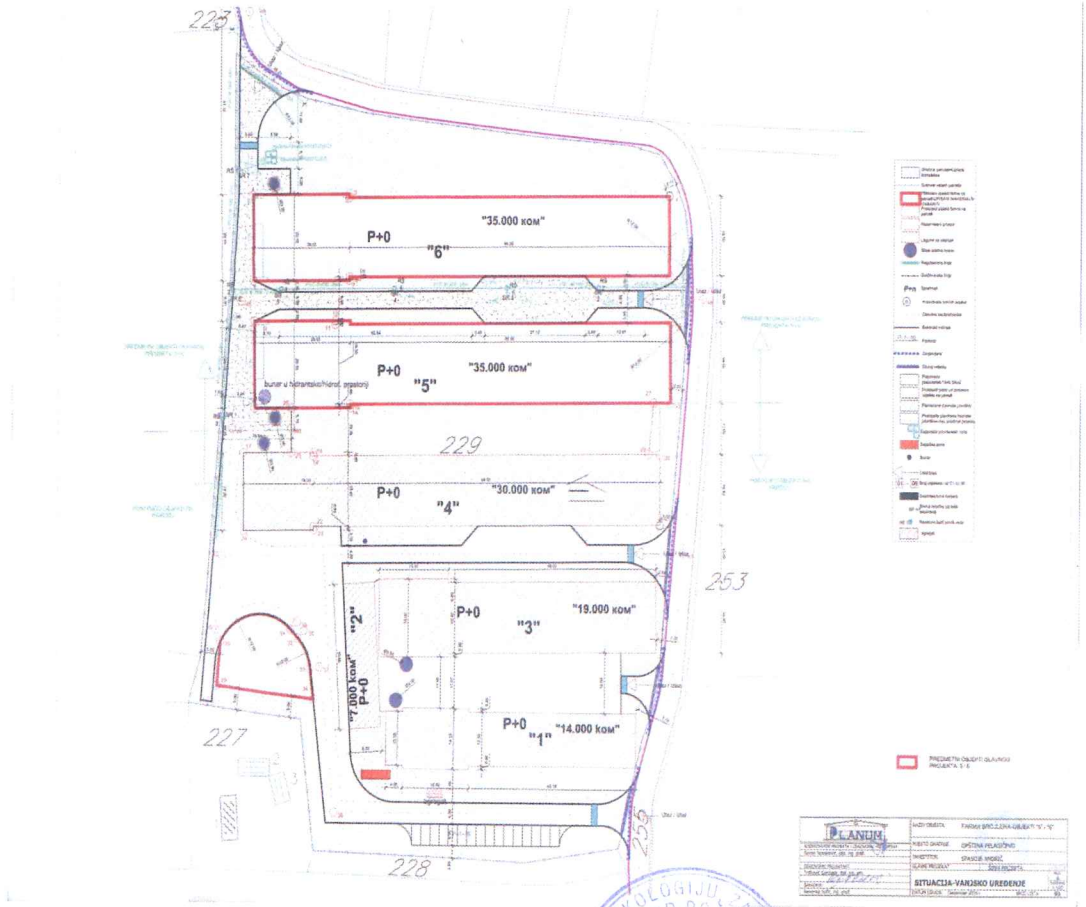
a.2) Fizičke karakteristike objekata

Površina predmetne parcela (k.č. 229) je 19.888 m2 ili 1.989 ha. Namjena postojećih objekata jeste poljoprivredno-proizvodni objekti tipa farme.

Farmu čini šest objekata za uzgoj brojlera i to:

- Objekat broj 1, farma za tov brojlera, kapaciteta 14 000 komada, spratnosti P+0, dimenzija 67,70m x 12,55m + 2x0,80mx18,00m
- Objekat broj 2, farma za tov brojlera, kapaciteta 7 000 komada, spratnosti P+0, dimenzija 33,60m x 8,55m
- Objekat broj 3, farma za tov brojlera, kapaciteta 20 000 komada, spratnosti P+0, dimenzija 75,00m x 16,40m
- Objekat broj 4, farma za tov brojlera, kapaciteta 30 000 komada, spratnosti P+0, dimenzija 19,00m x 18,00m + 94,00m x 16,40m
- Objekti broj 5 i 6, farma za tov brojlera, kapaciteta po 35 000 komada, spratnosti P+0, dimenzija 26,05m x 20,10m + 86,95m x 18,50m

Objekati su za tov pilića – farma brojlera. Farma je maksimalnog zbirnog kapaciteta od 141 000 komada po turnusu. Predmetna parcela nalazi se u Orlovom polju, opština Pelagićevo, na zemljištu označenom kao k.č. br. 229 KO Orlovo polje, novi premjer i k.č. broj 195, 196 i 172/2 KO Orlovo polje, stari premjer. Objekati su locirani u okviru predmetne parcele. Prilaz objektu omogućen je sa postojećeg puta.

Slika br. 2. Situacioni plan

Slika 3. Predmetni objekti farme

Opis objekata

Objekti broj 1 i 2

Objekti broj 1 i 2, farma za tov brojlera, su kapaciteta 14 000 komada objekat broj 1, spratnosti P+0, dimenzija 67,70m x 12,55m + 2x0,80mx18,00m i objekat broj 2 kapaciteta 7 000 komada, spratnosti P+0, dimenzija 33,60m x 8,55m.

Temelji su temeljne trake i temeljni stubovi, osnovni konstruktivni sistem čine zidovi od blokova i AB stubovi. Krov je dvovodni, krovna konstrukcija je drvena, krovni pokrivač je trapezni sendvć lim. Pod se radi na AB soklu, visine 40cm, završno obrađen cementnom glazurom u padu od 5%, prema bočnim stranama, odnosno ka kanalu za izđubravanje. Plafon je obrađen po kosini krovne konstrukcije, sa ugradnjom termoizolacionog sloja i završnom obradom od rigipsa. Zidovi se malterišu produžnim malterom d 2cm, boje masnom bojom do visine 1,5 m. Svi spoljni limovi su pocinčani debljine 0,55mm. Od njih se izrađuju okapnice, opšavi, oluci. Prozori i vrata su od drveta sa termopan staklom.

Objekat broj 3

Objekat broj 3 za uzgoj brojlera je dimenzija 75,0 x 16,40 m, spratnost objekta je prizemlje. Temelji su temeljne trake i temeljni stubovi, osnovni konstruktivni sistem čine zidovi od blokova i AB stubovi. Krov je dvovodni, krovna konstrukcija je drvena, krovni pokrivač je trapezni sendvć lim. Pod je urađen na AB soklu, visine 40cm, završno obrađen cementnom glazurom u padu od 5%, prema bočnim stranama, odnosno ka kanalu za izđubravanje. Plafon je obrađen po kosini krovne konstrukcije, sa ugradnjom termoizolacionog sloja i završnom obradom od rigipsa. Zidovi se malterišu produžnim malterom d 2cm, boje masnom bojom do visine 1,5m. Svi spoljni limovi su pocinčani debljine 0,55mm. Od njih se izrađuju okapnice, opšavi, oluci. Prozori i vrata su od drveta sa termopan staklom.

Unutrašnji prostor farme se sastoji od velike prostorije za uzgoj pilića i ulaznog aneksa, gdje je kotlovnica, magacin i ulazni dio. Hranjenje pilića je automatizovano. Izđubravanje je predviđeno ručno, čišćenjem i dezinfekcijom cjelokupnog prostora nakon završenog turnusa tovljenja. Za napajanje pilića vodom je vodovodni izlaz koji je priključen na opremu za hranjenje i pojenje pilića.

Vjetrenje staje se vrši prirodnim putem pomoću prozora i prinudno putem ventilatora, postavljenih na zid. Na čeonom zidu postavljeni su 6 čeonih ventilatora tipa air-master, V-130-3-1, protoka 42.000m^3/h, koji izvlače vazduh, a na bočnoj strani se nalazi 22 otvora dimenzija 0,39x0,88m za ulaz svježeg vazduha.

Grijanje je toplovodno, preko vlastite kotlovnice na gas za grijanje objekta su odabrana četiri kalorifera na toplu vodu režima 70/55C. Pored objekta predviđen je nadzemni rezervoar za plin kapaciteta 5 000 l. Kaloriferi su postavljeni na visinu 1,0m od poda prostorije. Grijanje mora zadovoljiti temperature objekta po danima uzgoja. Kapacitet kotla je 150 KW. Pored objekta nalazi se silos kapaciteta 21.8 m^3, odnosno 14.2 t stočne hrane, prečnika 275 cm, visine 630 cm.

Objekat broj 4

Arhitektonsko projektovanje objekta usklađeno je sa njegovom funkcijom, zahtjevima investitora i postojećom okolinom. Maksimalne horizontalne gabaritne dimenzije objekta su: 16.40x113.00m + dva bočna dijela od po 0.80x16.00m. Objekat farme broj 4 sadrži predprostor, komandnu sobu, hidroforsku prostoriju, kotlovnicu, prostor farme i dva poluotvorena prostora za ventilaciju-klimatizaciju.

U konstruktivnom smislu objekat je izveden u armirano – betonskoj horizontalnoj i vertikalnoj konstrukciji, u kombinaciji sa čeličnim profilima – stubovima i krovnim rešetkama. Temelji su i kao AB trakasti temelji i temeljne stope. Krovna konstrukcija je čeličnih profila, pokrivena termo panelom, sa svim opšavima i olucima od pocinčanog lima d = 0,55 cm.

Krov je kosi dvovodni, sa nagibom krovnih ravni od 13°.Sve spoljne površine zidova su obložene „demit“ fasadom kao termoizolatorom i silikatnom fasadom kao završnom obradom. Kao završni pod u objektu izliven je beton i pod od keramičkih pločica, u zavisnosti od namjene prostorije. Svi plafoni su malterisani krečnim ili produžnim malterom, u zavisnosti od namjene prostorije.Vanjska i unutrašnja stolarija je od eloksiranih aluminijumskih profila. Novoprojektovane instalacije PTT, elektroinstalacije su spojene na gradsku mrežu, vodovodne na vlastiti bunar, kanalizacione instalacije na septičku.

Objekti 5 i 6

Objekti broj 5 i 6, farma za tov brojlera, su kapaciteta po 35 000 komada, spratnosti P+0, dimenzija 26,05m x 20,10m + 86,95m x 18,50m. Temelji su temeljne trake i temeljni stubovi, osnovni konstruktivni sistem čine zidovi od blokova i AB stubovi.
Krov je dvovodni, krovna konstrukcija je drvena, krovni pokrivač je trapezni sendvič lim. Pod seradi na AB soklu, visine 40cm, završno obrađen cementnom glazurom u padu od 5%, prema bočnim stranama, odnosno ka kanalu za izđubravanje. Plafon je obrađen po kosini krovne konstrukcije, sa ugradnjom termoizolacionog sloja i završnom obradom od rigipsa. Zidovi se malterišu produžnim malterom d 2cm, boje masnom bojom do visine 1,5m. Svi spoljni limovi su pocinčani debljine 0,55mm. Od njih se izrađuju okapnice, opšavi, oluci. Prozori i vrata su od drveta sa termopan staklom.

Oprema u objektima

a) *Kotlovnica*

Kotlovnica je smještena u za to posebno izgrađenu prostoriju u sklopu objekta. Izgrađena je od nezapaljivog materijala. Kotlovnica je snabdjevena sa jednim izlazom u polje kroz vatrootporna vrata, sa vatrootpornošću od 30 minuta. U kotlovnici je smješten toplovodni kotao na gas, nazivne snage 150 KW.

b) *Cijevni sistem*

Cijevni razvod grejnog fluida (Topla voda temperature 90/70°C) urađena je crnim čeličnim cijevima vidno po zidu ispod stropa objekta. Razvod vode od kotla do razdjelnika je crnim čeličnim bešavnim cijevima dim : ϕ 60,3 x 2,9 mm i izolovan armaflex izolacijom debljine 13 mm. Svaki radijator je opremljen sa po jednim radijatorskim ventilom i jednom radijatorskom prigušnicom radi lakše montaže i demontaže istih i mogućnosti balansiranja instalacije. Ozračivanje cijevnog sistema riješeno je odzračnim ventilima na grejnim tijelima i automatskim ozračnim lončićima na najvišim tačkama u kotlovnici i na najvišim tačkama na instalaciji. Pražnjenje sistema vrši se slavinama za punjenje i pražnjenje koje se nalaze u najnižoj tački u kotlovnici i na razdeljnicima.

Fiksni oslonci nalaze se na sredini pravih dijelova dionica. Klizni oslonci nalaze se duž pravih dijelova dionica, dok se prvi oslonci od mjesta lomljenja cjevovoda postavljaju na udaljenosti od mjesta lomljenja cjevovoda tako da njihovo rastojanje odgovara rasponu datom u opštim tehničkim uslovima, i ovi oslonci moraju biti ravanski oslonci, kako bi se izbjegla dodatna naprezanja usljed termičkih dilatacija cjevovoda. Predviđeni sistem grijanja je pomoću toplovodnih kalorifera koji se napajaju toplom vodom iz kotlovnice. Gruba kalkulaciona vrijednost potrebne snage grijanja je oko 200 kW , ali treba dodati i gubitke u instalaciji. Izvor grijanja su kotlovina TNG.

Kroz objekte je proveden cjevovod za napojni i povratni vod tople vode, a kao ogrevna tijela koriste se kaloriferi sa sljedećim tehničkim podacima:

Kapacitet grijanja nominalno 40 kW
Protok vazduha: 7000 m^3/h
Protok vode: nominalno 1.7 m3/h (0.48 l/s), 0.25 bar
Priključak vode: 1“ spoljni navoj
Elektro priključak: 3 x 400V/50Hz
Domet: 14m/po strani
Ventilator: type FC050; 550W; 1.05A; 1380 1/min

Nominalni rad se odvija na ulaznoj temperaturi vode od 90°C i ulaznoj temperature vazduha od 35°C. Niže temperature ulaza vazduha rezultuju višim kapacitetom po narednoj tabeli (protok vazduha 7000 m^3/h):

Ulaz vazduha °C	Izlaz vazduha °C	Protok vode l/s	Kapacitet kW
0	36	0.48	86
10	42	0.48	77
20	48	0.48	67
30	54	0.48	58
35	57	0.48	52

Gasni ventilatorski grejači izbacuju gasove u objekat zbog otvorenog sagorjevanja i oni se izbacuju pomoću pojačane ventilacije. Dodatno, oko 1 litar vode se oslobađa u obliku pare, tokom sagorevanja 1 m³ prirodnog gasa tako da apsolutna vlažnost vazduha raste. U slučaju zagrijavanja toplom vodom moguć je rad bez ventilacionog sistema u toku prvih 5 dana tova i ulaz vazduha se može zatvoriti. Manji zahtjevi za ventilacijom se odražavaju na znatno nižu potrošnju tople vode za grijanje objekta. U prosjeku je utrošak energije zbog ventilacije je oko 25% niži nego kod objekata sa grijačima sa otvorenim plamenom.

Kalorifer je ovješen centralno, ispod sljemena duž objekta na visinu približno 1 m iznad brojlera. On se može podići prema plafonu prilikom izđubrivanja pomoću ručnog ili električnog vitla tako da ne smeta traktoru ili utovarivaču .

Vazduh u objektu koji je već zagrijan se povlači iz gornje zone objekta i vodi kroz izmjenjivač toplote sa lamelama. Topla voda takođe prolazi kroz izmjenjivač. Struja vazduha preuzima toplotu i nakon toga potiskuje ventilatorom iz Kalorifera. Vazduh se ispušta iz kalorifera kroz distribucionu kutiju postavljenu ispod, u radijalnom pravcu raspodeljenom pod uglom 360°. Domet je 14 m sa svake strane tako da se može zagrejati objekat širine do 25 m. Zahvaljujući lamelama, koje se mogu odvojeno podesiti, struja toplog vazduha može se podesiti pojedinačno u cilju garantovanja optimalne raspodele toplote. Šestougaoni profil otvora za izduvavanje garantuje distribuciju bez mrtvih zona.

Za sve navedene objekte je izgrađena hidrantska mreža i protivpožarna oprema u skladu sa tehničkim propisima.

c) *Klimatizacija i ventilacija*

Objekat je izveden sa sistemom klimatizacije: kontrolisani ulaz i izlaz vazduha, uz održavanje skoro konstantnog potpritiska od 10 do 30 Pa u objektu, održavanje željene temperature i vlažnosti, te odgovarajuće brzine strujanja vazduha. To se postiže upotrebom sistema za ulaz vazduha sa servo-motorom za upravljanje otvorom klapni, ventilatorima za izlaz vazduha, tunelskim otvorima za hlađenje u ljetnjem periodu, sistemom za grijanje i sistemom za ovlaživanje vazduha.

Ulaz vazduha

Ulaz vazduha treba da obezbedi zahtjevani i ravnomjeran ulaz vazduha i održavanje konstantnog potpritiska u objektu. U uslovima hladnijeg vremena vazduh ulazi prvenstveno kroz ulazne otvore na bočnim zidovima. Ulazni otvori se sastoje od okvira sa klapnom koja promjenom nagiba mjenja ulazni otvor vazduha. U uslovima spoljašnje temperature iznad 20°C i kod odraslih brojlera (operjalih) zatvaraju se bočni, a otvaraju tunelski otvori, vazduh struji duž objekta i rashlađuje perad, stvarajući optimalnu efektivnu temperaturu, dok iznad 30°C mora da se primenjuje evaporativno hlađenje.

Bočni ulaz vazduha

Ulazni otvori dimenzija 80 x 30 cm postavljeni duž objekta, na bočnoj strani, na svaka cca 4,6 m, kapaciteta 5000 m^3/h pri 40 Pa, otvaraju se svega 5-6 mm pri minimalnoj ventilaciji, do 270 mm pri maksimalnoj ventilaciji. Maksimalna ventilacija putem bočnih klapni je 48000 m^3/h, dovoljno za rad bočnih ventilatora prečnika 650 mm. Nakon toga se uključuje tunelska ventilacija. Klapne u maksimalno otvorenom položaju zauzimaju negativan ugao i dodatno hlade perad. Upravljanje klapnama pomoću Motornog vitla CL-75A-3, 24V, koje dobija komandu od klima računara i otvara klapne prema definisanom zahtjevu. Mehanički prenos ostvaren zateznim šipkama M 8x5000 galv.kpt., prenosima na montažnom setu. Provjera održavanja potpritiska obavlja se mjeračem potpritiska -10-600Pa.

Tunelski ulaz vazduha

U uslovima povišene spoljašnje temperature, kod odraslih, operjalih brojlera, automatski se prelazi sa sistema bočne ventilacije na tunelsku ventilaciju, čime se postiže efekat hlađenja peradi. Vazduh ulazi u koridore sa obe strane, na početku proizvodnog prostora. Prolazi kroz saće dimenzija 13.8 x 1.8 m, zatim ubrzava kroz tunelski otvor dimenzija 14,5 x 0.9 m i u obliku mlaza ulazi u objekat tako da uvek dostiže sredinu objekta, sprečavajući tzv. mrtve zone. Vazduh zatim prostrujava kroz objekat, uzdužno, tako da hladi perad. Maksimalna brzina strujanja dostiže 2.2-2.5 m/s. Brzina strujanja regulisana, putem računara, u zavisnosti od spoljašnje temperature i starosti peradi. Tunelski otvor zatvara se zavjesom (155 gr/m^2) crno-zeleno 150 cm visoka/gornji i donji keder, Keder-šipka ALU-6000, Cev za namotavanje ALU-6000, a pokretanje se vrši motornim vitlom EWA-60 za tunelski otvor i kardanskim mehanizmima. Gornji i donji položaj definisan krajnjim prekidačima.

Bočni ventilatori

U uslovima niskih temperatura i početka tova potrebno je precizno regulisati izbacivanje vazduha, kako bi se spriječio gubitak toplote, promaja, a istovremeno efikasno izbacili produkti fizioloških procesa peradi.

Značaj minimalne ventilacije:

1.Izbacivanje produkata fizioloških procesa peradi,
2.Održavanje zadate temperature
3.Održavanje zadate vlažnosti
4.Održavanje dobrog stanja prostirke na podu objekta

Čeoni ventilatori

Nakon dostizanja potrebe za kapacitetom ventilacije većim od kapaciteta bočnih ventilatora od 48000 m^3/h, uključuju se koraci ventilacije realizovani ventilatorima postavljenim na zadnje čelo objekta: Ventilator V140 1,50 PS nerđ.čel. 44460 m^3 3PH 50Hz. Maksimalna potrošnja ventilatora, pri 40 Pa potpritiska, je oko 1500 W. Ventilatori opremljeni zatvaračima (žaluzinama) sa centrifugalnim mehanizmom za otvaranje. Ventilatori izuzetno stabilni na povećanom potpritisku.U uslovima niskih spoljašnjih temperatura i jednodnevnih pilića ventilatori se moraju dodatno zatvoriti izolacionim pločama. Za ostvarenje maksimalne bočne ventilacije od 320000 m^3/h koristi se čeoni ventilatori, a nakon toga se koriste, u koracima kao tunelski ventilatori.

Sistem hlađenja

U uslovima visokih spoljašnjih temperatura, iznad 30°C, tunelski efekat hlađenja prestujavanjem vazduha nije više dovoljan, usljed razređenja vazduha na ulazu i visoke temperature vazduha koji ulazi u objekat.

Zbog toga je objekat opremljen koridorom, tzv "pasjom kućicom" na kojem je sa obje spoljašnje strane, na početku proizvodnog dijela, postavljeno saće za hlađenje dimenzija 13.8x1.8m. Saće je izrađeno od celuloznog materijala, sa posebno oblikovanim kanalima za protok vode i prostrujavanje ulaznog vazduha, za stvaranje optimalnih uslova za evaporaciju vode. Na taj način vazduh se odmah na ulazu u koridor hladi, zatim ubrzava kroz tunelski otvor.

Za evaporaciju se koristi voda koja se potopljenom pumpom AV200-2DN-S 1.10kW 230/50, 6A , prebacuje u integrisani rezervoar u okviru i razvodi kroz kanale na saću. Očekivana potrošnja vode pri maksimalnim performansama sistema: oko 1600 l/h kad je spoljašnja temperatura 40 °C, vlažnost 20%, a da se dobije unutar objekta 26 °C i 70% vlažnost.

Sistem upravljanja

Da bi se uskladio rad opisanog sistema sa zahtjevima za tov brojlera koristi se klima-proizvodni računar VIPER.
Računar radi prema zadatim krivama za turnus:
1.kriva temperature u staji, prema starosti peradi
2.kriva temperature grejanja, prema starosti peradi
2.kriva vlažnosti u objektu, prema starosti peradi
Računar ima softver koji podešava rad uređajima zadatim vrijednostima, tako da nema iznenadnih promjena, kao što su komfor temperatura, ekstra ventilacija. Računar upravlja klimom u tri zone odgoja.
Pored toga računar upravlja proizvodnim funkcijama:
1.Vaganje peradi putem vaga za perad, postavljenih na dva mjesta u objektu, te statistička obrada podataka, Opciono!
2.Mjerenje konzumirane vode
3.Određivanje trajanja svjetlosnog dana

Računar je spojen na senzore:

1. Temperaturni senzor DOL-12 za temperaturu u prostoriji, postavljen na tri mjesta duž objekta
2. Temperaturni senzor DOL-12 za spoljašnju temperaturu
3. Senzor vlažnosti DOL-14 sa priključkom

Uz računar je postavljen uređaj za otvaranje klapni za ulaz i izlaz vazduha na osnovu dostignute temperature u uslovima otkaza rada regulacije sistema. Ukoliko dođe do prestanka napajanja električnom energijom ili pada sistema upravljanja, temperatura u staji može porasti. Kad se dostigne temperatura zadata na uređaju za otkazno otvaranje, automatski dolazi do otvaranja ulaza i izlaza vazduha te izmjene vazduha, da ne bi došlo do gušenja peradi. Uređaj MC 278-T za temperaturno upravljano otkazno otvaranje opremljen je nezavisnim baterijskim napajanjem 24V, sa izlazom 24V na motorna vitla klapni.

Alarmni sistem

Po propisima EU neophodno je da svaki zatvoreni sistem klimatizacije stočarskih objekata (objekti koji imaju samo upravljane otvore) bude opremljen alarmnim sistemom.

1.Fazna upravljačka jedinica F1021 sa kućištem IP54 3PH 400V, 50/60Hzza alarmiranje svih odstupanja u napajanju , npr. Nedostatka jedne od faza,

2. Minimalna i maksimalna temperatura moraju se svakodnevno postavljati, a pri prekoračenju njihovih vrednosti dolazi do aktiviranja alarma.

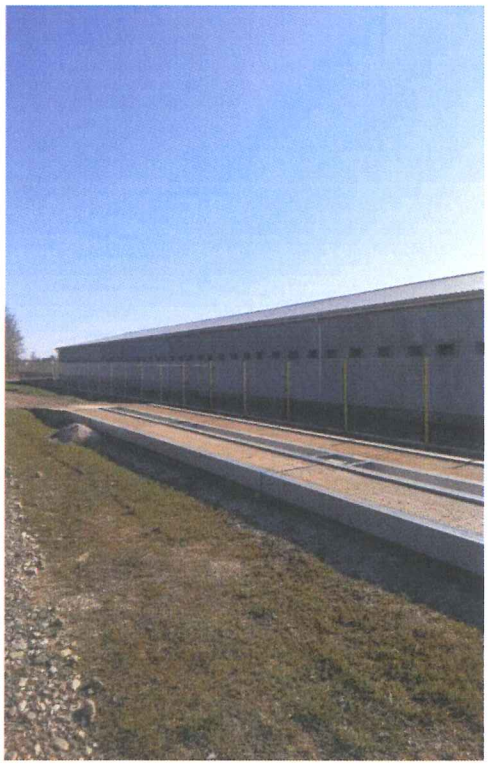
3.Sirena postavljena na ulazu u objekat

Alarmna centralaAC 3-T. Povratna informacija sa centrale prosljeđuje se na sirenu. Centrala ima nezavisno baterijsko napajanje.Ventilacija kotlovnice i ugljare je riješena prirodnim putem sa žaluzinama za vrata sa protivokvirom montiranim u otvorima u zidu i sa po jednim prozorom u prostoriji.

Unutrašnji prostor farme se sastoji od velike prostorije za uzgoj pilića i ulaznog aneksa, gdje je kotlovnica, magacin i ulazni dio. Hranjenje pilića je predviđeno mašinski. Izđubravanje je predviđeno ručno, čišćenjem i dezinfekcijom cjelokupnog prostora nakon završenog turnusa tovljenja. Za napajanje pilića vodom je vodovodni izlaz koji je priključen na opremu za hranjenje i pojenje pilića

Slika br. 4: Unutrašnji izgled naseljenog objekta

Slika br. 5: Vanjski izgled objekta farme

Vjetrenje objekata se vrši prirodnim putem pomoću prozora i prinudno putem ventilatora, postavljenih na zid. Na čeonom zidu postavlja se 6 čeonih ventilatora tipa air-master, V-130-3-1, protoka 42.000m^3/h, koji izvlače vazduh, a na bočnoj strani se nalazi 22 otvora dimenzija 0,39x0,88m za ulaz svježeg vazduha. Grijanje je toplovodno, preko vlastite kotlovnice.za grijanje objekta su odabrana četiri kalorifera na toplu vodu režima 70/55°C. Kaloriferi su postavljeni na visinu 1,0m od poda prostorije. Grijanje mora zadovoljiti temperature objekta po danima uzgoja. Pored objekta nalazi se silos kapaciteta 21.8 m^3, odnosno 14.2 t stočne hrane, prečnika 275 cm, visine 630 cm.

a.3) Opis tehnologije rada u objektima

Uzgoj tovnih pilića u okviru farme će biti organizovan kroz sledeće cjeline:

1. Transport i prijem jednodnevnih pilića
2. Tov
3. Isporuka utovljenih pilića

Jednodnevni pilići će se useljavati u prostor farme, koji će prethodno biti očišćen, dezinfikovan i u koji će biti unesena prostirka od sjeckane slame.

Tov pilića se odvija u tri faze. U prvoj fazi pilići se hrane koncentrovanim hranivom tzv. starterom. Ishrana starterom se primjenjuje cca 14 dana, odnosno dok pilići ne postignu tjelesnu masu od 500 g. U sledećem periodu, koji traje cca 21 dan, kao hranivo se daje tzv. grover.

U ovom periodu brojleri postignu tjelesnu masu koja u prosjeku iznosi cca 2,1 kg. Hraniva tipa starter i grover pored ostalih komponenti sadrže i materije kao što su riblje ulje, riblje brašno, mesno-koštano brašno i sl., koje pilećem mesu daju neprijatan ukus, stoga se u posljednjoj fazi tova, ishrana vrši tzv. finišerom, hranivom koje ne sadrži navedene materije. Treća faza tova (isčišćavanje), traje cca 7 dana i u tom periodu brojleri izgube malo na težini postignutoj u periodu tova.

Tabela 1.. Sadržaj proteina u hranivu i hranljiva vrijednost

Hrana	Protein (%)	MJ/kg
Starter (0-2,2 ned.)	23	13,0
Grover(2,5-5 ned.)	22	13,4
Finišer (poslije 5 ned.)	21	13,4

Tabela 2. Potrošnja hrane i vode

Uzrast brojlera	Prosječna tjelesna masa brojlera (g)	Nedeljna potrošnja hrane (g/pile)	Dnevna potrošnja vode (g/pile)
1 ned.	150	158	35
2 ned.	400	322	85
3 ned.	735	520	145
4 ned.	1.120	660	180
5 ned.	1.555	870	220
6 ned.	2.000	1.030	250

Ishrana i napajanje pilića se vriši na principu ad libitum - po volji. U predmetnoj farmi proces ishrane i napajanja je automatizovan. Za ishranu se koriste kompletnim hranivima. Voda za napajanje pilića se odezbjeđuje iz bunara (mora biti kontrolisana). Napajanje se vrši vodom zagrijanom na 20-22 ^{0}C. Jedna poilica se postavlja na 80 pilića.

Jednodnevni pilići su jako osjetljivi na niske spoljne temperature stoga je u objektu farme neophodno instalirati sistem za zagrijavanje. Pilići se useljavaju u objekat prethodno zagrijan na temperauru od 35 ^{0}C. Kako pilići rastu, zahtjevi za zagrijavanjem prostora opadaju, pa se u toku tova temperatura smanjuje nedeljno za cca 2 ^{0}C.

Tabela 3. Temperatura

Uzrast	Temperatura ^{0}C
1. dan	33
2. dan	32
od 7. dana	30
2. nedelje	28-26
3. nedelje	25-24
4. nedelje	23
kasnije	20

Kako bi se obezbjedili odgovarajući mikroklimatski uslovi u okviru farme instalisan je i sistem za ventilaciju, pomoću koga se vrše izmjene vazduha i održava vlažnost vazduha na nivou nižem od 65 %.

Prostor za uzgoj pilića osvjetljava se vještačkim osvjetljenjem. Tov brojlera se odvija u sistemu 24 h osvjetljenja. Jačina osvjetljenja od 60 Lux, koja se primjenjuje pri useljenju objekta, u toku tova se smanjuje i pred iseljenje iznosi 20 Lux. Sistem ishrane, napajanja, ventilacije i zagrijavanja prostora je kompjuterizovan i njime se upravljati preko komandne table smještene u predsoblju prostorije u kojoj se tov i odvija. Nakon završenog tova, brojleri će se odnositi na klanje, a prostor u kome je tov vršen se priprema za prijem novog turnusa.

a.4) Opis instalacija

Snabdijevanje vodom

Predmetna lokacija nema vodovodnu i kanalizacionu mrežu. Voda koja se koristi u objektima treba da ispunjava zahtjeve Pravilnika o zdravstvenoj ispravnosti vode namjenjene ljudskoj upotrebi *(„Službeni glasnik RS" broj 99/17),* bez obzira da li je za piće ili se koristi za napajanje brojlera.

Snabdijevanje objekta vodom za piće je iz vlastitog bunara. Kvalitet higijenski ispravne vode za napajanje pilića mora da zadovolji norme koje određuju I klasu kvaliteta vode za piće.

Svaki objekat na kompleksu ima svoj sopstveni bunar sa hidroforkom stanicom, tako da je voda obezbijeđena. Svaki od objekata ima svoj mini bunar Fi 110 koji je dubine 9 m sa hidroforskom stanicom. Na lokaciji na kojoj se nalazi kopleks farme, nivo vode je na četvrtom metru i šljunkovit je teren tako da i u ljetnom perioodu, predmetno preduzeće vodu ima u neograničenim količinama. U slučaju kada se vrši navodnjavanje poljoprivrednih površina iz takvih bunara pumpa je kapacitete 3000 L/min, vode ima dovoljno.

Vodovodne instalacije na predmetnoj lokaciji farme za tov pilića (brojlera), „ANDRIĆ –FARM" D.O.O. Pelagićevo, su postavljene za pojilice i za pranje i deponovanje stajnjaka, te za hidrantsku mrežu.

Kanalizacija

Budući da na lokaciji predmetne farme, nema provedene kanalizacione mreže, sanitarne otpadne vode se odvode u vodonepropusnu septičku jamu, a sve u skladu sa Pravilnikom o ispuštanju otpadnih voda u mjestima gdje ne postoji javna kanalizacija (Sl. gl. RS br. 68/01).

Tehnologija uzgoja i tova pilića, ne podrazumijeva svakodnevno nastajanje otpadnih voda. Vode, koje nastaju prilikom pranja objekta 4 - 5 puta u godini, (nakon završenog turnusa, a prije uvođenja narednog turnusa) se zajedno sa stajnjakom odvode u vodonepropusne betonske jame (lagune). Jama je projektovana tako da se osigurava dovoljan kapacitet, ispravnost i vodonepropusnost kako ne bi došlo do prelivanja ili cijeđenja u podzemne vode niti u površinske vode na susjednim parcelama.

Čiste atmosferske (oborinske) vode sa objekata i oborinske vode s manipulativnih površina će se odvoditi u okolne zelene površine vlasnika.

Promjene kvaliteta podzemnih voda se ne očekuju, osim u slučaju neadkevatnog zbrinjavanja životinjskog otpada i otpada od liječenja životinja. Ne očekuje se uticaj na površinske vode sa kojima stajnjak i sanitarne otpadne vode nemaju kontakta s obzirom na manipulaciju i način zbrinjavanja, a i pravilan način korištenja stajnjaka. Farma se snabdijeva sanitarnom vodom iz bunara, a istovremeno se ne nalazi unutar vodozaštitnog područja.

Količina otpadnih voda koje se javljaju pri pranju i čišćenju objekta su minimalne, jer se prethodno prostor za tov pilića, ručno očisti suvim postupkom, pa se tek onda vrši sapiranje i dezinfekcija objekta.

Snabdijevanje električnom energijom

Snabdijevanje energijom jeste kontinuirano i sigurno bez prekida koji mogu ugroziti život na farmi. Na farmi za tov pilića već postoji redovno snabdjevanje električnom energijom.

Toplifikacija

Grijanje je na predmetnoj farmi toplovodno, preko vlastite kotlovnice na TNG, za grijanje objekta su odabrana četiri kalorifera na toplu vodu režima 70/55C. Pored objekta predviđen je nadzemni rezervoar za plin kapaciteta 5 000 l. Kaloriferi su postavljeni na visinu 1,0m od poda prostorije. Grijanje mora zadovoljiti temperature objekta po danima uzgoja. Kapacitet kotla je 150KW.

Kao energent će se koristi TNG. TNG zbog svojih povoljnih karakteristika ima poseban značaj u zaštiti životne sredine, jer prilikom sagorjevanja ne oslobađa štetne gasove, nama dima, niti čađi i to je razlog da se na njegovoj primjeni baziraju programi sa ciljem zaštite i poboljšanja životne sredine. Na instalacijam TNG su predviđene mjere koje predviđaju zaštitu od požara. Ukoliko dođe do povećanja pritiska u instalaciji, ventili sigurnosti će preko odušne cijevi izbaciti manju količinu pritiska gasa i samo će u tom slučaju doći do izbacivanja gasa u atmosferu. Gasne instalacije će biti izvedene tako da u normalnim okolnostima ne može doći do havarije. Ukoliko se to ipak desi, u atmosferu će isteći samo ograničena količina gasa, jer će ventil protiv loma cijevi reagovati kod prevelikog isticanja i automatski zatvoriti dalji dotok gasa.

Za zaštitu od atmosferskog pražnjenja objekta, za tov pilića je urađeno sa postavljanjem klasične gromobranske instalacije. Za alternativno napajanje električnom energijom uređaja koje su u neprekidno u radu je agregat sa automatskim uključivanjem.

Dezinfekciona barijera

Dezinfekciona barijera je postavlja na ulazu u farmu, paraleleno sa linijom ulaznih vrata objekta u širini prilazne rampe. Dezinfekcione barijere za vozila i ljude grade se od betona i treba da su dovoljno široke i dugačke da se točkovi najmanje jednom obrnu u dezinfekcionom rastvoru. Visina mora biti tolika da se gume potpuno potope i dezinfikuju.

Najčešće se koristi 2% NaOH. Dezinfekcione barijere za obuću na ulazu na farmu i na ulazima u pojedine objekte su u obliku sunđera. Iznad njih je u visini od 1-2 cm dezinfekcioni rastvor. Dimenzije: 1 m x 0,5 m x 0,02 m. Za dezinfekciju ruku na ulazu u krug farme postavljena je kofa sa dezinficijensom i kofa sa običnom vodom.

b) OPIS OSNOVNIH I POMOĆNIH SIROVINA, OSTALIH SUPSTANCI I ENERGIJE KOJA SE KORISTI ILI KOJU PROIZVODI POSTROJENJE, ODNOSNO PRIKAZ VRSTE I KOLIČINE POTREBNE ENERGIJE I ENERGENATA ZA PROIZVODNI I RADNI PROCES

Osnovne sirovine i pomoćni materijali koji će se koriste prilikom rada predmetnog objekta – farme za tov pilića, svojim svojstvima ne mogu uticati na životnu sredinu prilikom skladištenja i nastajanja otpadnog materijala, a ukoliko je skladištenje i deponovanje adekvatno obavljeno, i ukoliko nije izloženo atmosferskim uticajima.

S obzirom da je pri manipulisanju, skladištenju i odlaganju osnovnih, ali i pomoćnih materijala potrebno primjenjivati sve neophodne radnje i postupke za smanjenje njihovog eventualnog uticaja, negativni efekti neće postojati ili su u prihvatljivim granicama.

Inače, za ovu vrstu proizvodnog procesa, tov pilića, kao osnovna sirovina smatra se hrana za uzgoj istih, kao energent koji se ubraja u pomoćne materijale, a koji će omogućiti rad poljoprivrednog objekta – farme za tov pilića je električna energija i voda.

Tov pilića se odvija u tri faze. U prvoj fazi pilići se hrane koncentrovanim hranivom tzv. starterom. Ishrana starterom se primjenjuje cca 14 dana, odnosno dok pilići ne postignu tjelesnu masu od 500 g. U sledećem periodu, koji traje cca 21 dan, kao hranivo se daje tzv. grover. U ovom periodu brojleri postignu tjelesnu masu koja u prosjeku iznosi cca 2,1 kg. Hraniva tipa starter i grover pored ostalih komponenti sadrže i materije kao što su riblje ulje, riblje brašno, mesno-koštano brašno i sl., koje pilećem mesu daju neprijatan ukus, stoga se u posljednjoj fazi tova, ishrana vrši tzv. finišerom, hranivom koje ne sadrži navedene materije. Treća faza tova (isčišćavanje), traje cca 7 dana i u tom periodu brojleri izgube malo na težini postignutoj u periodu tova.

Tabela 1. Potrošnja hrane i vode

Uzrast brojlera	Prosječna tjelesna masa brojlera (g)	Nedeljna potrošnja hrane (g/pile)	Dnevna potrošnja vode (g/pile)
1 ned.	150	158	35
2 ned.	400	322	85
3 ned.	735	520	145
4 ned.	1.120	660	180
5 ned.	1.555	870	220
6 ned.	2.000	1.030	250

Ishrana i napajanje pilića se vriši na principu ad libitum - po volji. U predmetnoj farmi proces ishrane i napajanja je automatizovan. Voda za napajanje pilića se odezbjeđuje iz bunara (mora biti kontrolisana). Napajanje se vrši vodom zagrijanom na 20-22 ^{0}C. Jedna poilica se postavlja na 80 pilića. Pilići se hrane kompletnim, koncentrovanim hranivima. Za uzgoj jednog pileta utroši se cca 3.60 kg hrane.

U toku uzgoja jedno pile konzumira cca 0,915 l vode. Snabdjevanje objekta električnom energijom vrši se posredstvom lokalne elekrodistributivne mreže.

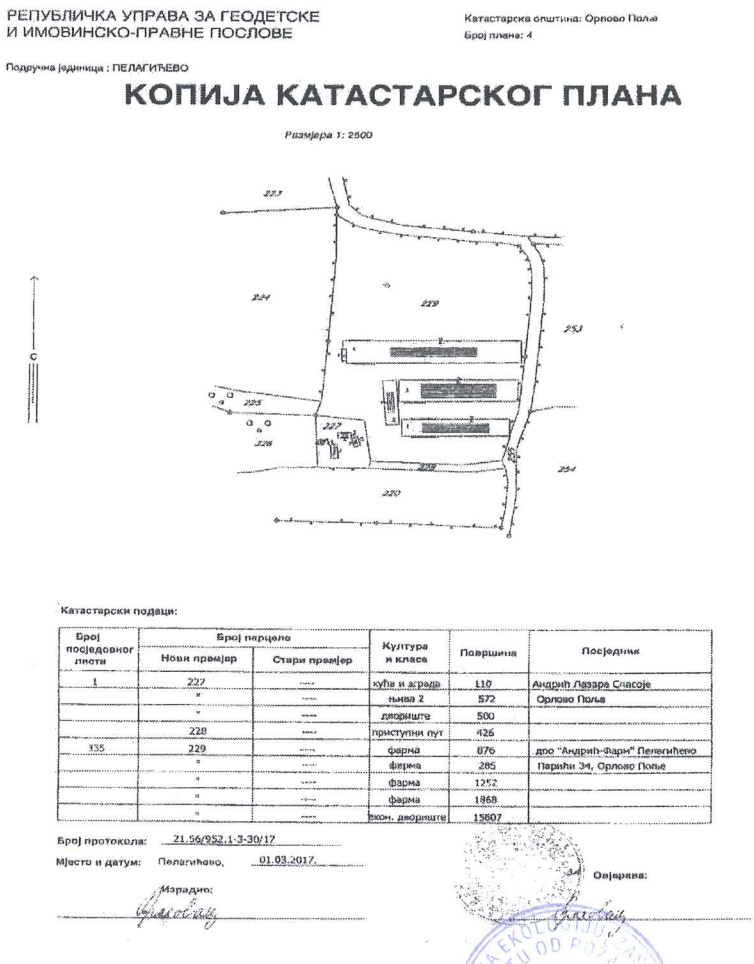
v) OPIS STANJA LOKACIJE NA KOJOJ SE NALAZI POSTROJENjE, UKLjUČUJUĆI I REZULTATE IZVRŠENIH INDIKATIVNIH MJERENjA, KOJI OBUHVATAJU STEPEN ZAGAĐENOSTI VAZDUHA, NIVO BUKE, NIVO ZRAČENjA, KVALITET POVRŠINSKIH VODA, NIVO PODZEMNIH VODA, BONITET I NAMJENU ZEMLjIŠTA, KAO I SADRŽAJ ŠTETNIH I OTPADNIH MATERIJA U ZEMLjIŠTU

v.1) Opis mikrolokacije

Farma za uzgoj pilića (brojlera), DOO „ANDRIĆ-FARM“, Pelagićevo se nalazi na parceli označenoj kao k.č. 229 K.O. Orlovo Polje, Pelagićevo. Prilazni put objektu je sa sjeverne strane, sa lokalnog puta u naselju.

Lokacija predmetnog kompleksa objekata nalazi se oko 5 km sjeverozapadno od centra opštine Pelagićevo, u Orlovo Polje. Cjelokupna opština Pelagićevo, smještena je na dijelu Posavine. Predmetni teren je ravan prema nivou lokalnog nekategorisanog puta. Uz predmetnu parcelu ne postoje vodeni tokovi.

Kopija plana katastarskih parcela na kojima se predviđa izgradnja objekta ili izvođenje aktivnosti:

РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ

Катастарска општина: Орлово Поље
Број плана: 4

Подручна јединица : ПЕЛАГИЋЕВО

КОПИЈА КАТАСТАРСКОГ ПЛАНА

Размјера 1: 2500

Катастарски подаци:

Број посједовног листа	Број парцеле		Култура и класа	Површина	Посједник
	Нови премјер	Стари премјер			
1	227	.....	куће и зграде	110	Андрић Лазара Спасоје
	"	.....	њива 2	572	Орлово Поље
	"	.....	двориште	500	
	228	.....	приступни пут	426	
135	229	.....	фарма	676	доо "Андрић-Фарм" Пелагићево
	"	.....	фарма	285	Парићи 34, Орлово Поље
	"	.....	фарма	1252	
	"	.....	фарма	1868	
	"	.....	пољ. двориште	15807	

Број протокола: 21.56/952.1-3-30/17

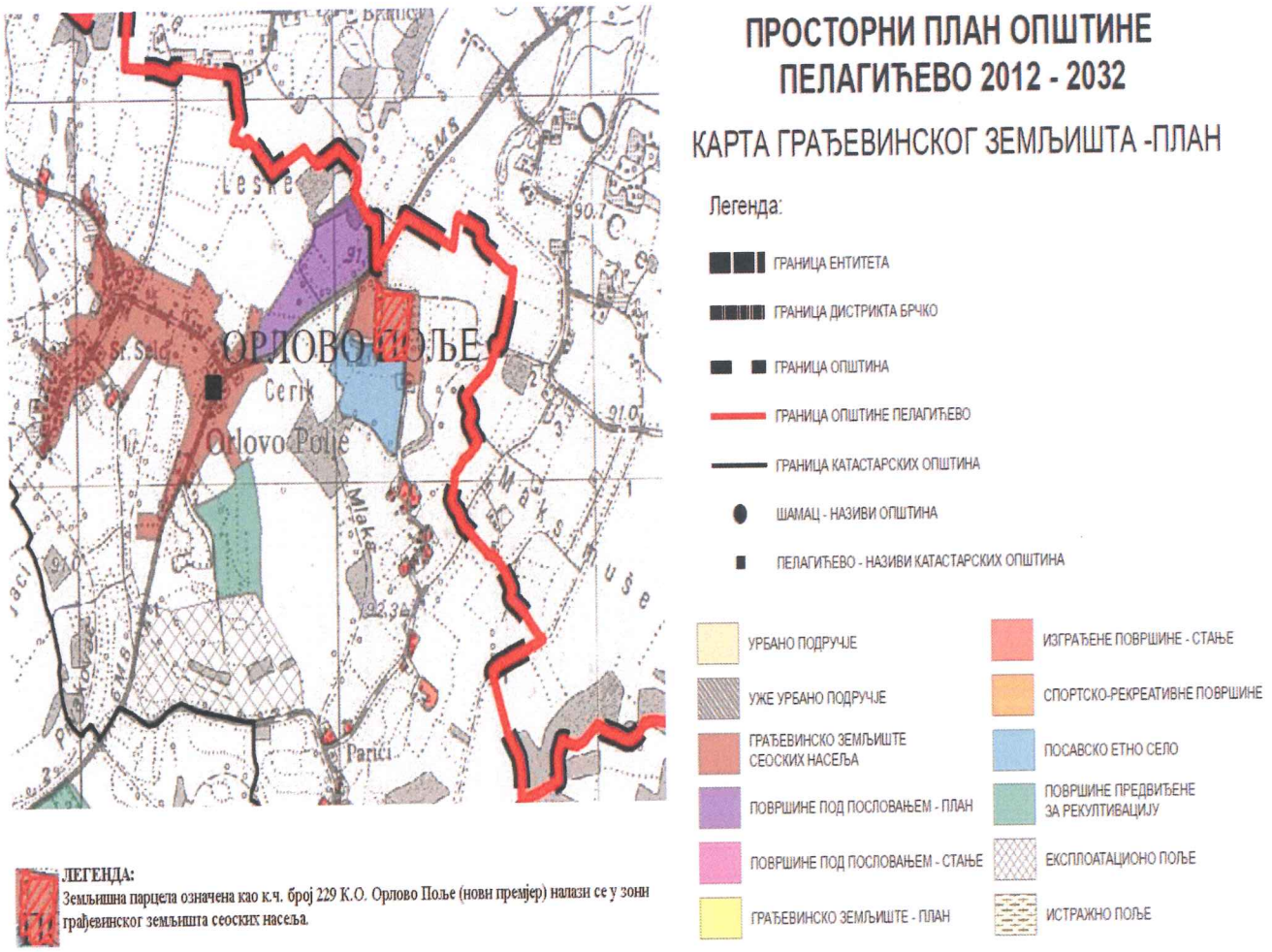
Мјесто и датум: Пелагићево, 01.03.2017.

Обрадио:

Овјерава:

Slika br.6. Kopija katastarskog plana

Odlukom broj: 01-022-60/14 od 28.10.2014 godine usvojen i donešen Prostorni Plan Opštine Pelagićevo 2012-2032. Prema navedenom planu Zemljišna parcela označena kao k.č. broj 229 K.O. Orlovo Polje (novi premjer) nalazi se u zoni građevinskog zemljišta seoskih naselja.

Slika br.7. Izvod iz prostornog plana opštine Pelagićevo 2012-2032

Prilikom izbora lokacije za farmu nosilac projekta je odabrao predmetnu lokaciju kao pogodnu parcelu za izgradnju ovakvih objekata, pogotovo što je izdvojena od naseljenog mjesta.

U okviru farme za uzgoj brojlera ugrađeni se ventilacioni sistemi. U instalisanom sistemu ugrađenisu filteri za prečišćavanje vazduha iz objekata farme prije ispuštanja u životnu sredinu. Okolina farme je nenaseljena, odnosno objekti su orjentisani tako da je ispust iz ventilacionog sistema okrenut ka parceli koja služi za uzgoj poljoprivrednih kultura, to znači da je sama lokacija farme brojlera povoljna jer ne utiče u značajnoj mjeri na okolno stanovništvo u smislu širenja zagađenja i neprijatnih mirisa.

Na ulazu u krug farme postavljene su dezinfekcione barijere. Dezinfikatori koji se koriste su biorazgradiva sredstva širokog spektra djelovanja. Eventualno uginule životinje investitor zbrinjava u odgovarajućim spremnicima do preuzimanja od strane ovlaštene organizacije na konačno

zbrinjavanje sa kojima će sklopiti Ugovor. Organski otpad koristi se kao đubrivo na poljoprivrednom zemljištu. Utvrditi fizičko-hemijski sastav poljoprivrednog zemljišta na koje će se odlagati organski otpad – đubrivo i odlaganje vršiti na različitim lokacijama kako ne bi došlo do narušavanja fizičko-hemijskog sastava zemljišta.

Za sprječavanje zagađenja površinskih i podzemnih voda investitor je izvršio betoniranje manipulativnih i radnih površina. Sanitarne vode se odvode u septičku jamu. Organizovano i odgovorno prikupljanje i tretman otpada za posljedicu ima smanjeni uticaj na životnu sredinu. Lokacija i tehnička rješenja farme predstavljaju s obzirom na lokaciju i izgrađenost infrastrukture optimalno rješenje.

Slika 8. Izgled predmetni objekata na farmi sa dezinfekcionim barijerama.

Prilikom izbora lokacije za farmu investitor je odabrao predmetnu lokaciju kao pogodnu parcelu za izgradnju ovakvog objekta, pogotovo što je izdvojena od naseljenog mjesta.

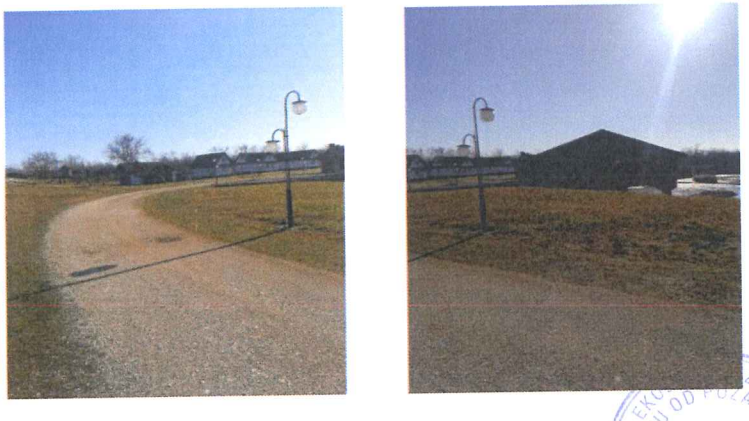
U okviru farme za uzgoj brojlera ugrađeni se ventilacioni sistemi. U instalisanom sistemu ugrađeni su filteri za prečišćavanje vazduha iz objekata farme prije ispuštanja u životnu sredinu. Okolina farme je nenaseljena, odnosno objekti su orjentisani tako da je ispust iz ventilacionog sistema okrenut ka parceli koja služi za uzgoj poljoprivrednih kultura, to znači da je sama lokacija farme brojlera povoljna jer ne utiče u značajnoj mjeri na okolno stanovništvo u smislu širenja zagađenja i neprijatnih mirisa.

Vazdušna udaljenost od zgrade opštine Pelagićevo (cca 5.375,11 m)
Vazdušna udaljenost od najbližeg stambenog objekta sa južne strane (cca 400 m)
Vazdušna udaljenost od nabližeg stambenog objekta, zapadna strana (cca 580 m)
Vazdušna udaljenost od nabližeg stambenog objekta, istočna strana (cca 610 m)

Slika 9. Satelitski prikaz vazdušne udaljenosti do najbližih objekata (Google Earth)

Predmetni lokalitet smješten je u ruralnoj sredini, okružen poljoprivrednim obradivim zemljištem, a graniči se sa „Etno selom - Salaš" koje je izgrađeno. Pomenuto privatno gazdinstvo nije počelo sa radom niti ima zvaničnih podataka o istom. Vazdušna udaljenost predmetne farme od pomenutog objekta je cca 50,60 m.

Slika br.10 Izgled predviđenog etno sela u blizini predmetne farme

v.2) Opis makrolokacije

Opština Pelagićevo smještena je u ravnoj i plodnoj Posavini, omeđeno oko 30 km sa sjeverne strane rijekom Savom, na zapadu 30 km rijekom Bosnom, a južne vidike zatvara plava Majevica sa svojim obroncima. Centar ove opštine podjednako je udaljen od 4 posavska grada: Brčkog 18 km, Orašje 20 km, Šamca 30 km i Gradačca 16 km. Sa tim gradovima Pelagićevo je povezano asvaltnim putevima, mjesto je lijepo, napredno i s bogatom kulturnom tradicijom.

U Pelagićevu je poljoprivreda veoma dobro razvijena. Najviše se proizvodi kukuruz, pšenica, prije rata šećerna repa; a poslednjih decenija povrće i krmno bilje. Voće je takođe zastupljeno, posebno šljiva "požegača" od koje se peče kvalitetna rakija. Opština je bogata šumama - šikarama, a nađe se i posavski hrast. Zemljoradnička zadruga "Pelagićevo" organizuje proizvodnju, otkup i prodaju duvana, otkup i prodaju žitarica, ljekobilja, merkantilnih roba i sredstava za zaštitu bilja. Poljoprivredno dobro "Napredak" a.d. Pelagićevo od 1.534 ha ukupnih obradivih površina intenzivno obrađuje 793, dok je 470 ha izdato na korištenje trećim licima, a 271 ha su neobrađene površine.

Recimo da je opština Pelagićevo isključivo agrarna opština, a stanovništvo se bavi poljoprivrednom proizvodnjom i trgovinom. Cilj je da se maksimalno podstakne razvoj agrara i da se podigne standard građana.
Opština Pelagićevo smještena je u sjeveroistočnom dijelu Republike Srpske i leži u središtu ravne i plodne Posavine. Površina opštine iznosi 178 km², a smještena je između 44° 50′ 5″ i 44° 57′ 23″ geografske širine i 18° 25′ 16″ i 18° 37′ 0″ geografske dužine, sa prosječnom nadmorskom visinom od 95 metara.
Opština je formirana nakon Dejtonskog sporazuma i nastala je od dijela teritorije predratne opštine Gradačac i danas obuhvata sledeća naseljena mjesta: Pelagićevo, Blaževac, Donja Tramošnica, Gornja Tramošnica, Ledenice, Njivak, Orlovo Polje, Porebrice, Samarevac i Turić. Upravno sjedište opštine je u Pelagićevu. Naseljeno mjesto Pelagićevo je 1991. godine bilo podijeljeno u dvije mjesne zajednice: MZ Pelagićevo sa 2.233 stanovnika i MZ Ćendići sa 836 stanovnika.

Slika 11. Položaj opštine Pelagićevo

Sjedište opštine je udaljeno od Brčkog 18 km, Šamca 30 km, a Gradačca 14 km. Isto tako, relativno su blizu značajni regionalni centri poput Županje koja je udaljena od opštine Pelagićevo nekih 30 km, Tuzle oko 50 km, a Osijeka 60 km. Opština je udaljena od Sarajeva oko 180 km, od Beograda, oko 210 km, dok udaljenost do Zagreba iznosi nekih 270 km.

Kroz područje opštine prolazi magistralni put Orašje - Tuzla, kao i regionalni putevi: Pelagićevo - Gradačac, Gradačac - Šamac i Obudovac - Tramošnica. U neposrednoj blizini opštine Pelagićevo, na njenom jugoistoku, smještena je i pijaca Arizona, značajni trgovinski centar u regiji.

Opština Pelagićevo, prema izmjenama i dopune Plana Republike Srpske do 2025 godine, pripada ratarsko-stočarsko područje. Ratarsko-stočarsko područje obuhvata nizijska i ravničarska područja i riječne doline (područje Hercegovine, područje Posavine, srednji i donji tok rijeke Vrbas, Dubička ravan, dolina rijeke Ukrine i Bosne), na kojima preovladavaju plodna zemljišta bez većih ograničenja za intenzivnu obradu i navodnjavanje. Odlikuje se relativno visokim učešćem oranica u ukupnim poljoprivrednim površinama. Planski prioritet je uspostavljanje veze izmeću ratarske i stočarske proizvodnje.

Tabela br.1 Opština Pelagićevo podijeljeno po zonama:

Ime zone:	Veličina zone (ha)
1. Privredno- tržišna zona Porebrice – Blaževac	86
2.Industrijska zona Silos	6
3. Sport. tur. rek. zona Jezero Pelagićevo	80

Izvor: Izmjena i Dopuna Plana Republike Srpske do 2025 godine.

Prikaz geomorfoloških i hidrogeoloških karakteristika terena

Na području opštine u Pelagićevu, nalazi se i jezero, popularno nazvano Žabar - bara, površine od oko 80 hektara, od čega 33 hektara obuhvata vodena površina, koje predstavlja izuzetan prirodni potencijal za razvoj turizma, rekreacije i sportskog ribolova.

Nekada je na prostoru opštine Pelagićevo, zahvaljujući velikim travnim površinama pored rječica Briježnice, Lomnice i Potoka (Teke), čije tlo nije pogodno za obradu zbog čestih poplava, uzgajana krupna stoka (Posavsko govedo).

Reljefno se područje opštine može podijeliti na dva dijela:
1.Gornji, jugozapadni, terasni (iznad 100 m nadmorske visine)
2.Donji, sjeveroistočni, ravničarski (ispod 100 m nadmorske visine)

Terasno područje karakterišu rasprostranjene diluvijalne gline, a takođe i ravničarsko, ali pomiješane aluvijalnim sedimentima koje je teško razlučiti. Ovakva zemljišta su teškog mehaničkog sastava, zbijena i slabo propusna za vodu pa stvaraju zemljište sa plitkim fiziološkim profilom i lošim fizičkim svojstvima.

Na terasnom području prevladavaju i terasne prahulje, a na njenim padinama prema dolinama rijeka i potoka, obrončane prahulje. U samim dolinama Briježnice i Lomnice postoje manje površine livadskih sivo - smeđih degradiranih zemljišta, kao i neznatne površine mineralno močvarnih.

Na sjevernom i sjeverozapadnom području opštine Pelagićevo, u Dragićima i Donjoj Tramošnici, postoji veća površina šljunkovito - pješčanog smeđeg zemljišta, što je prouzrokovalo mnogobrojna iskopavanja i ekspolataciju šljunka.

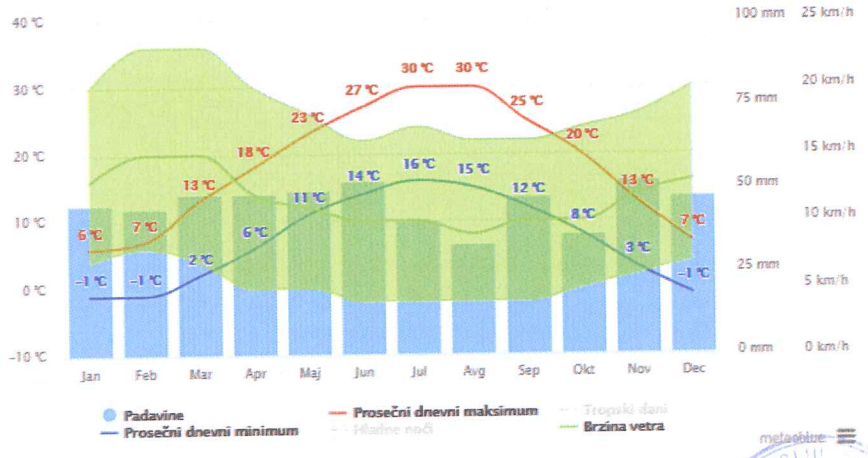
Na području opštine u Pelagićevu, uslovi reljefa, veći broj brdskih potoka i rječica, kao i blizina rijeke Save, uslovljavali su vijekovima poplave na ovom području. Poplave su redovno nanosile velike direktne štete usjevima i objektima, a odražavale su se štetno i na zdravlje ljudi i stoke. Zbog toga je narod sam preduzimao sve što je bilo u njegovoj moći da se voda odvede, te da se barovita zemljišta isuše.

Posle rata stanovnici sa područja ove opštine, zajedno sa stanovnicima drugih posavskih opština, radili su na izgrađivanju Savskog nasipa koji bi otklonio opasnost od novih poplava. Ipak, sve je to bilo nedovoljno pa je izgradnja Lateralnog kanala i pratećih objekata predstavljala prvi i najozbiljni projekat za odbranu ovog kraja od poplava. Rad na ovom izuzetnom projektu trajao je od 1967. godine do 1975. godine, a njegova opravdanost se posle sama pokazala otklanjanjem problema koje su do tada prouzrokovale poplave.

Snabdijevanje objekta vodom za piće je iz vlastitog bunara. Kvalitet higijenski ispravne vode za napajanje pilića mora da zadovolji norme koje određuju I klasu kvaliteta vode za piće. Predmetno područje i pripadajući vodotokovi nalaze se u slivu rijeke Save i pripadaju prvoj kategoriji vodotoka. Svaki objekat na kompleksu ima svoj sopstveni bunar sa hidroforkom stanicom, tako da je voda obezbijeđena. Svaki od objekata ima svoj mini bunar Fi 110 koji je dubine 9 m sa hidroforskom stanicom. Na lokaciji na kojoj se nalazi kopleks farme, nivo vode je na četvrtom metru i šljunkovit je teren tako da i u ljetnom perioodu, predmetno preduzeće vodu ima u neograničenim količinama. U slučaju kada se vrši navodnjavanje poljoprivrednih površina iz takvih bunara pumpa je kapacitete 3000 L/min, vode ima dovoljno.

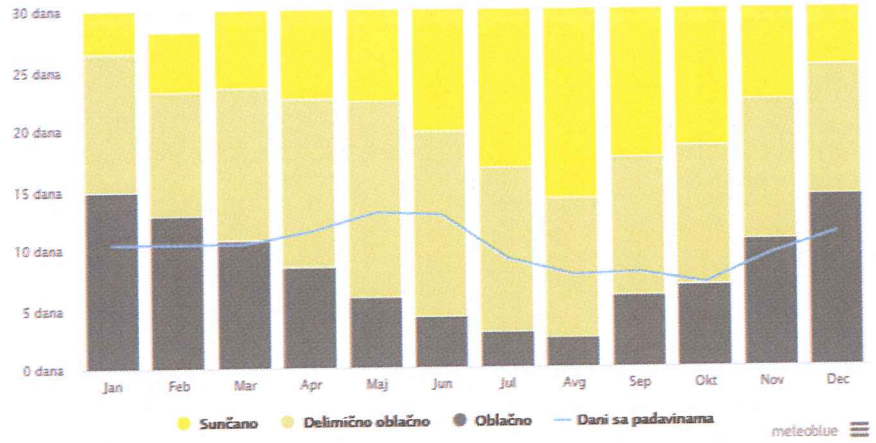
Prikaz klimatskih karakteristika

Kada su u pitanju klimatske karakteritike, područje Posavine, gdje je smještena opština Pelagićevo, produžetak je Panonske nizije i u njoj vlada umjereno kontinentalna klima sa izrazito toplim ljetima i hladnim zimama kada često duva hladan jugoistočni vjetar. Padavina ima dovoljno, a tlo je uglavnom pogodno za obradu te je na području opštine poljoprivreda zastupljena u značajnoj mjeri.

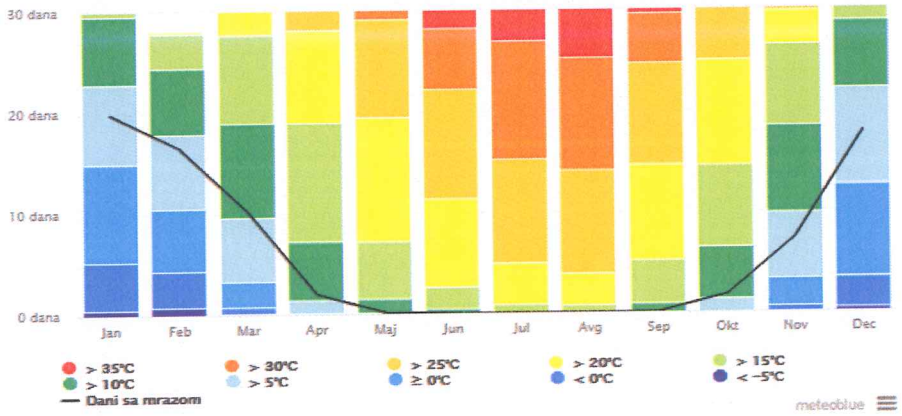

Slika br.12: Dijagram prosječne temperature i padavina i brzine vjetra za Pelagićevo (www.meteoblue.com)

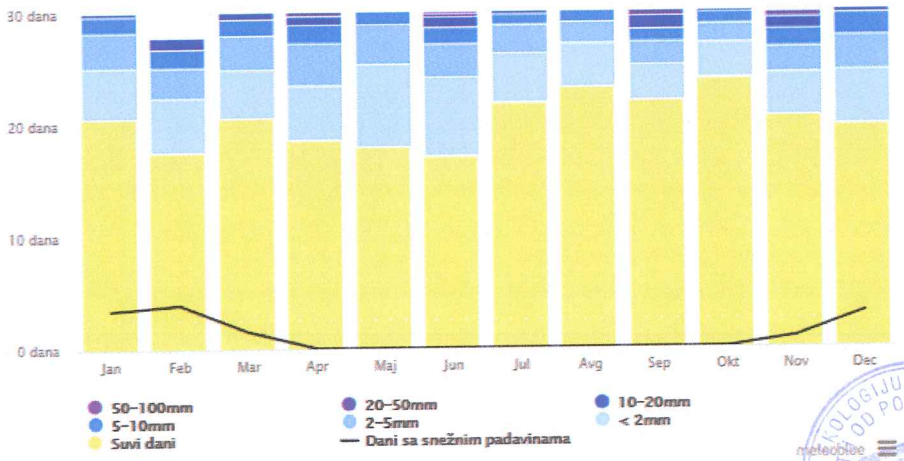
"Prosječni dnevni maksimum" (puna crvena linija) prikazuje prosječnu dnevnu vrijednost svakog mjeseca za Pelagićevo. Isto tako, "prosječni dnevni minimum" (puna plava linija) prikazuje prosječnu dnevnu minimalnu temperaturu. Na dijagramu su prikazane i prosječne količine padavina po mjesecima (plavi pravougaonici) dok je zelenom bojom predstavljena brzina vjetra na teritoriji Pelagićevo u proteklih godinu dana.

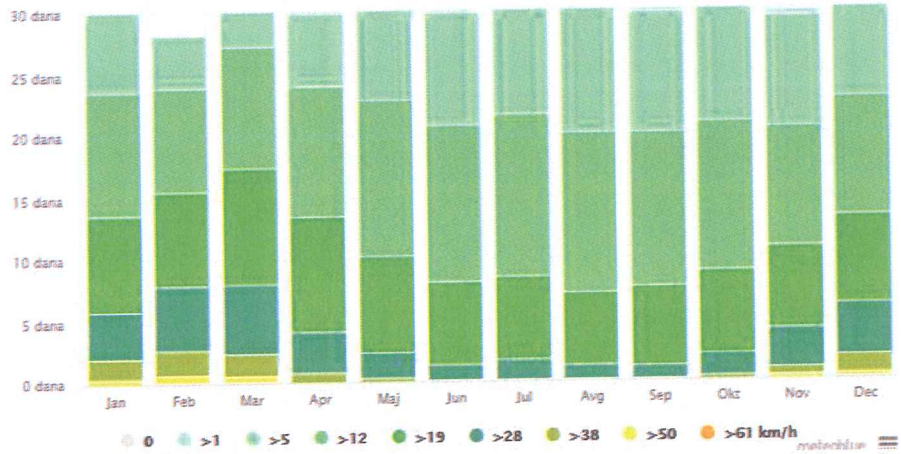

Slika br.13: Oblačni, sunčani i kišni dani po mjesecima za Pelagićevo u proteklih godinu dana

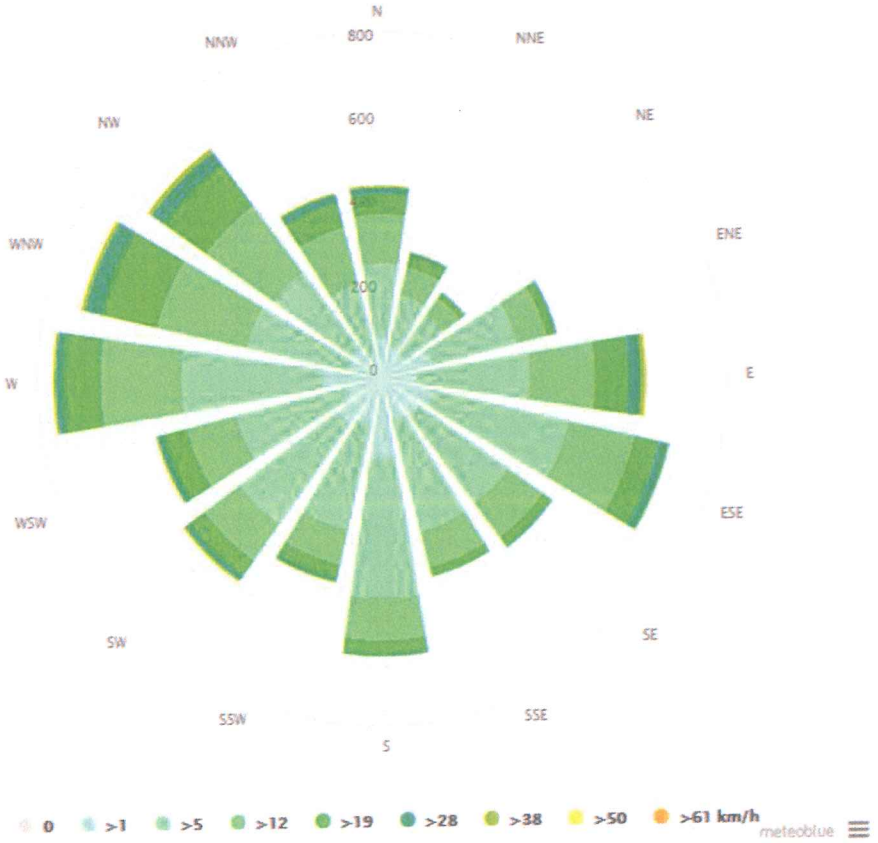

Slika br.14 : Dijagram maksimalne temperature po mjesecima za Pelagićevo u proteklih godinu dana

Slika br.15 : Dijagram količine padavina za Pelagićevo u proteklih godinu dana (www.meteoblue.com)

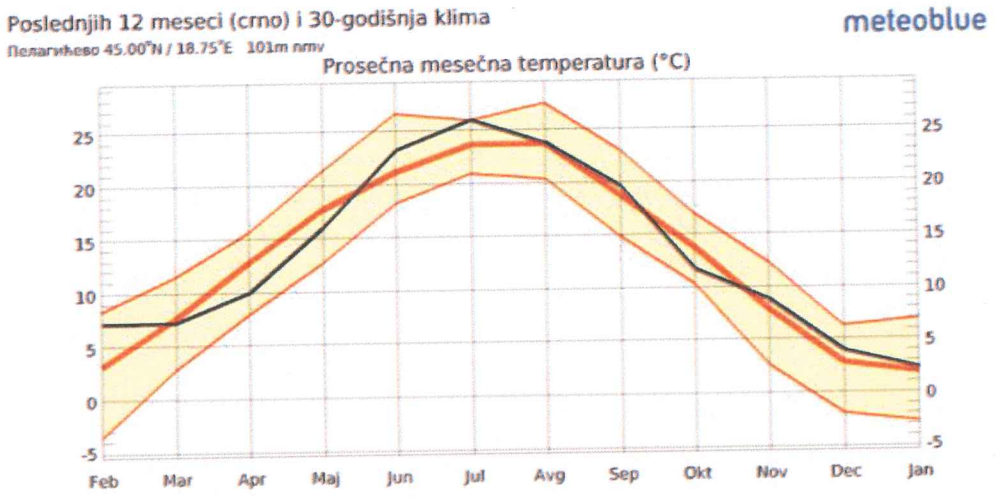

Slika br.16: Dijagram brzine vjetra po mjesecima za Pelagićevo u proteklih godinu dana (www.meteoblue.com)

Slika br.17 : Ruža vjetrova za Pelagićevo (www.meteoblue.com)

Ruža vjetrova prikazuje koliko sati u godini vjetar duva iz pojedinih pravaca.

Slika br.18: Dijagram poređenja trenutne sezone sa klimatskim uslovima za Pelagićevo (www.meteoblue.com)

Treba naglasiti kako su u toku posljednjih 10 godina na širem području kome pripada i opština Pelagićevo prevaziđeni istorijski apsolutni maksimumi temperature vazduha za januar, februar, april, jun, jul, novembar i decembar, dok je u pogledu apsolutnih minimalnih temperatura vazduha prevaziđena samo istorijska apsolutna maksimalna vrijednost za oktobar mjesec.

U skladu sa rezultatima istraživanja rađenim za potrebe dokumenta "Procjena ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće u Republici Srpskoj" takođe je registrovano i povećanje broja tropskih dana i promjena u sezonskoj raspodjeli padavina. Prema rezultatima klimatskih procjena i nalazima dokumenata u kojima je rađena procjena ugroženosti od elementarnih nepogoda i drugih nesreća u ovom regionu očekuje se povećanje intenziteta kiša kratnog trajanja, pa je ovaj faktor neophodno uzeti u obzir priikom razmatranja budućih mjera lokalnog ekonomskog razvoja sa fokusaom na poljoprivredu, te prilikom projektovanja i dimenzioniranja građevinskih konstrukcija i hidrotehničkih objekata.

Vodni resursi

Na teritoriji opštine ne postoji kontinuiran sistem kontrole i praćenja kvaliteta voda u vodotocima, a samim tim i adekvatna statistička baza podataka. Međutim, najveći problem kod zagađenja vodotoka predstavlja nesavjesno odlaganje otpada u korita vodotoka i nekontrolisano korištenje hemikalija za zaštitu poljoprivrednih usjeva koji utiču na zagađivanje voda vodotoka i podzemnih voda.

Pored pomenutih vodotoka, na području opštine postoje i dva vještačka jezera: jezero Pelagićevo (stari naziv Žabar Bara) površine oko 33 ha koje je nastalo iskopom šljunka 60-ih godina i manjih kopova šljunka u Donjoj Tramošnjici, Orlovom polju, Pelagićevu kao i jezero Lipovica površine oko 6 ha. Jezera su poribljena i pod nadzorom ribolovačkog društva "Šaran" iz Pelagićeva. Jezero Pelagićevo (Žabar Bara) predstavlja jedno od najvećih turističkih potencijala opštine Pelagićevo, prije svega zbog mogućnosti organizovanja sportskog ribolova i iskazanog interesa ribolovaca iz cijelog svijeta za ovu lokaciju.

Slika br.19: Udaljenost Andrić farme - jezero Pelagićevo(Google Eart)

Na području jezera često se organizuju šaranska takmičenja. Poribljavanje se vrši većinom šaranom, amurom i manjim količinama štukom i somom. Jezero je nastalo vještačkim putem iskopavanjem šljunka za potrebe izrade magistralnog puta te predstavlja jednu posebnu i atraktivnu lokaciju za sve ljubitelje prirode, rekreacije i ribolova. Kompleks jezera je oko 80 hektara, od čega 33 hektar obuhvata vodena površina jezera. Jezero je prosječne dubine oko 4 metra, dok se godišnje oscilacije vodostaja, u zavisnosti od klimatskih faktora, kreću do jednog metra. Dugačko je oko 700 metara, a široko oko 600 m. Ova vodena akumulacija puni se vodom uglavnom iz podzemnih izvora sa kojima je spojena i čiji nivo reguliše i nivo jezera, što znači da je u tom smislu ovo jezero zatvorenog tipa i ne puni se dotokom drugih površinskih voda.

Vodni resursi koji se odnose na zalihe vode za vodosnabdijevanje stanovništva pitkom vodom odnosno izvorišta pitke vode predstavljaju postojeći arteški bunari sa kojih se odvija individualno snabdjevanje vodom (njih 10). Pored arteških bunara, postoje i izvori vode (izvori koji nisu kaptirani i za koje su predviđena istraživanja) na lokacijama:

- izvorište vode Turić - Bjelovana
- izvorište vode Samarevac
- izvorište vode Gornja Tramošnica - Buban
- Izvorište vode Gornja Tramošnica - Tuzlani.

Područje opštine podložno je, u određnoj mjeri, opasnostima od elementarnih nepogoda i to od poplava, klizišta, vremenskih nepogoda i požara. u posljednjih 10 godina najviše štete je načinjeno poplavama koje su se pojavljivale tri puta (2010, 2014. i 2016. godine). Na području opštine dužina vodotoka iznosi 84 997 metara, od čega je 14 410 metara dužina uređenog vodotoka. Dužina poplavno rizičnih vodotoka na području opštine varira i gruba procjena iznosi oko 20 000 metara.

Pojava klizišta uglavnom je vezana za poplave i velike količine padavina koje izazivaju eroziju zemljišta i nastaju uglavnom u naseljenim mjestima koja su blago brdovita.

Na području opštine zabilježena su tri klizišta u prethodnim godinama, od kojih ni jedno ne uzrokuje veće materijalne štete. Od ugroženih područja na teritoriji opštine zastupljeni su nestabilni tereni i devastirane površine. Nestabilni tereni su područja koja su na osnovu inženjersko geoloških karakteristika, mogućeg razvoja geoloških procesa, reljefa, hidrografije, geološkog sastava i građe terena izdvojeni kao nestabilni za gradnju. Nestabilni tereni nalaze se u istočnom dijelu opštine, uz rijeku Lomnicu, zatim na području Žabar bare, na sjeveru dio Njivka i sjeverni dio Donje Tramošnice, zatim u zaseoku Grab i uz potok Čađavica protežući se i na dio teritorije naselja Orlovo Polje. Devastirane površine čine napuštena pozajmišta šljunka i divlje deponije.

Odlukom o određivanju prostora za eksploataciju šljunka, opština Pelagićevo odredila je šest lokaliteta koja su se koristila za eksploataiju šljunka i to:

- područje Orlovo Polje I
- Pelagićevo - Poljice
- Gornja Tramošnica - Polja
- Tramošnica - Čardak
- Orlovo Polje II
- Pelagićevo - Dragići.

Danas je većina ovih područja za eksploataciju napuštena i prostor čini depresija ispunjena vodom. Devastirane površine su zastupljene većim dijelom na području naselja Gornja i Donja Tramošnica i na jednom lokalitetu oko Žabar Bare (jezera Pelagićevo).

Flora i fauna

Kada se govori o flori i fauni ovog područija, mora se imati u vidu, da je to poljoprivredno kultivisana oblast te da je biljni svijet uglavnom predstavljen gajenim ratarskim kulturama.

Bosanska Posavina zauzima najniže položaje (100 do 200 metara nadmorske visine), tereni su manje-više zaravnjeni, na dubokim aluvijalnim zemljištima, pseudogleje i prahulji, na staništima sa visokim nivoom podzemne vode. Klima je kontinentalnog tipa. Topla ljeta, duboka hidromorfna i automorfna tla, blagi reljef i hidro-geološka prošlost su uslovili razvoj specifičnog živog svijeta koji danas izgrađuje panonske pejzaže. Na ravničarskim pejzažima sjevernog dijela Bosne danas dominiraju usjevi pod žitaricama, povrćem i voćem, šume vrba, topola, lužnjaka, jasena, posavski bagremari.

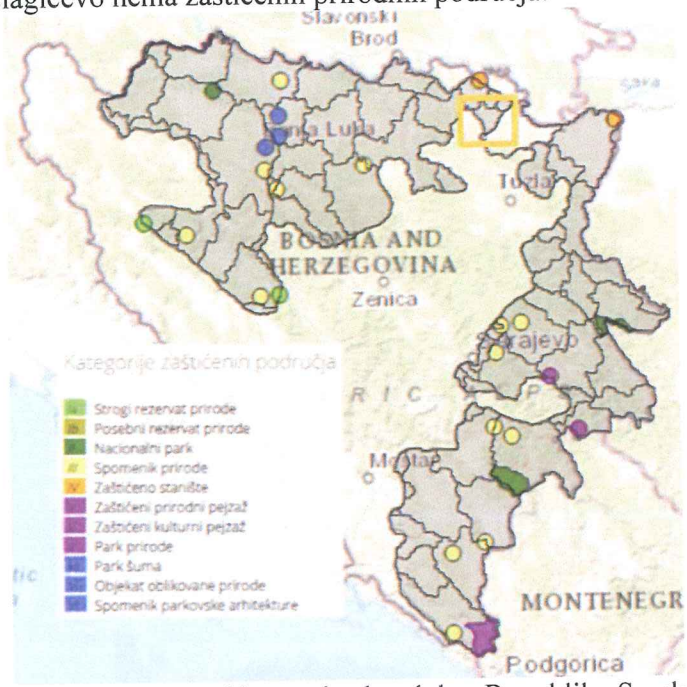
Najveći stepen produkcije unutar ekosistema Posavine postižu različite vrste žitarica (pšenice, kukuruza, ječma, zobi, sirka), povrtlarske kulture (lubenice, bamija, suncokret, paprike, paradajz, patlidžan, razne vrste kupusa), biljni genetički resursi (šljive „požegače“, orasi, kruške, jabuke, grožđe) te obilje hortikulturnih vrsta. Pratioci obradivih površina su i brojne korovske zajednice, u čiji sastav sve češće ulaze i invazivne vrste.

Šumske i šibljačke zajednice na području Posavine osnovnu funkciju imaju u očuvanju stabilnosti korita vodotoka (posebno rijeke Save) i u osiguranju vodnog režima u ovim ekološki veoma senzitivnim zemljištima. Međutim poseban značaj močvarni šumski ekosistemi imaju kao stanište mnogih vrsta ptica, gmizavaca i amfiba. Zajednice vodenjara, bara i močvara su razvijene u cijelom području, naročito u slijepim rukavcima površinskih vodotoka („starača“). Danas predstavljaju izuzetno bitna staništa za očuvanje živog svijeta močvara.

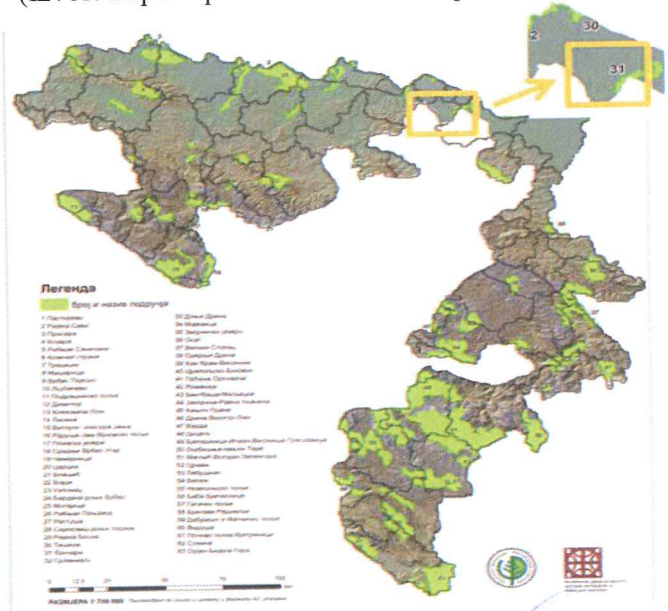
U ekosistemu livada Posavine utočište nalaze mnoge biljne vrste koje zbog stalnih promjena vodnog režima postaju sve ugroženije. Takve su: prženica livadska, prženica mala, beskoljenka, busika,

milica, grozničnica, trbulja, pukovica, barski encijan, razne vrste ljutića, barskih preslica, šiljeva, šaševa.
Fauna Bosanske Posavine ima pretežno obilježje faune Panonske nizije i srednje Evrope. Ovdje egzistiraju: voluharica, vrana gaćac, kašikara, čigra bjelobrada: žabe – crveni mukač i zelena žaba. Dnevni leptirovi Leptida morsei i Neptis suppho, skakavci Akrida hungarica i Tetrix meridionas.

Na teritoriji opštine Pelagićevo nema zaštićenih prirodnih područja.

Slika br. 20 : Zaštićena prirodna dobra Republike Srpske
(Izvor: http://e-priroda.rs.ba/sr-latn/protectedsites/)

Slika br. 21 : Potencijalna područja Ekološke mreže Republike Srpske
(Izvor: https://nasljedje.org/ekoloska-mreza/)

Prema podacima Republičkog zavoda za zaštitu kulturno - istorijskog i prirodnog naslijeđa Republike Srpske, područje Lončari, površine 397,98 ha, dijelom se nalazi na teritoriji opštine Pelagićevo, a dijelom na teritoriji Brčko Distrikta. Dokumentom Izmjene i dopune Prostornog plana Republike Srpske do 2025. godine, područje je izdvojeno kao jedno od ukupno 63 potencijalna područja Ekološke mreže Republike Srpske. Međutim, napominjemo da Uredba o Ekološkoj mreži nije usvojena, tako da su potencijalna područja dio planskih dokumenata te se na njima ne sprovode nikakve mjere zaštite, upravljanja i slično.

Prema posljednjoj ažuriranoj listi zvanično nominovanih kandidata za Ekološku mrežu (*Emerald Network Sites*) sa 41. Konvencije o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnog staništa, održane od 29. Novembra 2021. do 3. Decembra 2021. godine, imenovano je 29 područja sa teritorije Bosne i Hercegovine od kojih nijedno nije na teritoriji opštine Pelagićevo, niti u radijusu od 20 km od predmetne lokacije.

Kada je u pitanju biodiverzitet područja, kao nizijska i plavna teritorija bogata privremenim i stalnim vodnim površinama obiluje raznovrsnošću vodozemaca, te su na području opštine Pelagićevo registrovane sljedeće vrste amfiba:

Latinski naziv	Lokalni naziv	Status vrste u RS*/**
Salamandra salamandra	daždevnjak	C.L.
Lissotriton vulgaris	mali vodenjak	Z + C.L.
Triturus dobrogicus	podunavski triton	S.Z. + C.L.
Bombina variegata	žuti mukač	S.Z.
Bufotes viridis	zelena krastača	C.L.
Hyla arborea	gatalinka	C.L.
Rana temporaria	livadna smeđa žaba	C.L.
Pelophylax ridibundus	velika zelena žaba	C.L.
*Uredba o strogo zaštićenim (S.Z) i zaštićenim (Z) divljim vrstama R. Srpske **Uredba o Crvenoj listi (C.L) zaštićenih vrsta flore i faune Republike srpske		

Obaveza nosioca projekta a u skladu sa Zakonom o kulturnim dobrima, da ukoliko u toku izvođenja građevinskih i drugih radova naiđe na arheološka nalazišta ili arheološke predmete, odmah bez odlaganja prekine radove i obavjesti Zavod, i da preduzme mjere da se nalaz ne uništi i ne ošteti i da se sačuva na mjestu i u položaju u kome je otkriven.

Investitor se obavezuje:

- Ukoliko u toku izvođenja radova naiđe na arheološki lokalitet, a za koji se pretpostavlja da ima status kulturnog dobra, o tome obavijesti Zavod i preduzmu sve mjere kako se kulturno dobro ne bi oštetilo do dolaska ovlašćenog lica (član. 82. Zakona o kulturnim dobrima).
- Radi očuvanja ekoloških i pejzažnih vrijednosti prostora, preporučuje se sadnja zaštitnog pojasa oko proizvodnog objekta i planirati sadnju autohtonih vrsta drveća.

Podaci o naseljenosti stanovništva

Stanovništvo u svojoj ulozi proizvođača i ulozi potrošača, je jedan od osnovnih pokretača razvoja društva. U ulozi prozvođača, stanovništvo kao nosilac rada, znanja i vještine postaje ključni razvojni resurs svakog područja, pa i ovog našeg.

Poslednji popis stanovništva izvršen je 1991. godine na cjelokupnom prostoru BiH, pa tako i na području tadašnje opštine Gradačac, od dijela čije teritorije je nastala današnja opština Pelagićevo. Međutim, zbog činjenice što su u novoj teritorijalnoj podjeli pojedine mjesne zajednice jednim svojim dijelom pripale opštini Pelagićevo, a dijelom ostale u opštini Gradačac, veoma je teško uspostaviti jasnu sliku o broju stanovnika u 1991. godini na prostoru današnje opštine Pelagićevo.

Sa određenom dozom rezerve možemo procijeniti da je na ovom prostoru prije rata živjelo negdje oko 11 000 stanovnika, a od toga oko 55 % su bili Srbi, a oko 45 % Hrvati. Bio je određen broj i ostalih nacionalnih kategorija, ali u veoma malom i zanemarivom obimu.

Nacionalni sastav stanovništva Bosanske Posavine, prema popisu iz 1991 godine, je sljedeći: od ukupno 260.793 stanovnika, Hrvata je bilo 131.542 ili 51 posto, Bošnjaka 32.796 ili 12 posto, Srba 77.723 ili 29 posto, a ostalih 18.726 ili 7 posto.

Zbog ratnih dejstava i svega onoga što se dešavalo 90 - ih godina, demografska struktura opštine Pelagićevo je znatno mijenjana od poslednjeg popisa stanovništva do danas. Ta činjenica uslovljava da se i o aktuelnoj ocjeni demografskih prilika veoma teško mogu dobiti egzaktni i precizni podaci.

Ipak, korištenjem određenih pokazatelja, prikupljanjem informacija na terenu, kao i metodom procjene, možemo sa prilično sigurnošću tvrditi da danas na području opštine Pelagićevo živi oko 8 500. stanovnika, što je znatno manje nego 1991. godine.

Gustina stanovništva u 2007. godini na području opštine iznosi oko 48 stanovnika na km.^{2}

Prema pokazateljima koje imamo nacionalna struktura na području opštine Pelagićevo izgleda ovako:

Srbi	Hrvati	Ukupno
6 630	1 870	8 500
78 %	22 %	100 %

Odnos stanovništva prema nacionalnoj strukturi

Okvirni podaci kojima raspolažemo, a koji su prikupljeni od predstavnika mjesnih zajednica, pokazuju da na području opštine Pelagićevo danas imamo 2 485 domaćinstava, i to:

1. MZ Pelagićevo Centar	500 kuća
2. MZ Kladuša	245 kuća
3. MZ Ćendići	285 kuća
4. MZ Blaževac	200 kuća
5. MZ Porebrice	175 kuća
6. MZ Samarevac	75 kuća
7. MZ Ledenice	55 kuća
8. MZ Turić	150 kuća
9. MZ Donja Tramošnica	350 kuća
10. MZ Gornja Tramošnica (zaseok Orlovo Polje)	450 kuća

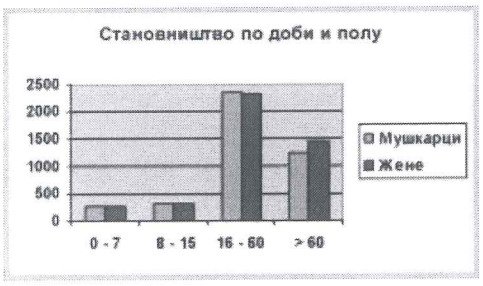
Podaci koje smo iznijeli približno oslikavaju stanje na terenu i njih svakako ne treba posmatrati kao egzaktne podatke, nego kao jedan okvirni pokazatelj. Analiza demografskih kretanja svakako ne može biti kompletna bez prikaza koji se odnosi na starosnu i polnu strukturu, a koja predstavlja veoma značajan biološki aspekt sveukupne dinamike stanovništva. Na sledećim tabelarnim prikazima i grafikonima jasno ćemo vidjeti kakav odnos po starosnoj dobi i polu vlada na području opštine Pelagićevo.

0 - 7	8 - 15	16 - 25	26 - 60	> 60
480	581	846	4 188	2 405
5,65 %	6,83 %	9,95 %	49,27 %	28,29 %

Broj stanovnika po starosnoj strukturi

0 – 7		8 – 15		16 – 60		> 60	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
258	276	322	323	2334	2317	1233	1437
3,03 %	3,25 %	3,79 %	3,80 %	27,46 %	27,26 %	14,51 %	16,91 %

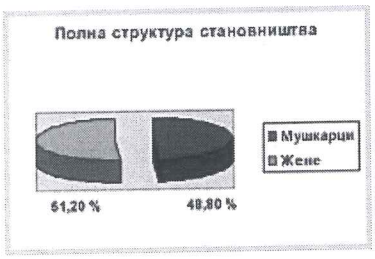
Broj stanovnika po starosnoj dobi i polu

Muškarci	Žene
4148	4352
48,80 %	51,20 %

I opština Pelagićevo prati poražavajući trend negativnog prirodnog priraštaja koji je zahvatio cjelokupno društvo, ali isto tako i većinu zemalja u regiji i Evropi. Kao i ogromna većina opština u RS i BiH, tako i opština Pelagićevo ima veći mortalitet nego natalitet koji je u konstantnom porastu u prethodnih nekoliko godina. Prema rezultatima popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013. godine koje je izdato od strane AGENCIJE ZA STATISTIKU BiH dana 05.11.2013. godine popisano je ukupno 3.791.622 osobe, od toga: u Federaciji BiH popisano je 2.371.603 osobe; u Republici Srpskoj popisano je 1.326.991 osoba, i u Brčko distriktu BiH popisano je 93.028 osoba.

Po popisu stanovništva 2013. u Bosni i Hercegovini, a prema konačnim podacima za Republiku Srpsku koje je izdao Republički zavod za statistiku, Opština Pelagićevo je opština u Republici Srpskoj, BiH. Sjedište opštine se nalazi u naseljenom mjestu Pelagićevo. Prema podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine na popisu stanovništva 2013. godine, u opštini je popisano 5.220 lica.

Tabela br.2 Nacionalni sastav 2013. Opštine Pelagićevo *Izvor: Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013. na teritoriji Republike Srpske, , Republički zavod za statistiku RS, Banja Luka, 2013.*

Etnički sastav prema popisu iz 2013.

Srbi	3.330	63,79 %
Hrvati	1.850	35,44 %
Bošnjaci	13	0,25 %
Ostali	12	0,23 %
Neizjašnjeni	15	0,28 %

ukupno: 5.220

Opština Pelagićevo je Bosanska Posavina. To je regija u sjeveroistočnom dijelu Bosne i Hercegovine. Njezinu prostornu cjelovitost na sjeveru zatvara rijeka Sava, na sjeverozapadu planina Motajica, na jugu planine Ozren i Trebava, a na jugoistoku planina Majevica.

Sa središnjim dijelovima Bosne i Hercegovine povezan je prije svega prirodnim prolazom dolinom rijeke Bosne kroz dobojsku i vranducku klisuru, dok su zapadni dijelovi dostupni kroz takođe prirodni prolaz uz rijeku Ukrinu. Bosanska Posavina se nalazi na široko otvorenoj i lako prohodnoj peripanonskoj nizini.

Pod Bosansku Posavinu spadaju sljedeće opštine: Derventa, Bosanski Brod, Odžak, Modriča, Bosanski Šamac, Brčko, Orašje, te dio općina Gradačac, Srebrenik i Doboj.

Bosanska Posavina, s drugim dijelovima Bosne i Hercegovine, Hrvatskom i Evropom, povezana je vrlo kvalitetnim cestovnim, željezničkim i riječnim saobraćajnicama. Posebno su značajni glavni cestovni pravci: Bosanski Šamac - Modriča - Doboj - Sarajevo - Mostar - Ploče; Orašje - Tuzla -

Sarajevo - Mostar - Ploče, odnosno Bosanski Brod - Derventa - Doboj - Zenica - Sarajevo - Mostar - Ploče. Također je cijela Bosanska Posavina povezana asfaltiranim regionalnim i općinskim cestama. Najznačajnija željeznička saobraćajnica je magistralna pruga Bosanski Šamac - Modriča - Zenica - Sarajevo - Mostar - Ploče.

Slike br. 22. Pozicija Opštine Pelagićevo na karti BiH

Opština Pelagićevo je opština u Republici Srpskoj formirana nakon Dejtonskog sporazuma od jednog dela predratne opštine Gradačac (koja i danas postoji pod starim imenom u FBiH. Nalazi se u Bosanskoj Posavini. Opština se sastoji od osam mesnih zajednica, a površina je 17.800 hektara.
Izvor podataka: zvanična internet stranica opštine Pelagićevo:http://pelagicevo.gov.ba

Podaci o zaštićenim područjima

Na području opštine Pelagićevo od spomenika kulturno-istorijskog značaja ističu se: savremena Spomen-škola "Vaso Pelagić" (sagrađena 1969. god.), rasadnik je kulture i znanja, crkva Sv. proroka Ilije (iz 1936.god.), visok odbljesak borcima opštine Pelagićevo poginulim u ratu 1992.-1995.god.

Predmetna lokacija ne spada u zaštićeno područje i u okolini se ne nalaze područja predviđena za naučna istraživanja, kao ni arheološka i posebno osjetljiva područja. Investitoru se nalaže da ukoliko prilikom eventualnog širenja postrojenja naiđe na arheološka nalazišta o tome obavijesti nadležne institucije.

v.3) Ocjena postojećeg stanja lokacije sa stanovišta zaštite životne sredine

Za potrebe predmetnog dokumenta izvršena su sledeća indikativna mjerenja:
- Mjerenje buke
- Indikativno mjerenje kvaliteta vazduha

v.3.1) Mjerenje buke

Na predmetnoj lokaciji je vršeno indikativno mjerenje ekvivalentnog nivoa buke za potrebe predmetnog dokumenta. Indikativno mjerenje ekvivalentnog nivoa buke rađeno je na osnovu Zakona o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 71/12, 79/15, 70/20). Mjerenje je vršeno 19.1.2022. godine na lokaciji predmetnih objekata, na visini od 1.5 m od zemlje.

Slika 23. LUTRON SL – 4012, Sound Level Meter

Ekvivalentan nivo buke na predmetnoj lokaciji mjeren je mjeračem nivoa zvuka koji je namijenjen za mjerenje nivoa zvuka u opsegu od 30-130 dB.

- Proizvođač: LUTRON
- Tip: SL-4012

Mjerenje intenziteta ukupnog 15-minutnog ekvivalentnog nivoa buke vršeno je na jednom mjernom mjestu. Izmjereni nivo buke normiran je u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma („Službeni list SRBiH", broj: 46/89).

U smislu Pravilnika o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma („Službeni list SR BiH", broj: 46/89) dan podrazumijeva period od 6.00-22.00 časa, a noć 22.00 do 06.00 časova.

Tabela 3: Dozvoljeni nivoi vanjske buke

Područje (zona)	NAMJENA PODRUČJA	Ekvivalentni nivoi		Vršni	
		dan	noć	L10	L
I	Bolničko, lječilišno	45	40	55	60
II	Turističko, rekreacisko, oporavišno	50	40	60	65
III	Čisto stambeno, vaspitno-obrazovne i zdravstvene institucije, javne zelene i rekreacione površine	55	45	65	70
IV	Trgovačko, poslovno stambeno i stambeno uz saobraćajne koridore, skladišta bez teškog transporta	60	50	70	75
V	Poslovno, upravno, trgovačko, zanatsko, servisno (komunalni servis)	65	60	75	80
VI	Industrijsko, skladišno, servisno i saobraćajno područje bez stanova	70	70	80	85

Rezultati indikativnog mjerenja 15-min. ekvivalentnih nivoa vanjske buke (Leq) na definisanim mjernom mjestu prikazani su u tabeli 2.

Tabela 4. Rezultati mjerenja 15-minutnog ekvivalentnog nivoa buke dB (A)

Mjerna mjesta	Granične vrijednosti buke dB	Izmjerena buka dB
mjerno mjesto 1	60	42.2-43.1
mjerno mjesto 2	60	41,6-42.2
mjerno mjesto 3	60	49,2-40,0
mjerno mjesto 4	60	39,4-40,1

Oznaka mjernog mjesta: M1, M2, M3, M4

- **Vrijeme mjerenja:** od 11:00 h do 12:00, 19.1.2022. godine
- **Mjerni interval:** 15 minuta po mjernom mjestu
- **Područje (zona):** (IV) - Trgovačko, poslovno stambeno i stambeno uz saobraćajne koridore, skladišta bez teškog transporta
- **Klimatski uslovi za vrijeme mjerenja:** za vrijeme mjerenja bilo je suho, vedro vrijeme.
  1. T= 10° C
  2. rH= 66 %
  3. V_v= 0,9 m/s

Komentar dobijenih rezultata:

Mjerna mjesta M1, M2,M3, M4 nalazi se u zoni IV prema Pravilniku o dozvoljenim granicama inteziteta zvuka i šuma („Službeni list SRBiH", broj: 46/89, trgovačko, poslovno stambeno i stambeno uz saobraćajne koridore, skladišta bez teškog transporta). U ovoj zoni dozvoljeni nivo buke iznosi 60 dB(A).

Na osnovu dobijenih rezultata konstatujemo da vrijednost izmjerenog ekvivalentnog nivoa buke na mjernim mjestima **ne prelazi** dopuštene normative za nivo buke u životnoj sredini prema Pravilniku o dozvoljenim granicama inteziteta zvuka i šuma („Službeni List SRBiH", broj: 46/89).

Slike broj: 24 : Mjerna mjesta buke i indikativna analiza vazduha

V.3.2) Indikativno mjerenje kvaliteta vazduha

Uticaj predmetne farme za tov pilića nosioca projekta „ANDRIĆ-FARM" D.O.O. Pelagićevo, na kvalitet vazduha odražava se prvenstveno u pojavi neugodnih mirisa. Prema definiciji Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO vazduh je zagađen ako sadrži materije koje potiču od ljudske aktivnosti ili prirodnih procesa, u takvoj koncentraciji, trajanju i uslovima da može narušiti kvalitet življenja, zdravlje i dobrobit ljudi i okoline. Prema tome, vazduh opterećen mirisom koji potiče iz farmi za tov pilića, zagađuje okolinu i može narušiti kvalite življenja i zdravlja ljudi.

U praksi miris se ne može izmjeriti mjerno-tehničkim uređajima, nego se samo određuju koncentracije pojedinih materija u određenoj mješavini mirisa. Mirisnim materijama mogu se ocijeniti neka njihova svojstva, i ako su te ocjene vrlo subjektivne. Jedna od tih osobina je intenzitet mirisa koji se izražava u jedinicama mirisa. Jedinica mirisa je broj istog volumena vazduha bez mirisa koji je potreban da se jedan uzorak mirisa razrijedi do izvorne koncentracije. Pojam izvorne koncentracije podrazumijeva onu koncentraciju mirisa koju osjeća 50 % testiranih osoba. Intenzitet mirisa označava se kao: vrlo jak, jak, uočljiv, slab i vrlo slab. Ljestvica određivanja intenziteta mirisa ograničena je mogućnostima ocjenjivača (čovjeka).

Nosači mirisa se nazivaju osmogeni i oni se stvaraju biohemijskim procesima fermentacije, a oslobađaju se fizikalnim postupcima isplinjavanja i difuzije u atmosferu. U stvaranju mirisa na farmi aktivni su mikroorganizmi koji se nalaze u ekskrementima životinja. U tom procesu mogu nastati sledeće gasne materija sa mirisom: jedinjenja ugljenika (amonijak, amini, skatol), jedinjenja sumpora (sumporvodonik, merkaptani), ugljevodonici i druga jedinjenja (organske kiseline).

Plinovi koji nastaju biološkom fermentacijom u anaerobnim uslovima, metan i ugljen dioksid, su bez mirisa, a u manjim količinama nastaje i amonijak koji ima karakterističan neprijatan miris. U strukturi mirisa učestvuju i jedinjenja sa najmanjim udjelom koncentracije u emitovanim plinovima, a to su skatol, isparljivi enzimi, organske kiseline i sulfidi.

Izvori emisije plinova neugodnih mirisa u okolni vazduh su: ispust ventilacionog sistema, prozori i vrata na objektu farme i skladište za odlaganje prostirke. Na smjer i brzinu rasprostiranja mirisa najviše utiče smjer vjetra, njegova brzina i vrtloženje. Posebno je značajno stvaranje vrtloga u atmosferi zbog termodinamičkih uticaja (gradijentu temperature) koji uzrokuje vertikalno strujanje vazduha, zatim izmjena dana i noći i godišnjih doba. Takođe je važna topografija terena i prirodne prepreke (šume, uzvišenja i sl.).

Ugradnja odgovarajućih filtera, u ventilacioni sistem, spriječava emisiju neprijatnih mirisa, a time i mogućnost rasipanja u vanjsku sredinu patogena eventualno prisutnih u vazduhu na farmi.

Emisija gasova (CO_2, CO, HCHO, SO_2, čađi i dr.) nastalih sagorjevanjem pogonskih goriva (nafta, benzin) u transportnim sredstvima doprinosi narušavanju kvaliteta vazduha.

Pogonska goriva (benzin, nafta) su po svom hemijskom sastavu ugljovodonici. Sa stanovišta aerozagađenja pod pojmom ugljevodonika podrazumjevaju se oni organski spojevi koji se mogu pojaviti u gasovitoj fazi u vazduhu. To su uglavnom spojevi koji u svom molekulu imaju do 12 C atoma. Ugljevodonici u atmosferi ulaze u hemijske reakcije, a kao rezultat nastaju sekundarni polutanti i reakcioni intermedijari koji igraju značajnu ulogu kao aerozagađivači. Pomenuti produkti učestvuju u fotolitičkom ciklusu, reagujući sa kiseonikom ili ozonom pri čemu nastaju slobodni

radikali. Brzina eliminisanja emitovanih ugljevodonika iz atmosfere zavisi od vrste ugljovodonika i stepena njegove aktivnosti. Na ovo prvenstveno utiče solarna radijacija i ostali polutanti koji učestvuju u fotolitičkom ciklusu.

S obzirom da je saobraćajni promet u krugu farme za tov pilića mali, negativan uticaj po ovoj osnovi se može smatrati zanemarljivo malim.

Kotlovnica je smještena u za to posebno izgrađenu prostoriju u sklopu objekta. Izgrađena je od nezapaljivog materijala. Kotlovnica je snabdjevena sa jednim izlazom u polje kroz vatrootporna vrata, sa vatrootpornošću od 30 minuta. U kotlovnici je smješten toplovodni kotao na gas, nazivne snage 150 KW.

Navodimo da je zbog proširenja kapaciteta predmetne farme, urađen i instalisan kotao na TNG, zagrijavanje objekata za proizvodnju se vrši na TNG kako bi se u što je većoj mogućoj mjeri zaštitila životna sredina.

Dana 19.1.2022. u krugu poljoprivrednih objekata –farme za tov pilića, izvršena su indikativna mjerenja kvaliteta vazduha od strane ovlaštenih lica UNIS Instituta za ekologiju, zaštitu na radu i zaštitu od požara.

Za mjerna mjesta je odabran prostor koji pripada predmetnoj farmi. Izbor mjernog mjesta je definisan kao adekvatan za detektovanje zagađujućih materija (pogodna ruža vetrova i sl.). Mjerenje kvaliteta vazduha izvršeno je na četiri mjerna mjesta.

Mjerenje parametara pokazatelja kvaliteta vazduha CO, SO_2 , NO_2 i NH_3 izvršeno je pomoću uređaja iBrid MX6, a mjerenje PM_{10} pomoću uređaj DT 9880

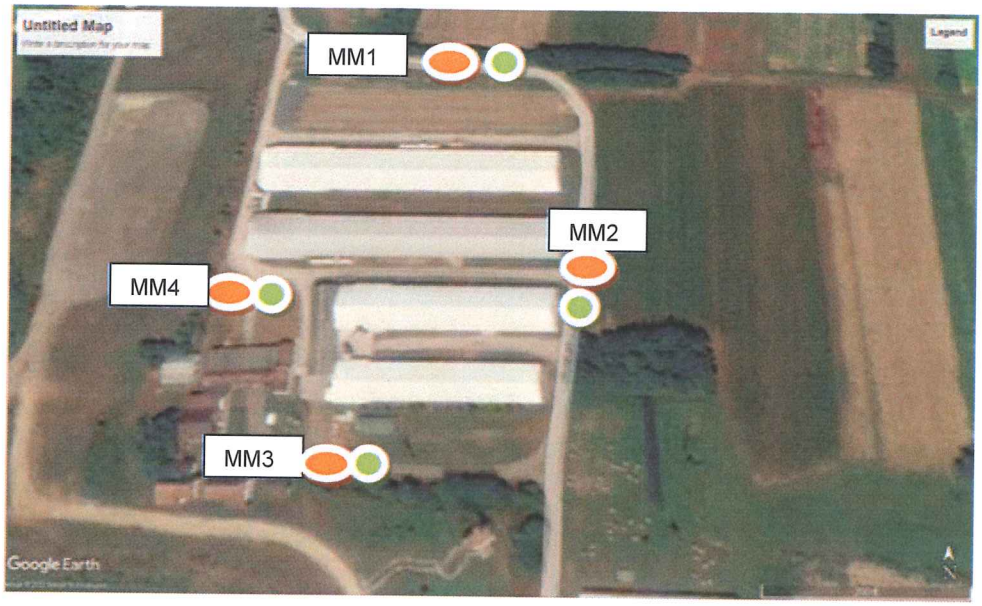
Tabela 5. Pregled graničnih i izmjerenih vrijednosti indikativnog kvaliteta vazduha na lokaciji

zagađujuća materija	mjerno mjesto 1	mjerno mjesto 2	mjerno mjesto 3	mjerno mjesto 4	jedinica mjere	Granična vrijednost ($\mu g/m^3$)
SO_2	20	19	18	19	($\mu g/m^3$)	350
PM_{10}	15	14	14	15	($\mu g/m^3$)	50
NO_2	28	28	29	29	($\mu g/m^3$)	150
CO	0,2	0,2	0,2	0,2	(mg/m^3)	10 (mg/m^3)
NH_3	52	51	52	53		270

U tabeli 5. su dati rezultati analize indikativnog kvaliteta vazduha i granične vrijednosti za izmjerene parametre koje su određene Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/12).

Komentar rezultata mjerenja:
Na osnovu dobijenih rezultata u tabeli 5. možemo zaključiti da se koncentracija izmjerenih parametara indikativnog kvaliteta vazduha na predmetnoj lokaciji nalazi ispod maksimalnih graničnih vrijednosti.

U slučaju povećanja kapaciteta postrojenja, promjene sredstava rada, izgradnje novih objekata u neposrednoj blizini, potrebno je izvršiti nova mjerenja parametara inikativnog kvaliteta vazduha (SO_2, NO_2, CO, PM_{10}, NH_3).

Slika br. 25 Inikativna analiza kvaliteta vazduha i buke na predmetnoj lokaciji (Google Earth)

vazduha na lokaciji

mjerno mjesto buke

MM - Mjerna mjesta

v.3.3) Nivo zračenja

Jonizujuće zračenje je elektromagnetno ili čestično zračenje koje može da jonizuje materiju i izazove oštećenje ćelija živih organizama. Tako nastali joni narušavaju biohemijske procese u ćelijama, što može dovesti do raznih poremećaja u njihovom funkcionisanju i djeljenju (razmnožavanju), te konačno do nastanka ozbiljnih bolesti, poput tumora. U jonizujuće zračenje spadaju α, β, γ i H zraci, kosmičko zračenje i neutroni.

Jonizujuća zračenja su one vrste radioaktivnog zračenja koje imaju dovoljnu energiju da jonizuju neke atome u tijelu. U jonizujuća zračenja spadaju α (alfa), β(beta), γ (gama) , H (rendgenski zraci), kosmičko zračenje i neutroni.

Nejonizujuća zračenja su elektromagnetna polja koja imaju energiju fotona manju od 12,4 eV. Ona obuhvataju:
- ultraljubičasto ili ultravioletno zračenje (talasne dužine 100-400 nm),
- vidljivo zračenje (talasne dužine 400-780 nm),
- infracrveno zračenje (talasne dužine 780 nm do 1 mm),
- radio-frekvencijsko zračenje (frekvencije 10 kHz - 300 GHz),
- elektromagnetska polja niskih frekvencija (frekvencija 0 – 10 kHz) i
- lasersko zračenje.

Nejonizujuća zračenja obuhvataju i ultrazvuk ili zvuk čija je frekvencija veća od 20 kHz. Izvori nejonizujućeg zračenja jeste uređaj, instalacija ili objekat koji emituje ili može da emituje nejonizujuće zračenje.

Sunce je glavni emiter prirodnog nejonizujećeg zračenja, dok radiaktivnost predstavlja prirodno jonizujuće zračenje koje potiče od radioaktivnih elemenata. Vještački izvori jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja su razni aparati u domaćinstvu, industriji, infrastrukturi itd.

Međunarodni komitet za nejonizovana zračenja je donio preporuke o dozvoljenim nivoima izloženosti električnim i magnetnim poljima (frekvencije 50 ili 60 Hz), koji za opštu populaciju iznose 5 kV/m i 0,1 mT, z a c jelodnevno izlaganje, dok je za kratkotrajna izlaganja (par sati) to 10 kV/m i 1 mT.

Granica efektivne doze jonizujućeg zračenja za profesionalno izložena lica iznosi 20 mSV godišnje, izražena kao prosječna vrijednost za period od pet uzastopnih godina. Granica efektivne doze jonizujućeg zračenja za pojedince iz stanovništva iznosi 1 mSV godišnje.

Na području predmetnih objekata za tov pilića, nisu identifikovani izvori jonizujućih i nejonizujućih zračenja.

v.3.4.) Kvalitet površinskih voda

Prema ekološkom kvalitetu voda koji se mora održavati ili postići uvođenjem preventivnih mjera i najboljih ekonomski dostupnih tehnologija sve površinske i podzemne vode u Republici Srpskoj su kategorisane na osnovu Uredbi o kategorizaciji vodotoka (Sl. Glasnik RS, broj: 42/01). Uredbom o klasifikaciji i kategorizaciji vodotoka definisani su kriterijumi za klasifikaciju i način klasifikacije površinskih i podzemnih voda.

Voda kao resurs se vrednuje: količnom, kvalitetom i položajem. Zbog značaja vode i njenog višenamjenskog korištenja ona uživa posebnu zaštitu i koristi se na način propisan zakonom. Pod kvalitetom vode se podrazumijeva stanje vodnog sistema, izraženo preko fizičko-hemijskih, hemijskih i bioloških pokazatelja, kako vode tako i sedimenta.

Za pogoršanje kvaliteta voda od posebnog značaja je ispuštanje u vodu različitih otpadnih voda, unošenje toplote, radioaktivnih i čvrstih materija. Pri ispuštanju neprečišćenih ili nedovoljno prečišćenih otpadnih voda u prirodne vode mogu se odmah uočiti promjene kvaliteta površinskih voda. Višestruko je nepovoljan uticaj industrijskih otpadnih voda na životne zajednice vodnih ekosistema, kao i na čovjeka.

U zavisnosti od vrste industrije u otpadnim vodama mogu se naći povećane koncentracije organskih i neorganskih materija, a posebno joni toksičnih metala i novosintetizovanih organskih jedinjenja kojih nikada nije bilo u prirodnim vodama. Zbog ispuštanja otpadnih voda, u vodnim ekosistemima moguće su pojave različitih bolesti, genetske promjene, fiziološke smetnje, fizičke deformacije i uginuće biljaka i životinja. Ulaskom zagađenja u lanac ishrane postoji opasnost povećanja koncentracije opasnih materija u organizmu čovjeka. Neželjene posljedice mogu se primijetiti nakon višegodišnjeg nagomilavanja zagađenja u okolini, kada je već kasno i kada dolazi do trajnog oštećenja ekosistema.

Primjena pesticida u poljoprivredi utiče negativno na vodne ekosisteme, a mnogi pesticidi su toksični i perzistentni, dok mogućnost bioakumulacije predstavlja opasnost za zdravlje ljudi. Primjenom azotnih đubriva može doći do zagađenja podzemnih voda nitratima i ako se takva voda koristi kao resurs vode za piće ona uzrokuje methemoglobinemiju, naročito kod djece.

Predmetno područje i pripadajući vodotokovi nalaze se u slivu rijeke Save. Hidrografska odlika prostora Posavine je disproporcionalnost, na sjevernom dijelu je velika granična rijeka Sava a na južnom niz manjih rijeka i potoka, među kojima se izdvajaju Tolisa i Tinja.

Vodovodne instalacije na predmetnoj lokaciji farme za tov pilića (brojlera), „ANDRIĆ –FARM" D.O.O. Pelagićevo, su izgrađene za pojilice i za pranje i deponovanje stajnjaka, te za hidrantsku mrežu. Toplovodne instalacije se ugrađuju za zagrijavanje objekta u ranom periodu tova i za zagrijavanje prostorija poslužioca. Toplotna energija za ove potrebe za sve objekta će se obezbjeđivati iz kotlovnice na TNG.

Ventilacione instalacije su sa automatskim regulacijama, povezane sa sistemom grijanja, dio prostora u objektima će biti ventilisani prirodnom ventilacijom, odnosno ostavljanjem otvora u zidovima.

Za zaštitu od atmosferskog pražnjenja objekta, za tov pilića je urađeno postavljanje klasične gromobranske instalacije.

Snabdjevanje objekta vodom je iz vlastitog izvorišta, sa hidroforskim postrojenjem. Za alternativno napajanje električnom energijom uređaja koje su u neprekidno u radu je predviđen agregat sa automatskim uključivanjem.

Budući da na lokaciji predmetne farme, nema provedene kanalizacione mreže, sanitarne otpadne vode se odvode u vodonepropusnu septičku jamu, a sve u skladu sa Pravilnikom o ispuštanju otpadnih voda u mjestima gdje ne postoji javna kanalizacija (Sl. gl. RS br. 68/01).

Tehnologija uzgoja i tova pilića, ne podrazumijeva svakodnevno nastajanje otpadnih voda. Vode, koje nastaju prilikom pranja objekta 4 - 5 puta u godini, (nakon završenog turnusa, a prije uvođenja narednog turnusa) se zajedno sa stajnjakom odvode u vodonepropusne betonske jame (lagune). Jama je projektovana tako da se osigurava dovoljan kapacitet, ispravnost i vodonepropusnost kako ne bi došlo do prelivanja ili cijeđenja u podzemne vode niti u površinske vode na susjednim parcelama.

Čiste atmosferske (oborinske) vode sa objekata i oborinske vode s manipulativnih površina će se odvoditi u okolne zelene površine vlasnika.

Promjene kvaliteta podzemnih voda se ne očekuju, osim u slučaju neadkevatnog zbrinjavanja životinjskog otpada i otpada od liječenja životinja. Ne očekuje se uticaj na površinske vode sa kojima stajnjak i sanitarne otpadne vode nemaju kontakta s obzirom na manipulaciju i način zbrinjavanja, a i pravilan način korištenja stajnjaka. Farma se snabdijeva sanitarnom vodom iz bunara, a istovremeno se ne nalazi unutar vodozaštitnog područja.

v.3.5) Bonitet i namjena zemljišta

Zemljište je specifična prirodna tvorevina koja je nastala kao rezultat dejstva niza pedogenetskih (ekoloških) faktora. To su u prvom redu klima, živi organizmi-posebno vegetacija, geološka podloga (matični supstrat), reljef, vrijeme, čovjek i drugi. Čvrsti dio zemljišta sastoji se iz dvije komponente:

- mineralne komponente (90-99%)
- organske komponente-humus (1-10%)

Zemljište kao specifični prirodni sistem sastoji se iz tri faze: čvrste, tečne i gasovite. Plodnost zemljišta je sposobnost zemljišta za proizvodnju definisana sumom zemljišnih svojstava.

Ocjena plodnosti zemljišta može se vršiti na razne načine a jedan od njih je ocjena plodnosti na osnovu boniteta zemljišta. Bonitet (lat. bonitos-dobrota) je mjera ili stepen veće ili manje plodnosti nekog zemljišta. Bonitet staništa uslovljen je brojnim i raznovrsnim faktorima staništa:
- edafski faktori
- klimatski i atmosferski faktori
- orografski faktori
- biološki faktori.

Prema bonitetu zemljište se dijeli na pet bonitetnih razreda, izuzetno dobro zemljište označava se sa I, a veoma loša zemljišta sa V.

Navodimo da farma za uzgoj pilića (brojlera) je u početku glasila na privatno lice, odnosno Spasoja Andrića, a od 25.12.2015. godine prelaze u DOO „ANDRIĆ FARM" (rješenje u prilogu). Stim u vezi navodimo da pomenuta farma posjeduje rješenje izdato od Opštine Pelagićevo, odjeljenje za privredu, finansije i društvene djelatnosti br.04/8-1-330.1-5/14 od 04.07.2014 godine, gdje se daje poljoprivredna saglasnost Andrić Spasoju iz Orlova Polja da može promjeniti namjenu poljoprivrednog zemljišta u građevinsko radi izgradnje-legalizacije kompleksa poljoprivrednih objekata- farme pilića sa pratećim objektima. Predmet ove saglasnosti je parcele oznacene kao k.č. broj 229 zvana „Okućnica", K.O. Orlovo Polje (njive 2. klase), u površini od 19 888 m^2 (rješenje u prilogu).

v.3.6) Sadržaj štetnih i opasnih materija u zemljištu

U toku izrade ovog dokumenta nisu vršena ispitivanja sadržaja štetnih i otpadnih materija u zemljištu, jer predmetni lokalitet se nalazi na parceli koja je izgrađena i uređena. Na predmetnoj lokaciji se ne nalazi odložen nikakav otpad ili druge vrste štetnih materija, koji bi doprinio zagađenju zemljišta u bližoj okolini niti na na datoj lokaciji.

g) OPIS PRIRODE I KOLIČINE PREDVIĐENE EMISIJE IZ POSTROJENJA U SVE DIJELOVE ŽIVOTNE SREDINE (VAZDUH, VODA I ZEMLJIŠTE), ODNOSNO PRIKAZ VRSTE I KOLIČINE ISPUŠTENIH GASOVA, VODE I DRUGIH OTPADNIH MATERIJALA, PO TEHNOLOŠKIM CJELINAMA, UKLJUČUJUĆI EMISIJE U VAZDUH, ISPUŠTANJE U VODU I ZEMLJIŠTE, BUKU, VIBRACIJE. SVJETLOST, TOPLOTU I ZRAČENJE (JONIZUJUĆA I NEJONIZUJUĆA), KAO I IDENTIFIKACIJU ZNAČAJNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I ŽIVI SVIJET U CJELINI, KAO I ZDRAVLJE LJUDI ZA VRIJEME IZGRADNJE, REDOVNOG RADA POSTROJENJA ILI OBAVLJANJA AKTIVNOSTI

Problem zaštite životne sredine postao je danas jedan od prvorazrednih društvenih zadataka. Danas prisutne negativne posljedice, uglavnom su rezultat pogrešno planirane industrijalizacije, izgradnje stambenih naselja, saobraćajnih sistema, nekontrolisane i neadekvatne upotrebne energije kao i nedovoljnog poznavanja osnovnih zakonitosti iz domena životne sredine.

U okvirima iznijetih stavova, promjene koje su posljedica prilagođavanja prirode potrebama čovjeka, mogu biti onakve kakve on očekuje, ali mogu biti i često jesu, sasvim nepovoljne i za njega samog. Skup takvih promjena, za sobom povlači vrlo složene posledice, koje u principu imaju povratno djelovanje na prvobitne inicijatore, dovodeći do novih stanja i posledica.

Pojam životne sredine se zato, u svim razmatranjima, koja su predmet ovog istraživanja, shvata dovoljno široko, kao cjelina i jedinstvo, koje čine zajednice različitih organizama, uključujući tu i čovjeka, i njima naseljeni prostor. Ono što karakteriše današnji odnos prema životnoj sredini, može se, u svakom slučaju, opisati kao sve brže i drastičnije zadiranje u njene odnose, u čijem smislu i samo društvo trpi značajne posljedice.

Uspješnost svakog rješenja u cilju zaštite životne sredine obuhvata potpuno analiziranje i definisanje svih kategorija navedenih uticaja. U tom smislu se uvijek, kao prioritet, postavlja obaveza o njihovom definisanju u odnosu na osnovne prirodne činioce. Domen osnovnih prirodnih činilaca sačinjavaju: klima, voda, vazduh, tlo, flora, fauna, pejzaž, i, gledano kroz prizmu teorije ekosistema, predstavljaju potpuno uređen i samoregulišući mehanizam.

U okviru ove analize, uvažavajući sve specifičnosti kojima se karakterišu analizirani sadržaji, sve karakteristike lokacije i karakteristike postojećih potencijala, razmatrani su osnovni kriterijumi koji su, kroz postupke kvantifikacije, dovedeni do određenih pokazatelja, sa osnovnom namjerom da se, kod postojećih odnosa, definiše njihova pravna priroda. Na osnovu konkretnih pokazatelja moguće je izvršiti izbor adekvatnih mjera zaštite životne sredine, čime se ispunjava i osnovna svrha ove analize.

Predmetni objekat-farma za proizvodnju pilića u toku rada na ovom dokumentu je već bila izgrađena, tako da ćemo u ovom poglavlju opisati mogući uticaj predmetnog objekta u toku rada ili eksploatacije na životnu sredinu.

U toku rada predmetnog objekta su mogući sledeći uticaji na životnu sredinu:

- Emisija materija koje utiču na kvalitet vazduha (prašina, SO_2, NO_2, CO, NH_3);
- Neprijatni mirisi;
- Buka koju proizvode uređaji i mašine, neispravna motorna vozila;

- Čvrst i tečan otpad (mogućnot zagađenja zemljišta usled neadekvatnog zrinjavanja otpada prilikom održavanja higijene radnog prostora);
- Mogućnost zagađenja zemljišta, odnosno podzemnih voda u slučaju neadekvatnog tretmana otpadnih voda;
- Zagađivanje zemljišta čvrstim otpadom (razne vrste plastične ambalaže, kartona...)

Uticaji na životnu sredinu, koji se javljaju kao posledica eksploatacije firme, imaju trajni karakter i predstavljaju uticaje posebno interesantne sa stanovišta odnosa farme-životna sredina.

Ono što posebno treba naglasiti je činjenica da aktivnosti, objekti i tehnološki postupak navedene proizvodnje u određenim okolnostima, može ugroziti životnu sredinu kako u redovnom radu, tako i u slučaju incidenata.

U smislu iznesenih činjenica, kao polazna osnova ove analize, data je tipologoja osnovnih zagađenja, njihovo poreklo i moguće djelovanje u smislu poboljšanja.

Uopšteno zagađenje koje je posledica odvijanja proizvodnih procesa po svojoj vremenskoj karakteristici može biti stalno, sezonsko i slučajno (akcidentno). Stalna (sistematska) zagađenja vezana su prvenstveno za obim i strukturu proizvodnje, karakteristike postrojenja, karakteristike manipulativnih površina i klimatske uslove.
Uticaji na životnu sredinu, koji se javljaju kao posledica eksploatacije farme, imaju trajni karakter i predstavljaju uticaje posebno interesantne sa stanovišta odnosa farme-životna sredina.

Ono što posebno treba naglasiti je činjenica da aktivnosti, objekti i tehnološki postupak navedene proizvodnje u određenim okolnostima, može ugroziti životnu sredinu, kako u redovnom radu, tako i u slučaju incidenata.

U nastavku dajemo mišljenje o mogućim uticajima predmetnog procesa na životnu sredinu, tj. na njene osnovne elemente: vazduh, vodu, zemljište.

g.1) Emisije u vazduh

Posljedice zagađenja vazduha mogu se s obzirom na prostor u kojem se opaža njihovo djelovanje posmatrati na lokalnom, regionalnom i globalnom niovu. Lokalni problemi odnose se na neposredan uticaj na zdravlje ljudi i vegetaciju te na materijalna i kulturna dobra. Problemi regionalnog tipa odnose se na fotohemijski smog, pojavu kiselih kiša te eutrofikaciju (zakiseljavanje zemljišta i podzemnih voda), dok se globalni problemi odnose na troposferski ozon, razgradnju ozonskog sloja, efekat staklene bašte i globalne klimatske promjene (porast nivoa mora i saliniteta voda, smanjenje bioraznolikosti, erozija zemljišta, dezertifikacija, promijenjena hidrologija i dr.).

Porast broja stanovništva, snažna industrijalizacija te porast ukupnog standarda samo su neki od uzroka koji su doveli do velikog porasta emisija zagađujućih materija u atmosferu u novije doba.

Pod pojmom zagađenje vazduha kao jednog od osnovnih činioca životne sredine podrazumijeva se kvalitativna i kvantitativna izmjena fizičkih, hemijskih i bioloških karakteristika vazduha, koja vodi ka narušavanju zakonitosti funkcionisanja ekosistema, baziranih na poznatim mehanizmima samoregulacije.

Aerozagađenje nastaje pod uticajem zagađujućih supstanci. Zagađujuće supstance vazduha su u čvrstom, tečnom ili gasovitom agregatnom stanju, prisutne u određenim količinama, na određenom

mjestu u određenom vremenskom periodu, a predstavljaju opasnost za čovjeka, biljni i životinjski svijet.

Zagađenje vazduha u zavisnosti od prirode zagađenja, može biti prirodno i antropogeno.

Uredbom o graničnim vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 124/12) utvrđene su vrijednosti kvaliteta vazduha i ciljane vrijednosti kvaliteta vazduha, kao i indikatori planiranja kvaliteta vazduha u prostoru, te pragovi upozorenja i pragovi/granice uzbune za pravovremeno djelovanje u slučaju kratkotrajnih pojava nedozvoljeno zagađenog vazduha.

Uticaj objekata za tov pilića (brojlera), na kvalitet vazduha ne odražava se na pojavi štetnih i opasnih materija u vazduhu u koncentracijama koje bi mogle ugroziti zdravlje čovjeka ili životinja, već najviše u eventualnoj pojavi neugodnih mirisa čiji intenzitet zavisi od procesa mikrobiološke razgradnje organske materije i vremenskih prilika.

Emisije neugodnih mirisa (amonijak, ugljen-dioksid i sumpor vodonik) se pojavljuju tokom ventilisanja objekata, mehaničkog čišćenja i iznošenja čvrstog otpada – stajnjaka iz objekata.

Širenje tih emisija tokom redovnog ventilisanja objekata svedeno je na minimum ugradnjom namjenskih filtera za vazduh čija je funkcija zadržavanje krupnijih čestica na grubljim filterima te adsorpcija neugodnih mirisa filterima sa aktivnim ugljem koji ima sposobnost zadržavanja definisanih/zadatih gasova.

Širenje emisije neugodnih mirisa tokom mehaničkog čišćenja objekata kao i dezinfekcije na veći prostor je moguće ako se tokom radnih operacija čišćenja objekti drže otvorenim, ako se navedeni postupci izvode tokom vjetrovitih dana. Identifikovane emisije su kratkotrajnog i povremenog karaktera, tako da njihov intenzitet nema štetan uticaj na životnu sredinu.

Moguće je nastajanje emisije neugodnih mirisa ukoliko se tehnološki otpad – uginuli pilići ne zbrinjavaju adekvatno. Emisije zagađujućih materija u vazduh iz transportnih kamiona koji odvoze proizvod (piliće) odnosno dovoze sirovine (hranu, piliće pri useljavanju objekta) su moguće ako se koriste neadekvatna i neispravna prevozna sredstva i sredstva koja ne koriste gorivo sa niskim sadržajem sumpora.

Grijanje je na predmetnoj farmi toplovodno, preko vlastite kotlovnice na TNG, za grijanje objekta su odabrana četiri kalorifera na toplu vodu režima 70/55C. Pored objekta predviđen je nadzemni rezervoar za plin kapaciteta 5 000 l. Kaloriferi su postavljeni na visinu 1,0m od poda prostorije. Grijanje mora zadovoljiti temperature objekta po danima uzgoja. Kapacitet kotla je 150KW.

Kao energent će se koristi TNG. TNG zbog svojih povoljnih karakteristika ima poseban značaj u zaštiti životne sredine, jer prilikom sagorjevanja ne oslobađa štetne gasove, nama dima, niti čađi i to je razlog da se na njegovoj primjeni baziraju programi sa ciljem zaštite i poboljšanja životne sredine. Na instalacijam TNG su predviđene mjere koje predviđaju zaštitu od požara. Ukoliko dođe do povećanja pritiska u instalaciji, ventili sigurnosti će preko odušne cijevi izbaciti manju količinu pritiska gasa i samo će u tom slučaju doći do izbacivanja gasa u atmosferu. Gasne instalacije će biti izvedene tako da u normalnim okolnostima ne može doći do havarije. Ukoliko se to ipak desi, u atmosferu će isteći samo ograničena količina gasa, jer će ventil protiv loma cijevi reagovati kod prevelikog isticanja i automatski zatvoriti dalji dotok gasa.

Emisije izduvnih gasova – Identifikovana su moguća zagađenja vazduha od izduvnih gasova iz vozila koja dolaze na lokaciju. Kao produkti sagorijevanja dizel goriva, kod pravilnog i potpunog sagorijevanja javljaju se CO_2 i vodena para i to: CO_2 71,5 vol. % a H_2O para 29,5 vol. %. Ove emisije su povremene, u kratkim vremenskim intervalima jer je dinamika posla takva, a kada se vrši pružanje usluga ili vozilo čeka na pružnje usluga motor je ugašen i tada nema emisija gasova sagorjevanja. Ova mjera se obavezno primjenjuje, primjenjuju je vlasnici/radnici vozila radi ekonomičnosti potrošnje goriva.

Na predmetnoj lokaciji moguć izvor emisija u vazduh je akcidentna situacija, požar ili zemljotres.

g.2) Emisije otpadnih voda

Voda je jedan od osnovnih činilaca prirodnih faktora te sa svojim fizičko hemijskim i funkcionalnim karakteristikama predstavlja nezamjenljiv element životne sredine. Prilikom korištenja vode u različite svrhe dolazi do promjena fizičko-hemijskih karakteristika vode a samim tim i funkcionalnih osobina.

Pod pojmom otpadna voda smatra se upotrijebljena voda u naseljima i industriji kojoj su promijenjena fizička, hemijska i biološka svojstva, tako da se ne može koristiti u poljoprivredne niti u druge svrhe.

Snabdijevanje objekta vodom za piće je iz vlastitog bunara. Kvalitet higijenski ispravne vode za napajanje pilića mora da zadovolji norme koje određuju I klasu kvaliteta vode za piće. Predmetno područje i pripadajući vodotokovi nalaze se u slivu rijeke Save i pripadaju prvoj kategoriji vodotoka.

Svaki objekat na kompleksu ima svoj sopstveni bunar sa hidroforkom stanicom, tako da je voda obezbijeđena. Svaki od objekata ima svoj mini bunar Fi 110 koji je dubine 9 m sa hidroforskom stanicom. Na lokaciji na kojoj se nalazi kopleks farme, nivo vode je na četvrtom metru i šljunkovit je teren tako da i u ljetnom perioodu, predmetno preduzeće vodu ima u neograničenim količinama.

Budući da na lokaciji predmetne farme, nema provedene kanalizacione mreže, sanitarne otpadne vode se odvode u vodonepropusnu septičku jamu, a sve u skladu sa Pravilnikom o ispuštanju otpadnih voda u mjestima gdje ne postoji javna kanalizacija (Sl. gl. RS br. 68/01).

Tehnologija uzgoja i tova pilića, ne podrazumijeva svakodnevno nastajanje otpadnih voda. Vode, koje nastaju prilikom pranja objekta 4 - 5 puta u godini, (nakon završenog turnusa, a prije uvođenja narednog turnusa) se zajedno sa stajnjakom odvode u vodonepropusne betonske jame (lagune). Jama je projektovana tako da se osigurava dovoljan kapacitet, ispravnost i vodonepropusnost kako ne bi došlo do prelivanja ili cijeđenja u podzemne vode niti u površinske vode na susjednim parcelama.

Čiste atmosferske (oborinske) vode sa objekata i oborinske vode s manipulativnih površina će se odvoditi u okolne zelene površine vlasnika.

Promjene kvaliteta podzemnih voda se ne očekuju, osim u slučaju neadkevatnog zbrinjavanja životinjskog otpada i otpada od liječenja životinja. Ne očekuje se uticaj na površinske vode sa kojima stajnjak i sanitarne otpadne vode nemaju kontakta s obzirom na manipulaciju i način zbrinjavanja, a i pravilan način korištenja stajnjaka. Farma se snabdijeva sanitarnom vodom iz bunara, a istovremeno se ne nalazi unutar vodozaštitnog područja.

Količina otpadnih voda koje se javljaju pri pranju i čišćenju objekta su minimalne, jer se prethodno prostor za tov pilića, ručno očisti suvim postupkom, pa se tek onda vrši sapiranje i dezinfekcija objekta.

g.3) Emisije u zemljište

Jedan od najvažnijih prirodnih resursa i elemenata životne sredine je zemljište. Efekte različitih negativnih uticaja (različiti po vremenu uticaja, porijeklu aktivnosti, koje rezultiraju negativnim efektima, vremenu trajanja negativnih efekata i sl.) možemo podjeliti na:

- Zagađenje zemljišta
- Degradacija zemljišta
- Devastacija zemljišta

Radne aktivnosti koje se odvijaju u sklopu predmetnog objekta nemaju negativan uticaj na okolno zemljište oko objekta. Na udaljene slobodne površine zemljišta ovaj objekat nema uticaja.

Obzirom na lokacijske uslove i prirodu tehnološkog procesa, zagađenje zemljišta može nastati kao posledica nekontrolisanog odlaganja otpada nastalog u toku proizvodnog procesa-stajsko đubrivo i sl., nepravilnog deponovanja ambalaže, papira, kartona, plastike, organskih i neorganskih otpadataka korisnika, kao i od zagađene vode sa manipulativnih površina. S obzirom na vrstu otpada kojim se manipuliše, ako se ispravno definiše vrsta i količina čvrstog otpada, kao i način sabiranja i zbrinjavanja istog, nema bojazni od većih slučajnih (akcidentnih) zagađenja zemljišta, tim pre šro se sav otpad koristi u poljoprivredne svrhe za đubrenje.

Za izvoz đubriva i osoke se koriste prevozna sredstva sa zatvorenom prikolicom, iz koje u toku transporta, nema nekontrolisanog isticanja sadržaja i neprijatnih mirisa u životnu sredinu.

g.4) Emisija buke

Izvori buke u objektu farme su same životinje i uređaji. Do pojačanja nivoa buke u tovilištima može doći za vrijeme hranjenja, kada nastane kombinacija izvora buke od rada uređaja za hranjenje i od zvukova koje stvaraju same životinje.

Buka koju stvaraju životinje i uređaji značajno može uticati samo na uslove radne sredine, što se može negativno odraziti na zdravlje zaposlenih radnika u objektu, a njen uticaj na bližu okolinu se ne očekuje u nedozvoljenoj mjeri.

Buka koja nastaje tokom eksploatacije na farmi neće imati značajnijeg uticaja na okolinu zbog: relativno male dinamike dolazaka/odlazaka vozila na farmu (vozila radnika na farmi, povremeno vozila veterinarske službe, vozila za odvoz otpada animalnog porijekla te vozila službi za odvoz ostalih vrsta otpada, vozila za dopremu hrane, vozila za dovoz i odvoz pilica). Prilikom proizvodnje tovni pilića ne nastaje buka koja bi mogla uticati na povećanje nivoa buke. Obzirom na dovoljnu udaljenost planiranog objekta od najbližih kuća, farma za uzgoj pilica neće ometati stanovništvo naselja Orlovo Polje.

g.5) Uticaj na floru i faunu

S obzirom da se radi o lokaciji na kojoj proizvodni objekat je izgrađen prije par godina, negativan uticaj na floru i faunu se ne očekuje iz razloga, što se većina vrsta održala i prilagodila na izmjenjen prostor.

Takođe, prilkom eksploatacije s obzirom na vrstu tehnološkog procesa, ne očekuje se negativan uticaj na floru i faunu.

U praksi ne postoje nikakvi podaci da su na ovom području registrovane zaštićene i endemične biljne i životinjske vrste, koje je neophodno posebno analizirati i štititi.

g.6) Emisije čvrstog otpada

Tokom rada objekata za tov brojlera nastajat će različite vrste otpada (otpad od prevencije ili liječenja bolesti pilića, uginuli pilići, različita otpadna ambalaža, miješani komunalni otpad) koji će opteretiti životnu sredinu, ukoliko se ne osigura pravilno upravljanje otpadom.
Vrste otpada koje će nastajati u krugu predmetnog objekta predstavljene su u narednoj tabeli:

Tabela 13. Klasifikacija otpada po Pravilniku o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18):

Šifra	Naziv otpada
02	OTPADI IZ POLJOPRIVREDE, HORTIKULTURE, AKVAKULTURE, ŠUMARSTVA, LOVA I RIBOLOVA, PRIPREME I PRERADE HRANE
02 01	Otpadi iz poljoprivrede, hortikulture, akvakulture, šumarstva, lova i ribolova
02 01 01	muljevi od pranja i čišćenja
02 01 06	životinjski feces, urin i đubrivo (uključujući i otpadnu slamu), tečni otpad, sakupljen odvojeno i tretiran van mjesta nastajanja
02 02 04	muljevi od tretmana tečnog otpada na mjestu nastajanja
02 02 02	otpad od životinjskog tkiva
07	OTPADI OD ORGANSKIH HEMIJSKIH PROCESA
07 06	otpadi od proizvodnje, formulacije, snabdijevanja i upotrebe masti, masnoća, sapuna, deterdženata, dezinfekcionih i kozmetičkih sredstava
15 01 10*	ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama
18	OTPADI OD ZDRAVSTVENE ZAŠTITE LJUDI I ŽIVOTINJA I/ILI S TIM POVEZANOG ISTRAŽIVANJA (IZUZEV OTPADA IZ KUHINJA I RESTORANA KOJI NE DOLAZI OD NEPOSREDNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE)
18 02	otpadi od istraživanja, dijagnostike, tretmana ili prevencije bolesti životinja
18 02 02*	otpadi čije sakupljanje i odlaganje podliježe posebnim zahtjevima zbog sprečavanja infekcije
19	OTPADI IZ POSTROJENJA ZA OBRADU OTPADA, POGONA ZA TRETMAN OTPADNIH VODA VAN MJESTA NASTAJANJA I PRIPREMU VODE ZA LJUDSKU POTROŠNJU I KORIŠĆENJE U INDUSTRIJI
19 20	otpadi od mehaničkog tretmana otpada (npr.: sortiranja, drobljenja, kompaktiranja i paletizovanja) koji nisu drugačije specifikovani
19 20 01	papir i karton
20	KOMUNALNI OTPADI (KUĆNI OTPAD I SLIČNI KOMERCIJALNI I INDUSTRIJSKI OTPADI), UKLJUČUJUĆI ODVOJENO SAKUPLJENE FRAKCIJE
20 03	ostali komunalni otpadi
20 03 01	miješani komunalni otpad
20 03 04	Muljevi iz septičkih jama

18 02 02* - leševi uginulih životinja
15 01 10* - amalaža i ostaci lijekova upotrebljenih za liječenje životinja kao i dezinfikujućih sredstava

Otpadi iz poljoprivrede, hortikulture, akvakulture, šumarstva, lova i ribolova po Katalogu otpada-šifra 02 01, životinjski feces, urin i đubrivo (uključujući i otpadnu slamu), tečni otpad, sakupljen odvojeno i tretiran van mjesta nastajanja po katalogu otpada šifra 02 01 06, muljevi od tretmana tečnog otpada na mjestu nastajanja po katalogu otpada šifra 02 02 02 nisu opasni po ljudsko zdravlje i mogu se upuštati u septičku jamu. Održavanje funkcionalnosti septičke jame: u narednom periodu potrebno je redovno čistiti, najmanje dva puta u godini o čemu treba voditi evidenciju.

Dokument kojim se evidentira redovnost održavanja septika treba da sadrži podatke o datumu i vremenu čišćenja, količini očišćenog materijala, podatke o sredstvu kojim je čišćeno, ime, prezime i potpis lica odgovornog za čišćenje i lica kod koga je čišćenje izvršeno. Nadzor nad kvalitetom voda koje se preliju iz septika vrše organi republičkog i lokalnog nivoa koji su nadležni za sprovođenje nadzor a nad izvršenjem Zakona o vodama.

Ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama i u Pravilniku o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18) su označeni šifrom 15 01 10* ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama i smatraju se opasnim otpadom. Ovu vrstu otpada neophodno je odvajati u posebne kontejnere do njihovog preuzimanja.

Na predmetnoj lokaciji farmi ukoliko dođe do uginuća, leševi uginulih životinja se zbrinjavaju u saradnji sa Veterinarskom službom i u dogovoru (Ugovor) sa organizacijom ovlašćenom za zbrinjavanje ove vrste otpada.

Obzirom da je razlog uginuća životinja najčešće bolest, njihova tijela mogu biti izvor zaraze, a time i opasnosti za ostale životinje, pa i ljude. U Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18) ovaj otpad je deklarisan pod šifrom 18 02 02* i označen kao opasan. Ova vrsta otpada zahtjeva poseban tretman u cilju neškodljivog uklanjanja.

O liječenju životinja i njihovom eventualnom uginuću treba voditi urednu evidenciju. Knjiga evidencija mora se čuvati najmanje 3 godine i na zahtjev nadležnog veterinarskog inspektora dati na uvid.

Nosilac projekta je obavezan da nabavi odgovarajuće spremnike (od nerđajućeg materijala, ravnih i glatkih površina zaobljenih spojeva) i funkcionalan prostor za njihovo hlađenje na 4°C. U ovim spremnicima treba čuvati životinje do njihovog otpremanja u najbližu kafileriju. Odvoz uginulih životinja treba da obavlja institucija ovlaštena za tu djelatnost sa kojom Investitor treba da sklopi ugovor.

Osnivanje stočnog groblja u krugu farme ili izvan nje je zabranjeno. Održavanjem higijene radnika zaposlenih na lokaciji kao i posjetilaca, održavanjem i čišćenjem radnih prostorija neminovno nastaje komunalni otpad.

Muljevi iz septičkih jama pod šifrom 20 03 04 po katalogu otpada, nisu opasni po ljudsko zdravlje. Održavanje funkcionalnosti septičke jame: u narednom periodu potrebno je redovno čistiti, najmanje dva puta u godini o čemu treba voditi evidenciju. Dokument kojim se evidentira redovnost održavanja septika treba da sadrži podatke o datumu i vremenu čišćenja, količini očišćenog materijala, podatke o sredstvu kojim je čišćeno, ime, prezime i potpis lica odgovornog za čišćenje i lica kod koga je čišćenje izvršeno. Nadzor nad kvalitetom voda koje se preliju iz septika vrše organi

republičkog i lokalnog nivoa koji su nadležni za sprovođenje nadzor a nad izvršenjem Zakona o vodama.

Komunalni otpaci, po Katalogu otpada- šifra 20 03 01, papir i karton šifra 19 12 01 nisu opasni po ljudsko zdravlje, ali je neophodno vršiti njihovo redovno uklanjanje sa mjesta sakupljanja zbog truljenja i smrada i u kratkim vremenskim intervalima transportovati do mjesta dispozicije. Investitor će sklopiti ugovor sa komunalnim preduzećem za odvoz otpada sa predmetne lokacije. Na predmetnoj lokaciji biće postavljeni namjenski kontejneri za ovu namjenu i komunalno preduzeće jednom sedmično vrši odvoz komunalnog otpada.

Radnici koji vrše sakupljanje komunalnog otpada dužni su rukovati posudama za odlaganje komunalnog otpada tako da se on ne prosipa, ne diže prašina i da se posude za sakupljanje otpada ne oštete. Ukoliko dođe do prosipanja otpada prilikom sakupljanja od strane radnika komunalnog preduzeća isti su dužni taj otpad uklonuti. Ukoliko nadležna komunalna služba organizuje reciklažu materijala izdvojenih iz komunalnog otpada (staklo, papir, limenke, organski otpad - ostaci hrane), potrebno je ove otpadne materijale razdvajati i skupljati u za tu svrhu namjenjene posude do preuzimanja.

Veći dio otpada koji nastaje u toku proizvodnje se odnosi na papir a dio čvrstog otpada koji nastane u toku proizvodnje odvoziće se na lokalnu deponiju Opštine Pelagićevo.
Neophodno je voditi uredno evidenciju o čišćenju i uklanjanju otpada koji spadaju u kategoriju OPASNIH u skladu sa Pravilnik o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18). Za ove poslove treba angažovati organizaciju ili ustanovu koja se bavi zbrinjavanjem opasnog otpada.

U cilju sprečavanja nastajanja otpada, kao i pravilnog tretmana nastalog otpada, potrebno je preduzeti sve radnje i postupke koji su regulisani Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20 i 63/21).

Prilikom obavljanja djelatnosti preduzeti mjere u cilju:
- smanjenje uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi,
- smanjenje opterećenja i korištenja ekoloških resursa,
- smanjenje ugrožavanja ljudskog zdravlja ili zagađivanja životne sredine,
- ponovnog korištenja i reciklaže otpada i sigurnog odlaganja otpada.

Produkovani otpad se koristi ukoliko je ekološki koristan, tehnički i ekonomski opravdan. Otpad se odlaže samo ako nije moguće njegovo korištenje kao materijala i/ili energije u postojećim tehničkim i ekonomskim uslovima, i ako su troškovi ponovnog korištenja nerazumno visoki u poređenju sa troškovima odlaganja.

Opšte mjere koje se preduzimaju radi sprečavanja nastanka otpada:
- poboljšanje procesa u postrojenjima i uvođenje novih tehnologija koje omogućavaj iskorištenje nastalog otpada,
- otvaranje mogućnosti da se nastali otpad koristi kao energent,
- lociranje mjesta na kojima se nepropisno odlaže otpad i njegov dalji tretman u cilju dalje upotrebe ili odlaganja na uređene i odobrene deponije,
- razvijanje kolektivne svijesti da se posvećuje veća pažnja selektivnom razvrstavanju otpada i očuvanju životne sredine.

Pored navedenih mjera i poštovanja važećih Zakona i propisa, potrebno je preduzeti i konkretne mjere koje se odnose na svako pojedinačno preduzeće ili ustanovu koja se bavi problemom zbrinjavanja otpada i to:

- voditi računa da se na lokaciji koju pokriva nadležna komunalna organizacija ne pojavljuju divlje deponije,
- u procesu prikupljanja otpada vršiti podjelu otpada po vrstama, postavljanjem kontejnera za različite vrste otpada, kako bi se umanjila količina nekorisnog otpada, odnosno stvorili olakšani uslovi za dalju preradu u cilju njegovog iskorištenja,
- otpad u saradnji sa ovlaštenom kućom odvoziti i deponovati isključivo na određenu lokaciju,
- raspoloživa tehnička sredstva održavati i spriječiti moguća zagađenja koja mogu nastati uslijed neispravnosti u toku izgradnje i eksploatacije,
- vanjske površine održavati urednim.

Odvoz otpadnog materijala vršiti u skladu sa ugovorom sa komunalnim preduzećem.

Proizvođač otpada obavezan je da vodi svakodnevnu evidenciju o vrsti i količini produkovanog otpada po vrstama, za čije zbrinjavanje je odgovoran odgovorno lice (koordinator za otpad).

g.7) Mogući uticaji zračenja

Izgradnjom kompleksa farme za tov pilića zajedno sa pripadajućom opremom (tehnološka oprema,) povećaće se gustina uzročnika koji emituju elektromagnetna polja niske frekvencije. Iako postoji javna i naučna zabrinutost oko potencijalnih negativnih efekata po zdravlje, povezanim sa izlaganjem na elektromagnetna polja ne postoje jasni empirijski podaci koji potvrđuju ili odbacuju ovu sumnju. Izlaganje poljima se ne odnosi samo na izlaganje visokonaponskim provodnicima električne energije i trafostanicama, već i svakodnevnom upotrebom električne energije aparatima na farmama.

Intenzitet elektromagnetnog polja opada sa kvadratom rastojanja od provodnika. Na većim udaljenostima efekat nejonizujućeg zračenja koje potiče od takvog polja postaje beznačajan.

g.8) Mogući kumulativni efekat

Farme nosioca projekta su moderne sa savremenom opremom i tehnologijom uzgoja kojom se vodi računa o zaštiti životne sredine, tako da su negativni uticaji na životnu sredinu svedeni na najmanju mjeru pod uslovom pridrzavanja investitora propisanim mjerama zastite svih medija zivotne sredine, a posebno kvaliteta vazduha i zbrinjavanja otpadnih voda sa čvrstim otpadom od čišćenja nakon turnusa.

g.9) Opis mogućih uticaja projekta na promjene zdravlje stanovništva

Kompleks farme za tov pilića se ne očekuje negativan uticaj na zdravlje stanovništva koje je naseljeno u obližnjim mjestima. Uticaj na zdravlje stanovništva se prije svega ogleda kao psihološki uticaj koji predstavlja skup sociolоških, psiho-fizičkih i ekoloških faktora koji mogu imati pozitivan ili negativan uticaj na stanovništvo u blizini zahvata.

Negativan psihološki uticaj na stanovništvo može nastati u sljedećim slučajevima:
- pojavom neugodnih mirisa koji nastaju u fazi eksploatacje objekata farme,
- rasipanjem čvrstoga otpada (đubra) bez kontrole.

Nosilac projekta je kod izbora opreme i uređaja vodio računa da odabere opremu koja će imati što manji uticaj na životnu sredinu, a time i na lokalno stanovništvo. Izvori emisije gasova neugodnih mirisa u okolni vazduh mogu biti: ispust ventilacionog sistema, prozori i vrata na objektima farme.

Ugradnja odgovarajućih filtera, u ventilacioni sistem, spriječava emisiju neprijatnih mirisa, a time i mogućnost rasipanja u vanjsku sredinu patogena eventualno prisutnih u vazduhu na farmi, pa prema tome neće doći do ugrožavanja kvalitete života stanovnika najbližih kuća, a đubrivo se prikuplja i kontrolisano odvozi sa lokacije što će uticaj neugodnih mirisa svesti na najmanju moguću mjeru.

d) OPIS PREDLOŽENIH MJERA, TEHNOLOGIJA I DRUGIH TEHNIKA ZA SPREČAVANjE, SMANjIVANjE, UBLAŽAVANjE ILI SANACIJU ŠTETNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU, PROPISANE OVIM ZAKONOM I DRUGIM PROPISIMA, TRETMAN I UPRAVLjANjE OTPADOM I UPRAVLjANjE NUS PROIZVODIMA KAO I MJERE U SLUČAJU INCIDENTNIH SITUACIJA

Osnovni cilj predloženih mjera za smanjenje emisija koji su locirani na parceli, jeste da se obezbjedi proces rada koji ne ugrožava zdravlje ljudi, ne predstavlja smetnju za ljude i okolinu koji žive na toj lokaciji, floru i faunu, te materijalna i kulturna dobra, kroz emisiju zagađujućih supstanci, buke, otpada. Imajući u vidu lokaciju, i procesa rada te mogućnost incidentnih i akcidentnih situacija potrebno je definisati maksimalne mjere zaštite radne i životne sredine.

Mjere za zaštitu vazduha

- Preduzeće je dužno da osigura provjeru kvaliteta vazduha na lokaciji preduzeća. Provjera i praćenje kvaliteta vazduha se vrše u cilju dokazivanja da postrojenje zadovoljava granične vrijednosti kvaliteta vazduha, parametre koje su određene Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/12), kao i u cilju dobivanja podataka za izradu katastra zagađivača, odnosno praćenja kretanja vrijednosti emisija određenog područja, jednom u tri godine.
- Kvasiti manipulativni plato u sušnom periodu i pažljivo rukovati sa hranom radi smanjenja emisija prašine od manipulacije sa hranom i prašine od transportni sredstava
- Izbjegavati zastoje u ventilacijskom sistemu čestim inspekcijama i čišćenjem cijevi i ventilatora;
- Posipati zeolitski preparat po podu farme, radi smanjenja neugodnih mirisa (snižavanje koncentracije NH_3 i CO_2)
- Zabranjuje se osnivanje stočnog groblja u krugu farme ili izvan nje, a bolesne životinje na vrijeme izdvojiti i postupati po preporukama veterinara.
- Investitor je dužan provoditi stalan higijenski i zdravstveni nadzor kako ne bi došlo do pojave bolesti koje su prenosive na ljude.
- Redovno vršiti otpremanje đubriva na poljoprivredno zemljište, rasturanje stajnjaka po zemljištu obavljati po hladnom vremenu i bez vjetrova, i odmah ga zaoravati.
- Oko objekta posaditi zaštitni zeleni pojas, odnosno zaštitnu barijeru od odgovarajućeg rastinja u dogovoru sa odgovarajućim stručnjacima.
- Koristiti tehnički ispravne uređaje i opremu kako bi se smanjile emisije zagađujućih materija u vazduh i spriječili incidenti.

- Stalno kontrolisati i obezbjediti odgovarajuće mikroklimatske uslove u objektima za tov pilića čime se emisije neprijatnih mirisa iz objekata svode na minimum.
- Za dovoz sirovina i odvoz gotovih proizvoda obezbijediti tehnički ispravna transportna sredstva koja koriste niskosumporna goriva kod kojih je sadržaj sumpora ispod 1%.
- Osigurati kvalitetnu klimatizaciju/ventilaciju za izvlačenje štetnih gasova iz peradarnika, uvođenje svježeg vazduha u peradarnike, kao i održavanje odgovarajuće temperature prostoraza tov pilića, bez obzira na spoljnu temperaturu.
- U ventilatore moraju biti ugrađeni filterski sistemi kako bi se spriječilo širenje mikroorganizama i neprijatnih mirisa u vanjsku sredinu.

Napomena: Zagrijavanje objekata za uzgoj pilenki će se obavljati preko vlastite kotlovnice na TNG za grijanje objekta su odabrana četiri kalorifera na toplu vodu režima 70/55C. Pored objekata predviđen je nadzemni rezervoar za plin kapaciteta 5 000 l.

TNG zbog svojih povoljnih karakteristika ima poseban značaj u zaštiti životne sredine, jer prilikom sagorjevanja ne oslobađa štetne gasove, nema dima, niti čađi i to je razlog da se na njegovoj primjeni baziraju programi sa ciljem zaštite i poboljšanja životne sredine.

Mjere za zaštitu voda

- Sistemi za odvodnju i skladištenje otpadnih voda trebaju biti izvedeni na način da ne zagađuju okolinu, a njihovo održavanje treba ugovoriti sa ovlaštenom komunalnom službom. Stoga je potrebno prepoznate vrste otpadnih voda sakupljati u zasebnu vodonepropusnu trokomornu septičku jamu, te po punjenju iste, prazniti od strane ovlaštenog preduzeća, a sve prema Pravilniku o ispuštanju otpadnih voda u mjestima gdje ne postoji javna kanalizacija (Sl. gl. RS br. 68/01).
- Zabranjuje se izlijevanje otpadne vode u recipijent bez odgovarajućeg predtretmana u skladu sa Uredbom o klasifikaciji i kategorizaciji vodotoka (Službeni glasnik RS, br. 42/01),
- U skladu sa Zakonom o veterinarstvu (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 42/08, 06/12) sredstva za dezinfekciju moraju se koristiti na način da ne zagađuju okolinu.
- Pri provođenju zdravstvenih i higijensko - sanitarnih mjera na farmi za tov pilića (brojlera), koristiti samo odobrena i dozvoljena sredstva uz nadzor nadležne veterinarske službe.
- Investitor je u obavezi da sprovodi mjere dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije na farmi, koje smiju obavljati samo pravne i/ili fizičke osobe koje posjeduju rješenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.
- Građevine internog sistema odvodnje otpadnih voda (kanali, cjevovodi, spremnici, otpadne vode od pranja objekata, septičke jame) projektovati i izgraditi u skladu sa tehničkim zahtjevima za građevine odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda.
- Sanitarne otpadne vode i otpadne vode iz dezinfekcijske barijere sakupljati u vodonepropusnu jamu za otpadne vode koje treba periodično kontrolisati i prazniti putem nadležne komunalne službe.
- Za čišćenje unutrašnjosti proizvodnih građevina i sl. i dezinfekciju vode iz dezbarijere koristiti biorazgradiva sredstva.
- Redovno kontrolisati instalacije pitke vode radi izbjegavanja neželjenog prolijevanja te voditi zapise o primjeni vode putem računa o potrošnji, te pravovremeno otkrivati i popravljati kvarove instalacija.

primjene, jer je vrijeme usvajanja hranjiva od strane biljaka uobičajeno duže nego što je to slučaj za većinu ratarskih kultura;
- Izvršiti ozelenjavanje slobodnih površina unutar lokacije i podizanje zelenog pojasa rubnim dijelom parcele.

Mjere za sprečavanje i smanjenje čvrstog otpada

- Ugovore sa ovlašćenim institucijama za zbrinjavanje otpada, u skladu sa Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18).
- Nositelj zahvata treba voditi brigu o upravljanju otpadom sa životinjskim lešinama i otpadom životinjskog porijekla, otpad ključnog broja 02 01 02 – otpad životinjskog tkiva, što je propisano Zakonom o veterinarstvu (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 42/08, 06/12), što je u skladu s *Direktivom 90/667/EEC o veterinarskim uslovima za odlaganje i postupanje s otpadom životinjskog porijekla*. Sav životinjski otpad proizveden u vlastitom objektu treba predati skupljaču životinjskog (organskog) otpada kojem su povjereni poslovi skupljanja na određenom epizootiološkom području. Potrebno je od strane nadležne veterinarske službe utvrditi uzrok uginuća.
- Upravljanje ostalim vrstama otpada mora se provoditi u skladu sa Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20 i 63/21) i Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18), kako slijedi:
- Otpad čija se vrijedna svojstva mogu iskoristiti mora se odvojeno skupljati i koristiti; svih nastalih vrsta otpada mora biti organizovano na lokaciji farme;
- Opasni otpad nastao liječenjem i prevencijom bolesti u životinja potrebno je odvojeno sakupljati u spremnike namijenjene za tu svrhu, te njihovo zbrinjavanje ugovoriti s ovlaštenim preduzećem koje posjeduje dozvolu za skupljanje, prijevoz i/ili zbrinjavanje opasnog otpada.
- Nabaviti namjenske, vodonepropusne kontejnere zatvorenog tipa i posude za zbrinjavanje komunalnog, opasnog, neopasnog i organskog otpada i iste postaviti na čvrstu podlogu na lokaciji, za bezbjedno privremeno odlaganje, zaštićenu od atmosferskih uticaja.
- Kontejneri - kante za skladištenje otpada moraju jasno biti označeni tipom i nivoom opasnosti otpada.
- Za sakupljanje otpada od papira i kartona obezbijediti poseban kontejner za odlaganje do konačnog zbrinjavanja.
- Zabranjuje se osnivanje stočnog groblja u krugu predmetne parcele ili izvan nje.
- U nedostatku vlastitih poljoprivrednih površina, sklopiti ugovor sa preduzećima, koja će uzimati kokošje đubrivo (organski otpad) sa farme i aplicirati ga na vlastitim površinama. Investitor ima obavezu da upozna ugovorne partnere s odredbama Nitratnedirektive 91/676/EES, Aneks III, u vezi načina apliciranja kokošjeg đubriva na poljoprivredne površine;
- Za transport kokošjeg đubriva potrebno je obezbijediti namjenska vozila, osigurana od prosipanja i curenja sadržaja iz vozila.
- Vodonepropusnu betonsku lagunu za prihvat otpadnih voda (iz procesa pranja podova farme) redovno prazniti nakon svakog proizvodnog ciklusa. Investitor je dužan vršiti vizuelnu kontrolu fizičkog stanja lagune i njene popunjenosti, s ciljem sprečavanja iscurivanja otpadnih voda u zemljište.
- Talog iz septičke jame redovno čistiti u saradnji sa institucijom ovlaštenom za zbrinjavanje

ove vrste otpada, u skladu sa sklopljenim ugovorom.
- Vršiti uklanjanje otpada shodno Planu upravljanja otpadom uz obaveznu primarnu selekciju kojim se obezbjeđuje visok stepen zaštite javnog zdravlja u vezi sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 14/10), te prema Katalogu otpadnih materija voditi urednu evidenciju o produkovanim količinama uz napomenu da kada se radi o čišćenju i pranju nakon završenog turnusa otpad se ne smije zadržavati na lokaciji.
- Sve Ugovore za zbrinjavanje otpada zaključiti sa ovlašćenim institucijama u skladu sa Katalogom otpada („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 19/15, 79/18) i Pravilnikom o uslovima za prenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača i prodavača na odgovorno lice sistema za prikupljanje otpada („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 118/05).

Mjere za zaštitu od buke

- Tokom rada farme za tov pilića, sam proces proizvodnje neće uzrokovati povećanje nivoa buke. Povremeno će se javljati buka od poljoprivredne mehanizacije (traktor i druga pomoćna vozila), ali uzimajući u obzir mali broj mašina te njihovo pojedinačno korištenje, taj uticaj nije značajan te stoga nije potrebno propisivati posebne mjere zaštite od buke.

Mjere za zaštitu pejzaža

- Po izgradnji pristupnih puteva neophodno je hortikulturno riješiti nasipe puteva kao i ostale slobodne površine, da bi se površinski slojevi vezali i spriječila erozija koristeći biljke iz šireg dijela ekosistema.
- Eventualno hortikulturno uređenje lokacija izvesti kao slobodno neparkovsko uz upotrebu isključivo autohtone flore.
- Ukoliko se u toku rada otkrije prirodno dobro o nalazu obavijestiti Republički Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Republike Srpske i preduzeti sve mjere kako se prirodno dobro ne bi oštetilo do dolaska ovlašćenog lica.
- Sačuvati sve vrste koje su u kategoriji zaštićenih vrsta (endemične, rijetke i ugrožene). Endemični i rijetki oblici među kopnenim organizmima predstavljaju baštinu kojoj se mora posvetiti posebna pažnja.

Mjere za sprečavanje akcidenta (ekološke nesreće)

Moguće akcidentne situacije u svakom proizvodnom pogonu, pa tako i na farmi za tov pilića su: požari, potresi, izlijevanje otpadnih voda u okolinu, izbijanje bolesti na farmi, nezgode pri radu i druge nezgode.

Za zaštitu od požara primjeniti sljedeće mjere:
- Pristup vatrogasne tehnike u slučaju spašavanja ljudi i imovine osigurati preko prilazne saobraćajnice,
- U farmi osigurati dovoljne količine vode za gašenje požara,
- Tokom prometa osigurati dostupnost vatrogasne tehnike do svih dijelova farme,
- Zaštitu građevina od udara munje riješiti gromobranskim instalacijama,
- U slučaju iznenadnih onečišćenja voda, sanaciju provoditi putem ovlaštene pravne ili fizičke osobe.

U slučaju izbijanja zaraznih bolesti pozvati nadležnu veterinarsku službu koja propisuje mjere daljnjeg postupanja ovisno o vrsti i obimu zaraze:

- Do uticaja na životinje izvan kruga farme moglo bi doći u slučaju izbijanja bolesti. Stoga nije potrebno provoditi posebne mjere zaštite okoline osim onih predviđenih Idejnim rješenjem kojima se sprečava ulazak životinja u krug farme i same peradarnik, te se pridržavati zdravstvenih i sanitarnih mjera koje se provode kako je to prikazano kroz opis zahvata dan u Prethodnoj procjeni uticaja na životnu sredinu.
- U slučaju izbijanja bolesti potrebno je pozvati nadležnu veterinarsku službu koja propisuje mjere daljnjeg postupanja.
- Sve mjere koje treba provoditi u slučaju akcidentnih situacija propisane su važećim propisima. Potrebno je striktno provoditi ove mjere. Prije svega prilikom projektovanja treba postupiti u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara („Sl.Gl. RS“ br.94/19).

Mjere zaštite zdravlja stanovništva

- U cilju minimizacije uticaja na zdravlje radnika, okolnog stanovništva i resursa životne sredine, rad farme organizovati u strogo higijensko - sanitarnom režimu;
- Spriječiti nekontrolisano odlaganje otpada, koje je i dodatni uzrok narušavanja higijensko-epidemiološke situacije širih razmjera. U skladu sa zahtjevima Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18), zabranjeno je formiranje, deponovanje, odlaganje i skladištenje bilo kakvih količina pilećih fekalija na nehigijenski način, jer su ta mjesta dodatni izvor epidemioloških opasnosti po zdravlje ljudi, naročito tokom ljetnog perioda kada postaju leglom insekata i izvor nepodnošljivih neprijatnih mirisa;
- Mjere zaštite životne sredine planski provoditi u cilju sprečavanja akcidenata koji mogu imati trenutno negativno ili odloženo kumulativno dejstvo;
- U toku rada farme pratiti epidemiološku situaciju i u slučaju pojave bolesti izvršiti obavještavanje, a za radnike provoditi preventivne preglede i redovne periodične preglede uslova radne sredine. Investitor je dužan provoditi mjere obavezne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije;
- Higijensko - sanitarno uklanjanje otpadnih voda vršiti putem trokomorne vodonepropusne septičke jame u skladu sa Pravilnikom o tretmanu i odvodnji otpadnih voda za područje gradova i naselja gdje nema kanalizacije („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 68/01), i redovno pražnjenje od strane nadležne komunalne organizacije.
- Oko objekta investitor je dužan posaditi zaštitni zeleni pojas, odnosno zaštitnu barijeru od odgovarajućeg rastinja koje zadovoljavaju kriterijume kao što su brz rast, duži vegetacioni period i drugo u dogovoru sa odgovarajućim stručnjacima;
- Obezbjediti sertifikat o zdravstvenoj ispravnosti stočne hrane je zakonska obaveza investitora i pilećeg mesa prije izlaska na tržište;
- Obezbjediti higijensko - tehničke mjere zaštite radnika, radnu odjeću i druge mjere lične i kolektivne zaštite radnika.
- Upućivanje radnika na preventivne ljekarske preglede prije stupanja u radni odnos. Održavanje u ispravnom stanju i vršenje pregleda i ispitivanja sredstava za rad. Pregled i ispitivanje sredstava rada vršiti u skladu sa Pravilnik o postupku i rokovima preventivnih i periodičnih pregleda i

ispitivanja opreme za rada i preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne sredine ("Službeni glasnik RS ", broj 66/08),

- Osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan i zdrav rad. Na osnovi Zakon o zaštiti na radu ("Službeni glasnik RS ", broj 01/08) osposobljavanje radnika se vrši prije početka rada i ukoliko se radnik raspoređuje sa jednog radnog mjesta na drugo.
- Radi veće bezbjednosti i zdravlja zaposlenih, obezbjediti potrebnu zaštitnu opremu i korišćenje iste, a svakih 15 dana obavljati razgovor sa zaposlenim na njihovim radnim mjestima i ukazivati na neophodnost primjene zaštitnih mjera, kao i prihvatiti određene prijedloge u cilju poduzimanja određenih preventivnih mjera za otklanjanje rizika na radnom mjestu.
- Vršiti obuku radnika iz oblasti zaštite od požara (Zakon o zaštiti od požara "Sl. Glasnik RS" br.94/19) i redovan pregled PP opreme.

đ) OPIS OSTALIH MJERA RADI USKLAĐIVANJA SA OSNOVNIM OBAVEZAMA ODGOVORNOG LICA, POSEBNO MJERA NAKON ZATVARANJA POSTROJENJA KOJE MOGU UTICATI NA SPREČAVANjE ILI SMANjIVANjE ŠTETNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Planiranim mjerama, koje su predmet ovih Dokaza, u pogledu planova i tehničkih rješenja zaštite životne sredine ispunjava propisane uslove u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine („Sl. gl. RS", broj 71/12, 79/15), Zakonom o zaštiti vazduha („Sl. gl. RS", broj 124/11), Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. gl. RS", broj 111/13, 106/15, 16/18), Zakonom o vodama („Sl. gl. RS", broj 50/06, 92/09, 121/12, 74/17), Zakonom o zaštiti prirode („Sl. gl. RS", broj 20/14), te drugim zakonima koji uređuju oblast zaštite životne sredine i njihovim odgovarajućim podzakonskim aktima.

Radi lakšeg praćenja predloženih mjera za monitoring proizvodnje, nastanka otpada i emisija predlaže se kao dobra praksa vođenje evidencije o primjenjenim procedurama prema tabeli:

Tabela br.6 - Predložene mjere

Opis mjere	Učestalost
Organizovati obuku svih zaposlenih i voditi zapise o obuci i podizanju svijesti zaposlenih o unapređenju radnih procedura u cilju prevencije zagađivanja.	Svakih 6 mjeseci
Voditi dnevnik u koji se upisuju podaci važni za rad objekata, a naročito podaci o količini i načinu deponovanja produkovanog otpada, potrošnji vode. Sastavni dio dnevnika mora biti: dokumentacija o tehničko - tehnološkoj opremljenosti objekata, količini utrošenih sirovina i pomoćnih materijala, količini utrošene vode i električne energije (ukupno, kao i po jedinici proizvoda), podaci o godišnjoj proizvodnji i o preduzetim mjerama po zahtjevima iz ekološke dozvole i eventualno po zahtjevima inspekcije za zaštitu životne sredine i vodoprivredne inspekcije.	Mjesečno i godišnje
Vodomjere i satove za električnu energiju na lokaciji preduzeća redovno očitavati i zapisivati podatke. Vršiti redovne analize podataka o utrošku vode i energije, pratiti efekte provođenja aktivnosti i mjera iz Plana u pogledu smanjenja utroška, te voditi zapise o ovome. Analizirati i ekonomske efekte postignute smanjenjem utroška vode kroz naknade koje se plaćaju.	Svaki mjesec

Nadzirati i voditi zapis o provođenju programa aktivnosti i mjera za sprečavanje curenja vode iz slavina, cjevovoda, opreme. Na bazi ovih dokumenata planirati buduće aktivnosti.	Svaki mjesec
Napraviti sumarni izvještaj o svim prethodno navedenim mjerama za monitoring nastanka otpada i emisija	Jednom godišnje

Mjere zaštite životne sredine po prestanku rada

Gradnja farme za uzgoj pilića planirana je s namjerom njenog dugoročnog funkcionisanja u sklopu predmetnog područja, na kome se mogu osnivati poljoprivredne farme za uzgoj životinja intenzivnim ili ekstenzivnim načinom. Shodno tome vremenski termin prestanka rada farme u ovom trenutku nije predviđen. Tokom uklanjanja farme mogu se javiti negativni uticaji na životnu sredinu usljed uklanjanja (rušenja) čvrstih objekata koje stoga treba obaviti u skladu sa zakonima i podzakonskim aktima koji će u trenutku rušenja biti na snazi. Takođe će se javiti i otpad nastao kao posljedica rušenja. Slijedom navedenoga potrebno je pridržavati se mjera postupanja s otpadom kao i za vrijeme gradnje zahvata.

e) OPIS MJERA PLANIRANIH ZA MONITORING EMISIJA U ŽIVOTNU SREDINU, UKLJUČUJUĆI GRANIČNE VRIJEDNOSTI EMISIJA PROPISANE POSEBNIM PROPISIMA, PARAMETRE NA OSNOVU KOJIH SE MOGU UTVRDITI ŠTETNI UTICAJI NA ŽIVOTNU SREDINU I MJESTA, NAČIN I UČESTALOST MJERENJA UTVRĐENIH PARAMETARA

U programu praćenja stanja životne sredine neophodno je provoditi sljedeće mjere:

- mjerenje imisije štetnih materija u vazduh;
- kontrola emisije čvrstoga otpada ,
- kontrola emisije prašine,
- kontrola otpadnih voda,
- kontrola buke u okruženju;

Mjere planirane za monitoring i praćenje emisija se odnose na kontinuirano praćenje emisije nastalih otpadnih gasova, buke, nastalog čvrstog otpada, otpadnih voda, kao i redovno i kontinuirano praćenje potrošnje sirovina i pomoćnih materijala. Sve ove mjere monitoringa imaju za cilj smanjenje emisija zagađujućih materija u vazduh, vodu i zemljište, čime se smanjuje uticaj navedenog postrojenja na životnu sredinu.

Na lokaciji farme je potrebno uspostaviti monitoring svih segmenata životne sredine koji mogu biti narušeni tokom izvođenja radova, kao i u toku eksploatacije, radi postizanja visokog nivoa zaštite životne sredine u cjelini.

Cilj monitoringa je da se utvrdi efikasnost predviđenih preventivnih mjera ublažavanja negativnih uticaja na kvalitet životne sredine, kao i da se identifikuje svaka promjena u novonastaloj životnoj sredini.

Mjesta, način i učestalost mjerenja utvrđenih parametara

Monitoring imisije u vazduhu:

- mjerenje imisije štetnih materija u vazduhu (Sumporni oksidi: SO_2, Azotni oksidi: NO, NO_2, NOx,O_3, Ukupne lebdeće čestice-ULČ), na ulazu i u krugu farme, vršiti **jednom tri godine**, prema Uredbi o vrijednostima kvaliteta vazduha ("Službeni glasnik RS", broj: 124/12) i Pravilnikom o mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađivanja vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha ("Sl. glasnik RS", br. 3/15)

Monitoring emisije buke :

- monitoring emisije buke na lokaciji farme, vršiti **jednom godišnje**, u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma („Sl.list. BiH"br. 46/89).

Monitoring proizvodnje i nastanka otpada:

- voditi evidenciju u koju se upisuju podaci važni za odvijanje radnih procesa, a naročito o uticaju postrojenja na elemente životne sredine, kao što su: količina i način deponovanja otpada po vrstama, količina utrošenih sirovina i pomoćnih materijala, vode i električne energije (ukupno, kao i po jedinici proizvoda), podaci o godišnjoj proizvodnji i preduzetim mjerama po zahtjevima iz ekološke dozvole, inspekcije i nadležnih organa. Monitoring obavljati **mjesečno**.

Tabela. 7. : Plan monitoringa

Predmet monitoringa		Parametar koji se osmatra	Mjesto vršenja monitoringa	Vrijeme vršenja monitoringa stalan ili povremen monitoring	Razlog zbog čega se vrši monitoring određenog parametra
Faza eksploatacije	Kvalitet vazduha	Mjerenje parametara kvaliteta vazduha *CO*, SO_2, NO_2, NH_3 i PM_{10} na lokaciji farme	U krugu objekta farme	Jednom u tri godine ili po nalogu nadležnog inspektora	Utvrđivanje uticaja na kvalitet vazduha
	Nivo buke	Izvršiti mjerenje nivoa buke u krugu farme	Na lokaciji objekta farme	Jednom u toku godine ili po nalogu nadležnog inspekcijskog organa ili žalbi susjeda	Utvrđivanje uticaja buke na životnu sredinu
	Kvalitet zemljišta	Fiizičko-hemijska analiza zemljišta u skladu sa propisima	Izvršiti analize uzoraka na lokaciji farme	U slučaju incidentnih situacija ili po nalogu inspekcije	Da se utvrdi uticaj na kvalitet zemljišta
	Odlaganje otpada	Mjesta za odlaganje otpada	Lokacija objekta farme	Svakodnevno	Izvođač/ javno komunalno preduzeće.
	Vrste i ekosistemi	Prisustvo, sastav, brojnost indikatorskih vrsta u skladu sa ekspertskim mišljenjem i uticajem ugrožavajućeg faktora	Okolina predmetnih objekata	Po nalogu nadležne inspekcije	Da se utvrdi uticaj specifičnog zagađivača ili dr.ugrožavajućeg faktora na sastav vrsta i zajednica

Za sprovođenje mjerenja potrebno je angažovati za to ovlaštene institucije.

Održavanje septičkih jama u funkcionalnosti vrši se njihovim čišćenjem (prema potrebi), o čemu se treba voditi evidencija. Dokument kojim se evidentira redovnost održavanaja, septičke jame treba da sadrži podatke o datumu i vremenu čišćenja, količini očišćenog materijala, podatke o sredstvu kojim je čišćeno, ime, prezime i potpis lica odgovnornog za čišćenje i lica kod koga je čišćenje izvršeno. Nadzor kvaliteta voda koje se preliju iz septičke jame vrše organi republičkog i lokalnog nivoa koji su koji su nadležni za sprovođenje nadzor a nad izvršenjem Zakona o vodama.

ž) OPIS RAZMATRANIH ALTERNATIVNIH RJEŠENJA U ODNOSU NA PREDLOŽENU LOKACIJU I TEHNOLOGIJU, KAO I RAZLOGE ZBOG KOJIH SE ODLUČILO ZA PREDLOŽENA RJEŠENJA

Kod izbora predložene lokacije, Investitor nije razmatrao više mogućnosti, odnosno druge alternativne lokacije za predmetnu djelatnost, imajući u vidu da se planirana lokacija nalazi u vlasništvu nosioca projekta. Planirana lokacija je u potpunosti usklađena sa lokacijskim uslovima izdatim od strane opštine Pelagićevo, Uvidom u dostavljenu dokumentaciju Investitor posjeduje Lokacijske uslove (rješenje u prilogu) br. 03/06-364-4/14, od 03.07.2014. godine, izdate od Odjeljenja za opštu upravu, prostorno uređenje i stambeno-komunalne poslove opštine Pelagićevo, za sve objekte (postojeće i planirane). Zatim posjeduje Lokacijske uslove (Rješenje u prilogu) br. 03-058-21/16 od 15.12.2016 godine izdate od Odjeljenja za opštu upravu, prostorno uređenje i stambeno-komunalne poslove opštine Pelagićevo, gdje se navodi da nisu promjenjeni lokacijski uslovi i da vrijede Lokacijski uslovi izdati na ime Spasoja (Lazara) Andrić pod brojem 03/06-364-4/14, od 03.07.2014. godine.

U vezi pretpostavljenih mogućih uticaja na životnu sredinu, može se utvrditi da su isti svedeni na minimum već samim odabirom lokacije farme. Naime, činjenica je da se lokacija zahvata nalazi u seoskom (ruralnom) području, sa malom koncentracijom seoskih domaćinstava. Predviđena lokacija i tehnička rješenja kompleksa farmi za tov pilića, koja su data u Glavnom projektu predstavljaju s obzirom na odabranu lokaciju optimalno rješenje.

Izabrana lokacija je rezultat određene procjene za uspješnu eksploataciju kompleksa farme za tov pilića, koja je prilagođena situaciji na terenu. S tog razloga može se utvrditi da je opisana varijanta zahvata optimalno rješenje za planirani zahvat.

S obzirom na predviđeno trajanje eksploatacije, odnosno da je predmetni objekat stalnog karaktera, Naručilac se opredijelio za stalno praćenje savremenih tehnologija u izvođenju radnog procesa i sprovođenje svih mjera zaštite životne sredine definisanih ovim dokumentom, a koje proizlaze iz važećih zakona i propisa.

S obzirom da slični objekti funkcionišu već duži niz godina, sa svođenjem uticaja na životnu sredinu na prihvatljivu mjeru, rad predmetnog objekta može da ima razvojnu perspektivu na datom području

Zaštita životne sredine predstavlja dugotrajan i važan zadatak. Preduzimanjem ovog zahvata, Naručilac se opredjelio za obavljanje djelatnosti u skladu sa propisima iz domena zaštite životne sredine koji će se utvrditi rješenjem nadležnog organa za izdavanje ekološke dozvole.

z) PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM IZRAĐEN U SKLADU SA POSEBNIM PROPISOM KOJE REGULIŠE UPRAVLJANJE OTPADOM

Plan upravljanja otpadom definiše preduslove za uspostavu održivog integralnog sistema upravljanja otpadom na lokaciji koji se treba bazirati na principima izbjegavanja, vrednovanja (materijalno i energetsko) i odstranjivanja otpada. Jedan takav integralni sistem upravljanja otpadom se uspostavlja na način da se zadovolje prioriteti i to na način da uspostave mehanizmi za:

- Minimalno nastajanje otpada, posebno svođenje opasnih karakteristika takvog otpada na minimum;
- Smanjenje nastalog otpada po količini, posebno uzimajući u obzir opticaj otpada;
- Tretiranje otpada na način kojim se osigurava povrat sirovine iz njega;
- "Sigurno" odlaganje samo onog preostalog otpada čiji je utjecaj na okoliš minimalan.

Nosilac projekta je dužan da se pridržava Plana o upravljanju otpadom, kao i da sklopi ugovore sa vršiocima usluga transporta i konačnog zbrinjavanja otpada.

U skladu sa zakonskom regulativom Zakona o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 111/13) potrebno je izraditi Plan upravljanja otpadom je koji tretira otpad iz djelatnosti kojom se bavi predmetni objekat.

U skladu sa članom 31. tačka (ž) istog Zakona, Spasoje Andrić je imenovan kao odgovorno lice ispred predmetnog objekta ANDRIĆ- FARM D.O.O. Pelagićevo, je imenovan za koordinatora za otpad, za odgovorno upravljanje otpadom koje je dužno da:

- organizuje sprovođenje i ažuriranje plana upravljanja otpadom;
- predlaže mjere prevencije, smanjenja, ponovnog iskorišćenja i reciklaže otpada i
- prati sprovođenje zakona i drugih propisa o upravljanju otpadom i izvještava organe upravljanja.

Planom se definišu aktivnosti za dugoročni način upravljanja otpadom, mogućnosti njegovog prilagođavanja u slučaju izmjena radnog procesa uz uvažavanje, najčešće, ekonomskih ograničenja.

Svrha izrade ***Plana upravljanja otpadom*** na predmetnoj lokaciji je prikaz tokova otpada od njegovog nastanka, trenutnog zbrinjavanja i konačnog odlaganja, na način najmanjeg mogućeg negativnog uticaja na životnu sredinu. Planom se posebno regulišu sljedeće aktivnosti:

- načini i procedure upravljanja otpadom,
- zaštita životne sredine od nekontrolisanog odlaganja otpada.

Plan upravljanja otpadom prema navedenom članu Zakona treba da sadrži:

- dokumentaciju o otpadu koji se produkuje u preduzeću ili čije odlaganje obavlja preduzeće (vrsta, sastav i količina otpada);
- mjere koje se preduzimaju radi sprječavanja produkcije otpada;
- odvajanje otpada od otpada koji će se ponovo koristiti;
- skladištenje otpada na samoj lokaciji, načini tretmana i odlaganje

Cilj ovog plana upravljanja otpadom je podsticanje i obezbjeđivanje:

- sprečavanja nastajanja otpada,
- prerade otpada na ponovu upotrebu i reciklažu,
- smanjenje količine otpada,
- sigurno odlaganje otpada na ekološki prihvatljiv način.

Preduzimanje navedenih ciljeva doprinijeće izbjegavanju ugrožavanja zdravlja ljudi i smanjenju nastanka šteta i zagađenja po životnu sredinu a naročito:

- šteta po vode, vazduh, zemljište, životinje i biljke,
- smanjenju emisija buke i mirisa,
- i drugih štetnih uticaja po prirodu ili mjesta koja su od posebnog interesa.

z.1) Podaci o otpadu koji se produkuje (vrsta, sastav, količina otpada)

z.1.1. Vrsta otpada (klasifikacija) otpada prema katalogu otpada

Tabela 13. Klasifikacija otpada po Pravilniku o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18):

Šifra	Naziv otpada
02	OTPADI IZ POLJOPRIVREDE, HORTIKULTURE, AKVAKULTURE, ŠUMARSTVA, LOVA I RIBOLOVA, PRIPREME I PRERADE HRANE
02 01	Otpadi iz poljoprivrede, hortikulture, akvakulture, šumarstva, lova i ribolova
02 01 01	muljevi od pranja i čišćenja
02 01 06	životinjski feces, urin i đubrivo (uključujući i otpadnu slamu), tečni otpad, sakupljen odvojeno i tretiran van mjesta nastajanja
02 02 04	muljevi od tretmana tečnog otpada na mjestu nastajanja
02 02 02	otpad od životinjskog tkiva
07	OTPADI OD ORGANSKIH HEMIJSKIH PROCESA
07 06	otpadi od proizvodnje, formulacije, snabdijevanja i upotrebe masti, masnoća, sapuna, deterdženata, dezinfekcionih i kozmetičkih sredstava
15 01 10*	ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama
18	OTPADI OD ZDRAVSTVENE ZAŠTITE LJUDI I ŽIVOTINJA I/ILI S TIM POVEZANOG ISTRAŽIVANJA (IZUZEV OTPADA IZ KUHINJA I RESTORANA KOJI NE DOLAZI OD NEPOSREDNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE)
18 02	otpadi od istraživanja, dijagnostike, tretmana ili prevencije bolesti životinja
18 02 02*	otpadi čije sakupljanje i odlaganje podliježe posebnim zahtjevima zbog sprečavanja infekcije
19	OTPADI IZ POSTROJENJA ZA OBRADU OTPADA, POGONA ZA TRETMAN OTPADNIH VODA VAN MJESTA NASTAJANJA I PRIPREMU VODE ZA LJUDSKU POTROŠNJU I KORIŠĆENJE U INDUSTRIJI
19 20	otpadi od mehaničkog tretmana otpada (npr.: sortiranja, drobljenja, kompaktiranja i paletizovanja) koji nisu drugačije specifikovani
19 20 01	papir i karton
20	KOMUNALNI OTPADI (KUĆNI OTPAD I SLIČNI KOMERCIJALNI I INDUSTRIJSKI OTPADI), UKLJUČUJUĆI ODVOJENO SAKUPLJENE FRAKCIJE
20 03	ostali komunalni otpadi
20 03 01	miješani komunalni otpad
20 03 04	Muljevi iz septičkih jama

18 02 02* - leševi uginulih životinja
15 01 10* - amalaža i ostaci lijekova upotrebljenih za liječenje životinja kao i dezinfikujućih sredstava

z.1.2. Mjesto nastanka pojedinih otpadnih materija, njihov sastav i količine

Otpadi iz poljoprivrede, hortikulture, akvakulture, šumarstva, lova i ribolova po Katalogu otpada- šifra 02 01, životinjski feces, urin i đubrivo (uključujući i otpadnu slamu), tečni otpad, sakupljen odvojeno i tretiran van mjesta nastajanja po katalogu otpada šifra 02 01 06, muljevi od tretmana tečnog otpada na mjestu nastajanja po katalogu otpada šifra 02 02 02 nisu opasni po ljudsko zdravlje i mogu se upuštati u septičku jamu. Održavanje funkcionalnosti septičke jame: u narednom periodu potrebno je redovno čistiti, najmanje dva puta u godini o čemu treba voditi evidenciju.

Dokument kojim se evidentira redovnost održavanja septika treba da sadrži podatke o datumu i vremenu čišćenja, količini očišćenog materijala, podatke o sredstvu kojim je čišćeno, ime, prezime i potpis lica odgovornog za čišćenje i lica kod koga je čišćenje izvršeno. Nadzor nad kvalitetom voda koje se preliju iz septika vrše organi republičkog i lokalnog nivoa koji su nadležni za sprovođenje nadzor a nad izvršenjem Zakona o vodama.

Ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama i u Pravilniku o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18) su označeni šifrom 15 01 10* ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama i smatraju se opasnim otpadom. Ovu vrstu otpada neophodno je odvajati u posebne kontejnere do njihovog preuzimanja.

Na predmetnoj lokaciji farmi ukoliko dođe do uginuća, leševi uginulih životinja se zbrinjavaju u saradnji sa Veterinarskom službom i u dogovoru (Ugovor) sa organizacijom ovlašćenom za zbrinjavanje ove vrste otpada.

Obzirom da je razlog uginuća životinja najčešće bolest, njihova tijela mogu biti izvor zaraze, a time i opasnosti za ostale životinje, pa i ljude. U Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18) ovaj otpad je deklarisan pod šifrom 18 02 02* i označen kao opasan. Ova vrsta otpada zahtjeva poseban tretman u cilju neškodljivog uklanjanja.

O liječenju životinja i njihovom eventualnom uginuću treba voditi urednu evidenciju. Knjiga evidencija mora se čuvati najmanje 3 godine i na zahtjev nadležnog veterinarskog inspektora dati na uvid.

Nosilac projekta je obavezan da nabavi odgovarajuće spremnike (od nerđajućeg materijala, ravnih i glatkih površina zaobljenih spojeva) i funkcionalan prostor za njihovo hlađenje na 4°C. U ovim spremnicima treba čuvati životinje do njihovog otpremanja u najbližu kafileriju. Odvoz uginulih životinja treba da obavlja institucija ovlaštena za tu djelatnost sa kojom Investitor treba da sklopi ugovor.

Osnivanje stočnog groblja u krugu farme ili izvan nje je zabranjeno. Održavanjem higijene radnika zaposlenih na lokaciji kao i posjetilaca, održavanjem i čišćenjem radnih prostorija neminovno nastaje komunalni otpad.

Muljevi iz septičkih jama pod šifrom 20 03 04 po katalogu otpada, nisu opasni po ljudsko zdravlje. Održavanje funkcionalnosti septičke jame: u narednom periodu potrebno je redovno čistiti, najmanje dva puta u godini o čemu treba voditi evidenciju. Dokument kojim se evidentira redovnost održavanja septika treba da sadrži podatke o datumu i vremenu čišćenja, količini očišćenog

materijala, podatke o sredstvu kojim je čišćeno, ime, prezime i potpis lica odgovnornog za čišćenje i lica kod koga je čišćenje izvršeno. Nadzor nad kvalitetom voda koje se preliju iz septika vrše organi republičkog i lokalnog nivoa koji su nadležni za sprovođenje nadzor a nad izvršenjem Zakona o vodama.

Komunalni otpaci, po Katalogu otpada- šifra 20 03 01, papir i karton šifra 19 12 01 nisu opasni po ljudsko zdravlje, ali je neophodno vršiti njihovo redovno uklanjanje sa mjesta sakupljanja zbog truljenja i smrada i u kratkim vremenskim intervalima transportovati do mjesta dispozicije. Investitor će sklopiti ugovor sa komunalnim preduzećem za odvoz otpada sa predmetne lokacije. Na predmetnoj lokaciji biće postavljeni namjenski kontejneri za ovu namjenu i komunalno preduzeće jednom sedmično vrši odvoz komunalnog otpada.

Radnici koji vrše sakupljanje komunalnog otpada dužni su rukovati posudama za odlaganje komunalnog otpada tako da se on ne prosipa, ne diže prašina i da se posude za sakupljanje otpada ne oštete. Ukoliko dođe do prosipanja otpada prilikom sakupljanja od strane radnika komunalnog preduzeća isti su dužni taj otpad uklonuti. Ukoliko nadležna komunalna služba organizuje reciklažu materijala izdvojenih iz komunalnog otpada (staklo, papir, limenke, organski otpad - ostaci hrane), potrebno je ove otpadne materijale razdvajati i skupljati u za tu svrhu namjenjene posude do preuzimanja.

Veći dio otpada koji nastaje u toku proizvodnje se odnosi na papir a dio čvrstog otpada koji nastane u toku proizvodnje odvoziće se na lokalnu deponiju Opštine Pelagićevo.

Neophodno je voditi uredno evidenciju o čišćenju i uklanjanju otpada koji spadaju u kategoriju OPASNIH u skladu sa Pravilnik o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18). Za ove poslove treba angažovati organizaciju ili ustanovu koja se bavi zbrinjavanjem opasnog otpada.

U cilju sprečavanja nastajanja otpada, kao i pravilnog tretmana nastalog otpada, potrebno je preduzeti sve radnje i postupke koji su regulisani Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20 i 63/21).

z.1.3. Dužnosti koordinatora za otpad

Dužnosti koordinatora za otpad su:

- Da ažurira plan za upravljanje otpadom,
- Da organizuje sprovođenje plana za upravljanje otpadom,
- Da predlaže mjere prevencije, smanjenja, ponovnog korišćenja i reciklaže otpada,
- Da prati sprovođenje zakona i drugih propisa o upravljanju otpadom i izvještava organe upravljanja,
- Da vodi knjigu Evidencije o otpadnim tokovima, vrsti i količini otpada nastalog na lokaciji.

Vođenje evidencije

Vođenje zapisnika o tokovima i načinu nastanaka otpada tokom određenog radnog procesa, ima za cilj:

- Da se ima evidencija o proizvodnji otpada i njegovom kretanju
- Da se uniformišu opcije odlaganja
- Da služi kao dokument o „lancu odgovornosti“

- Da se usaglasi sa propisima
- Da se osigura kompatibilnost otpada
- Osigura pravilno označavanje i etiketiranje kontejnera i vrsta otpada
- Vode precizni zapisnici i vrše redovne inspekcije unutar preduzeća
- Razmotre opasnosti za zaposlene
- Da se vodi računa o minimiziranju otpada
- Da se razmotre mogućnosti reciklaže i ponovne upotrebe određenih komponenti otpada.

Evidencija podrazumijeva sljedeće podatke:

- Podaci o proizvedenom otpadu i uzrocima njihovog nastanka,
- Vrsta otpada i količina,
- Preuzimanje otpada od strane ovl. institucije
- Konačno zbrinjavanje otpada.

Proizvođač otpada će svaku pošiljku otpada evidentirati, a popratnu dokumentaciju (otpremnice i sl.) čuvati u posebnom registratoru. Na osnovu sačuvanih dokumenata se lako utvrđuje tačna količina otpada i radi plan količina za ubuduće.

i) PRILOZI

- **PRILOG BR. 1**: Kopija katastarskog plana
- **PRILOG BR. 2:** Lokacijske uslove, Odjeljenje za opštu upravu, prostorno uređenje i stambeno komunalne poslove, broj: 03-058-21/16 od 05.12.2016 god.
- **PRILOG BR. 3:** Lokacijske uslove, Odjeljenje za opštu upravu, prostorno uređenje i stambeno komunalne poslove, broj:03/6-364-4/14 od 03.07.2014 god.
- **PRILOG BR. 4:** Posjedovni list-prepis broj 21.56-952.1-1-298/2014
- **PRILOG BR. 5:** Zemljoknjižni izvadak 028-0-NAR-14-001 093
- **PRILOG BR. 6:** Posjedovni list broj:335/2
- **PRILOG BR.7:** Poljoprivredna saglasnost, Odjeljenje za privredu , finansije i društvene djelatnosti, Opština Pelagićevo, br.04/8-1.330-1-5/14 od 04.07.2014 godine.
- **PRILOG BR. 8:** Rješenje o vodnoj saglasnosti, JU "Vode Srpske", Bijeljina br. 01/3-BA.3-5746-1/14 od 07.11.2014 godine
- **PRILOG BR. 9.** Rješenje za ANDRIĆ- FARM D.O.O. Pelagićevo
- **PRILOG BR. 10:** Rješenje o odobravanju Studije uticaja na životnu sredinu, Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, broj:15.04-96-107/17 od 14.05.2018 godine.

PRILOG 1:

РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ

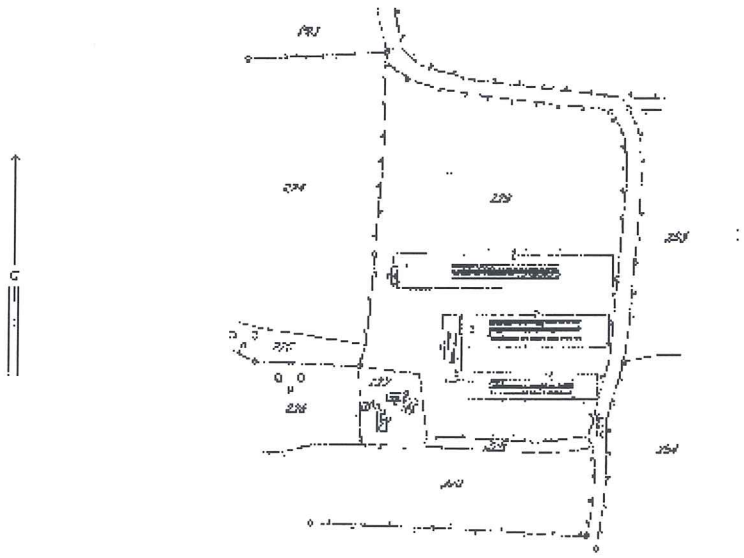
Катастарска општина: Орловача Нова

Број листа: 1

Подручна јединица: ПОЛИЋИ КОД

КОПИЈА КАТАСТАРСКОГ ПЛАНА

Размјера 1: 2500

Катастарска подлога:

Број подлоге	Број парцеле		Култура и класа	Површина	Посједник
	Нови премјер	Стари премјер			
1	227	---	њива 2	510	Антрић Лазар Слободан
	"	---	њива 2	572	Орловача Нова
	"	---	пашњак 3	968	
	228	---	некатегорисани пут	426	
335	229	---	њива 2	676	Лук "Андрић-Сарић" Полићи-Кво
	"	---	њива 2	765	Република Српска-Пољопривредно
	"	---	њива 3	1252	
	"	---	њива 3	1662	
		---	укупно осорина	13807	

Број протокола: 20-956/52-1-3-2017

Место и датум: Поло и Кво, 06.03.2017.

Израдио:

Овјерава:

PRILOG BR:2

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА ПЕЛАГИЋЕВО
Одјељење за општу управу просторно уређење и стамбено комуналне послове

Број: 03-058- 21 /16
Датум, 05.12.2016. год.

Одјељење за општу управу просторно уређење и стамбено - комуналне послове, општине Пелагићево, рјешавајући по захтјеву Спасоја (Лазара) Андрић из Орловог Поља, Парићи 34, Пелагићево за издавање увјерења о локациским условима за изградњу – легализацију комплекса пољопривредних објекта – фарми за тов полића (бројлера) у Пелагићеву, а на основу члана 66., став 2. Закона о уређењу простора и грађењу («Сл. гласник РС» број: 40/13), члана 85. општинске Одлуке о уређењу простора и изградњи објеката («Сл.гласник општине Пелагићево» број: 4/05) и члана 10. општинске Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о уређењу простора и изградњи објеката (бр: 01-022-94/10), те члана 159. ЗУП-а («Сл. гласник РС» број:13/02) издаје:

УВЈЕРЕЊЕ
О ЛОКАЦИЈСКИМ УСЛОВИМА

За изградњу - легализацију комплекса пољопривредних објеката - фарми за тов полића (бројлера) у Орловом Пољу, Парићима 34, Пелагићево на земљишту означеном као к.ч. број: 229 КО Орлово Поље, нови премјер, к.ч број: 195, 196 и 197/2 КО Орлово Поље стари премјер, **нису промјењени локацијцки услови**, те за наведени комплекса пољопривредних објекта - фарми за тов полића (бројлера) вриједе Локацијски услови издати на име Спасоја (Лазара) Андрић под бројем: 03/6-364- 4 /14 од 03.07.2014. године.

Саставни дио Увјерења о локацискима условима су Локацијски услови издати на име Спасоја (Лазара) Андрић под бројем: 03/6-364- 4/14 од 03.07.2014. године.

Увјерење о Локацискима услови важи до доношења новог планског акта, а уколико инвеститор не поднесе захтјев за издавање грађевинске дозволе у року од годину дана од дана издавања Увјерења о локацијским условима, прије или у току поступка рјешавања захтјева за издавање одобрења за грађење дужан је затражити ново Увјерење о локацијским условима да издати локацијси услови нису промјењени.

Достављено:
1. Ђорђић Слободан
2. Евиденцији
3. Урб. грађ. инспекцији
4. Архиви

НАЧЕЛНИК ОДЈЕЉЕЊА

PRILOG BR:3

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА ПЕЛАГИЋЕВО
Одјељење за општу управу просторно уређење и стамбено - комуналне послове

Број: 03/6-364-4/14
Датум, 03.07.2014. год.

Одјељење за општу управу, просторно уређење и стамбено - комуналне послове, општине Пелагићево, рјешавајући по захтјеву Андрић (Лазара) Спасоја ЈМБ:1003952181958 из Орлова Поља, Парићи 34, Пелагићево, за издавање локацискиx услова за изградњу - легализацију комплекса пољопривредних објеката - фарми за тов пилића (бројлера) са пратећим објектима, а на основу члана 60. Закона о уређењу простора и грађењу («Сл. гласник РС» број: 40/13), члана 85. општинске Одлуке о уређењу простора и изградњи објеката («Сл.гласник општине Пелагићево»број: 4/05) и члана 10. општинске Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о уређењу простора и изградњи објеката бр:01-022-94/10, те члана 159. ЗУП-а («Сл. гласник РС» број:13/02) издаје:

ЛОКАЦИЈСКЕ УСЛОВЕ

Дају се локацицијски услови за изградњу - легализацију комплекса пољопривредних објеката – фарми за тов пилића (бројлера) са пратећим објектима, у Орловом Пољу, Парићи 34, општина Пелагићево на земљишту означеном као к.ч. број: 229 КО Орлово Поље, нови премјер и к.ч. број: 195, 196 и 172/2 КО Орлово Поље старог премјера.

1. Намјена комплекса: фарме за тов пилића (бројлера) са пратећим објектима.

2. Комплекс се састоји од девет објекта и то:
   - Објекат 1. фарма за тов пилића (бројлера), капацитета 14.000 комада, спратности П+0, димензија 67,70m x 12,55m + 2 x 0,80m x 18,00m, легализација објекта.
   - Објекат 2. за тов пилића (бројлера), капацитета 7.000 комада, спратности П+0, димензија 33,60m x 8,55m, легализација објекта.
   - Објекат 3. за тов пилића (бројлера), капацитета 20.000 комада, спратности П+0, димензија 75,00m x 16,40m, изградња новог објекта.
   - Објекат 4. за тов пилића (бројлера), капацитета 30.000 комада, спратности П+0, димензија 19,00m x 18,00m + 94,00m x 16,40m, изградња новог објекта.

- Objekti 5 i 6 za tov pilića (brojlera), kapaciteta 35.000 komada, spratnosti P+0, dimenzija 26,05m x 20,10m + 86,95m x 18,50m, izgradnja novih objekata.
- Objekat kotlovnice sa skladištem čvrstog goriva, spratnosti P+0, agregat za električnu energiju sa nadzemnim i podzemnim rezervarom i manipulativni prostor P = 1.258,25 m2 maksimalno, izgradnja novog objekta.
- Objekat lagune za stajnjak, spratnosti P+0, udaljenosti 5m od granica susjednih parcela.
- Objekti silosa za stočnu hranu 6 komada, lokacija prema grafuičkom prikazu.

3. Karakter objekata: stalni.

4. Pristup objektima sa nekategorisanog puta, a saobraćajne površine unutar kompleksa izvesti u svemu prema grafičkom prikazu iz Sručnog mišljenja i UT uslova.

5. Lokacije objekata, horizontalni gabariti objekata, građevinska i regulaciona linija u svemu za objekte od 1 do 4, prema grafičkom prikazu iz Stručnog mišljenja i UT uslova urađenih od strane „UNIS" Institut za ekologiju, zaštitu na radu i zaštitu od požara - Istočno Sarajevo, pod šifrom: 46-CMУТУ/14 od juna 2014.godine, te za objekte 5 i 6 identična građevinska dimenzija iz tačke 2. stav 5.

Posebni uslovi:
- Napajanje objekata električnom energijom može se vršiti putem priključka na postojeću NN mrežu, putem vlastitog agregata ili korištenjem solarne energije.
- Shodno odabiru napajanja objekata električnom energijom prilagoditi energetski razvod.

Sastavni dio lokacijskih uslova su:
1. Stručno mišljenje i UT uslovi urađeni od strane „UNIS" Institut za ekologiju, zaštitu na radu i zaštitu od požara - Istočno Sarajevo, pod šifrom: 46-CMУТУ/14 od juna 2014.godine.
2. Kopija katastarskog plana.
3. Prepis posjedovnog lista.
4. ZK izvodi.
5. Geodetski snimak postojećeg stanja.

Локациски услови представљају основ за израду техничке документације и издавање одобрења за легализацију - грађење објеката за тов пилића (бројлера).

Уз захтјев за издавање одобрења за грађење инвеститор доставља:

- Техничку документацију, односно главне пројекте за предметне објекте и пројекате изведеног стања за објекте који се легализују.
- Извјештај о контроли техничке документације.
- Извјештај и потврду о извршеној нострификацији (у случају из чл. 65. став 12. Закона о уређењу простора и грађењу РС).
- Пољопривредну сагласност.
- Водопривредна сагласност.
- Противпожарну сагласност на пројектоване мјере заштите од пожара.
- Електроенергетску сагласност (уколико се напајање врши прикључивањем на НН мрежу).
- Еколошка дозвола.
- Доказ о ријешеним имовинско - правним односима.
- Доказ о уплати доприноса од 0,3% од предрачунске вриједности грађевинских радова за финансирање премјера и успоставе катастра некретнина.
- Доказ о уплати административне таксе.

Локациски услови важе до доношења новог планског акта, а уколико инвеститор не поднесе захтјев за издавање одобрења за грађење у року од годину дана од дана издавања локацијских услова, прије или у току поступка рјешавања захтјева за издавање одобрења за грађење дужан је затражити увјерење да издати локацијси услови нису промјењени.

НАЧЕЛНИК ОДЈЕЉЕЊА

Достављено:
1. Андрић Спасоја, Орлово Поље,
2. Евиденцији
3. Урб. грађ. инспекцији.
4. Архиви.

PRILOG :4

РЕПУБЛИКА СРПСКА
РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ
И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ
БАЊА ЛУКА

ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА
ПЕЛАГИЋЕВО

Општина: ПЕЛАГИЋЕВО
Катастарски срез: ПЕЛАГИЋЕВО
Катастарска општина: ОРЛОВО ПОЉЕ
Број: 21.56-952.1-1-298/2014
Датум: 23.04.2014

На основу члана 10. став 1. Закона о одржавању премјера и катастра и катастра земљишта ("Службени гласник Републике Српске", број 19/96 и 15/10), на захтјев Андрић Спасоје
издаје се

ПОСЈЕДОВНИ ЛИСТ - ПРЕПИС
број: 1/6

Подаци о посједнику на земљишту

Матични број	Индикације посједника	Сједиште или пребивалиште или адреса	Дио посједа
1003952161958	АНДРИЋ ЛАЗАРА СПАСОЈЕ	ОРЛОВО ПОЉЕ 108,ПЕЛАГИЋЕВО Пелагићево	1/1

Подаци о земљишту

Блок	Број парцеле осн.	Број парцеле подбр	Број парцеле згр.	План Скица	Потес Култура	Класа	Површина м2	Приход	СП Припис	Примједба
	227		1	004 009	ОКУЋНИЦА Кућа и зграда	0	110	0.00	4/2006 1/6	
	227			004 009	ОКУЋНИЦА Двориште	0	500	0.00	4/2006 1/6	
	227			004 009	ОКУЋНИЦА Њива	2	572	4.92	4/2006 1/6	
	226			004 009	ОКУЋНИЦА Приступни пут	0	426	0.00	4/2006 1/6	
	229			004 009	ОКУЋНИЦА Њива	2	19888	171.04	3/2014 1/6	
	234			004 007	КАМЕЊАШИЋ Њива	3	2963	21.74	1/6	
	378			005 005	ЛАЗА СРАЗДА Њива	3	5974	43.84	1/6	
							30433	241.54		

Накнада за овај ПРЕПИС је наплаћена на основу члана 2. Закона о накнадама вршење услуга премјера и коришћење података катастра непокретности и катастра земљишта ("Службени гласник РС", број 92/09) и члана 2. Одлуке о висини накнаде за коришћење података премјера и катастра некретнина и вршење услуга Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове ("Службени гласник РС", број 34/98 и 72/05), у износу [illegible] КМ.

Шеф подручне јединице:

Страна 1

PRILOG BR :5

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
Općinski sud u Gradačcu
ZEMLJIŠNOKNJIŽNI URED
04.04.2014 09:04

BROJ: 028-0-NAR-14-001 093
Zemljišnoknjižni uložak broj: 2

Katastarska općina: SP_ORLOVO POLJE

Zemljišnoknjižni izvadak

A
Popisni list

R.br.	Broj parcele	OZNAKA NEKRETNINA	Površina ha	a	m²	Primjedba
1.	196	Leka mala: Oranica 0000 96 00	0000	96	00	Dana, 10.2.2006. preuzeto iz zk. ul.br. 41 iste k.o.
5.	197/2	Okućnica, kućai zgrada, dvorište: Njiva 0000 11 82	0000	11	82	Dana, 10.2.2006. preuzeto iz zk. ul.br. 41 iste k.o. pr.30.05.2006. 028-0-Dn-06-000 549 Na osnovu prijavnog lista br.77/06 parc.197/2 promijenila površinu.
6.	197/1	Okućnica: Njiva 0000 45 92	0000	45	92	Pr.30.05.2006. 028-0-Dn-06-000 549 Na osnovu prijavnog lista br.77/06 cijepana je parc.197/1 na parc. 197/1 i parc.197/3
7.	197/3	Okućnica: Pristupni put 0000 04 26	0000	04	26	Pr.30.05.2006. 028-0-Dn-06-000 549 Na osnovu prijavnog lista br.77/06 cijepana je parc.197/1 na parc. 197/1 i parc.197/3

B
Vlasnički list

R.br.	UPISI	Primjedba
4.	Udio:1/1 Andrić(Laze) Spasoje JMB: 1003952181958 Tip:Vlasništvo Adresa: Pelagićevo,Orlovo Polje, selo - Pr.31.05.2006. godine, broj: 028-0-Dn-06-000 552 Na osnovu Ugovora o doživotnom izdržavanju od 18.04.1986. godine, Ov.br. 495/86 i IMKU, Gradačac, 24.05.2006. godine, broj: 04/6-13-1-6044/06 uknjižuje se pravo vlasništva na 1/2 nekretnina u A listu Velimira Andrića, u korist: SPASOJA ANDRIĆA, sina Laze iz Orlova Polja sa 1/2 + 1/2 pod B/3 = 1/1	Vidi C/3.

C
Teretni list

R.br.	UPISI	Iznos (KM)	Primjedba

R.br.	UPISI	Iznos (KM)	Primjedba
3.	PRIMLJENO: 04.04.2013. godine, DNEVNIK: 028-0-Dn-13-000 351 Na osnovu Ugovora o zasnivanju hipoteke, notarski obrađen od strane Zorana Bogdanovića, notara iz Brčkog, dana, 03.04.2013. godine, broj OPU: 341/13 uknjižuje se založno pravo na nekretninama u A listu i to na katastarskim česticama broj: 197/2, 197/1 i 197/3, sve vlasništvo dužnika i založnog dužnika Spasoja Andrića, sina Lazara iz Orlovog Polja radi obezbjeđenja Ugovora o dugoročnom kreditu broj: 554-823-000171-05-56 od 02.04.2013. godine odnosno obezbjeđenja vraćanja kredita u iznosu od 150.000,00 (stotinupedesethiljada i 00/100 KM), sa rokom vraćanja kredita od 84 mjeseca i plaćanjem kamate po stopi od 9,95% godišnje, promjenjiva, te prema ostalim uvjetima navedenim u Ugovoru o dugoročnom kreditu i Ugovoru o zasnivanju hipoteke, broj i datum gornji u korist: 1. Pavlović International Bank a.d. Slobomir, Bijeljina, Filijala u Brčkom. 2. Zabilježuje se zabrana otuđenja i daljeg opterećenja založenih nekretnina bez saglasnosti založnog povjerioca. 3. Zabilježuje se podvrgavanje neposrednom prinudnom izvršenju, bez odlaganja, na taj način što će prinudno izvršenje biti dopušteno protiv svih svakodobnih vlasnika.	0,00	

Potpis zemljišnoknjižnog referenta: _____

PRILOG BR :6

РЕПУБЛИКА СРПСКА
РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ
БАЊА ЛУКА

ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА
ПЕЛАГИЋЕВО

Општина: ПЕЛАГИЋЕВО
Катастарски срез: ПЕЛАГИЋЕВО
Катастарска општина: ОРЛОВО ПОЉЕ
Број: 21.58-952.1-1-116/2017
Датум: 01.03.2017

На основу члана 10. став 1. Закона о одржавању премјера и катастра и катастра земљишта ("Службени гласник Републике Српске", број 19/96 и 15/10), на захтјев Андрић Лазо
издаје се

ПОСЈЕДОВНИ ЛИСТ - ПРЕПИС
број: 335/2

Подаци о посједницима односно држаоцима

Матични број	Индикације посједника	Сједиште или пребивалиште или адреса	Дио посједа
4403969770000	ДОО "АНДРИЋ-ФАРМ" ПЕЛАГИЋЕВО	ПАРИЋИ 34 ОРЛОВО ПОЉЕ	1/1

Подаци о земљишту

Блок	Број парцеле			План	Потес	Класа	Површина	Приход	СП	Примједба
	основ.	подбр	згр.	Скица	Култура		м2		Припис	
	229		1	004 009	ОКУЋНИЦА Фарма		876	0.00	3/2016 335/2	
	229		2	004 009	ОКУЋНИЦА Фарма		285	0.00	3/2016 335/2	
	229		3	004 009	ОКУЋНИЦА Фарма		1252	0.00	3/2016 335/2	
	229		4	004 009	ОКУЋНИЦА Фарма		1868	0.00	3/2016 335/2	
	229			004 009	ОКУЋНИЦА Економско двориште		15607	0.00	3/2016 335/2	
							19888	0.00		

Накнада за овај ПРЕПИС је наплаћена на основу члана 2. Закона о накнадама вршење услуга премјера и коришћење података катастра непокретности и катастра земљишта ("Службени гласник РС", број 92/09) и члана 2. Одлуке о висини накнаде за коришћење података премјера и катастра некретнина и вршење услуга Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове ("Службени гласник РС", број 34/98 и 72/05), у износу од 15КМ.

Шеф подручне јединице:

Страна 1

PRILOG BR. 7

Р Е П У Б Л И К А С Р П С К А
ОПШТИНА ПЕЛАГИЋЕВО
Одјељење за привреду, финансије и друштвене дјелатности

Број: 04/8-1-330.1-5/14
Датум, 04.07.2014.год.

Одјељење за привреду, финансије и друштвене дјелатности општине Пелагићево, рјешавајући по захтјеву Андрић Спасоја из Орлова Поља , у предмету давања сагласности за трајну промјену намјене пољопривредног земљишта, а на основу члана 34. и 36. Закона о пољопривреног земљишта ("Службени гласник Републике Српске", број: 93/06,86/07 , 14/10 и 5/12) те члана 190. Закона о општем управном поступку ("Службени гласник Републике Српске", број: 13/02), д о н о с и :

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Даје се пољопривредна сагласност Андрић Спасоју ЈМБ ;1003952181958 из Орлова Поља да може промијенити намјену пољопривредног земљишта у грађевинско ради изградње -легализације комплекса пољопривредних објеката- фарма пилића са пратећим објектима.

Предмет ове сагласности је парцеле означене као к.ч. број 229 звана "Окућница", К.О. Орлово Поље (њиве 2. класе), у површини од 19888 м2 (деветнаестхиљадаосамстоосамдестосам м2).

Накнада за кориштење пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе није наплаћена..

О б р а з л о ж е њ е :

Дана 04.07.2014.године овом Одјељењу обратио се Андрић Спасоја из Орлова Поља, власник поменуте парцеле захтјевом за одобрење трајне промјене намјене пољопривредног земљишта ради градње - легализација комплекса пољопривредних објеката- фарма пилића са пратећим објектима сходно члану 33. и 34. а везано за члан 36. тачка 3. Закона о пољопривредном земљишту ("Службени гласник Републике Српске"), број: 93/06,86/07 , 14/10 и 5/12 гдје се ради о изградњи производних објеката у области пољопривреде , власник поменуте парцеле се ослобађа накнаде за трајну промјену намјене пољопривредног земљишта у грађевинско,те је утврђено да не постје законске сметње за доношење овог рјешења.

Такса за издавање пољопривредне сагласности наплаћена је у износу од 20 КМ по члану 19. Одлуке о општинским асминистративним таксама.

ПРАВНА ПОУКА

Против овог рјешења може се изјавити жалба Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, у року од 15 (петнаест) дана од дана пријема истог. Жалба се подноси путем овог Одјељења таксирана са 10 КМ административне таксе.

ДОСТАВЉЕНО:

1.Именованом
2.Овом Одјељењу
3.Министарству пољопривредеРС
4.Општ.пољоп.инспекцији
5.Реферату за урбанизам
6.РУ за геодетске и имовинско правне послове
7.Архиви

НАЧЕЛНИК ОДЈЕЉЕЊА

Јовановић Горан дипл. ек.

PRILOG BR.8

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ЈАВНА УСТАНОВА „ВОДЕ СРПСКЕ“ БИЈЕЉИНА
Улица М. Обилића број 51, Бијељина, Секретарица:055/201-784; факс:055/211-517;Дир.:055/201-492;**Сектори:**. за екон. и правне посл.:055/221-391; за управљање ОРС Саве :055/226-030; за управљање ОРС Требишњице :059/245-510; за поплаве :055/220-360;
E-mail: bijeljina@voders.org ; www.voders.org

Број: 01/3-ВА.3-5746-1/14
Датум: 07.11.2014. год.

Јавна установа „Воде Српске“ Бијељина, рјешавајући по захтјеву инвеститора Андрић Спасоја из Орлова Поља, Парићи бр. 34., општина Пелагићево, у поступку издавања водне сагласности, на основу чланова 125. став 1., 139. и 140. Закона о водама („Службени гласник Републике Српске“ број: 50/06, 92/09 и 121/12), чланова 111. и 190. Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“ број: 13/02, 87/07 и 50/10) и чланова 17., 21., 23. и 25. Статута **доноси**

Р Ј Е Ш Е Њ Е
О ИЗДАВАЊУ ВОДНЕ САГЛАСНОСТИ

1. Инвеститору ***Андрић Спасоју из Орлова Поља, општина Пелагићево,*** ЈМБ 1003952181958, издаје се водна сагласност на пројектну документацију за ***изградњу фарме бројлера – објеката 4, 5 и 6,*** на земљишту означеном по новом катастарском премјеру као парцела к.ч. број 229, к.о. Орлово Поље, општина Пелагићево.

2. Водна сагласност престаје да важи истеком рока од 1 (једне) године од дана издавања, осим за објекте, уколико до тог рока буде прибављено Одобрење за грађење и започети радови на објекту.

3. Водна сагласност се даје уз сљедеће услове:

3.1. Да се снабдијевање водом за санитарне и друге потребе обезбједи прикључком на постојећу водоводну инсталацију,

3.2. Да се за количине употребљене воде користи постојећи или угради други мјерни уређај – водомјер и о томе води евиденција, како је то предвиђено чланом 54. Закона о водама („Службени гласник Републике Српске“ број: 50/06, 92/09 и 121/12),

3.3. Да се одводња отпадних вода ријеши сепаратном канализационом мрежом, тј. одвојеним системима за санитарне, продуковане и друге отпадне воде,

3.4. Да се санитарне отпадне воде, депонују и пречишћавају у постојећој септичкој јами изграђеној у складу са Правилником о третману и одводњи отпадних вода за подручја градова и насеља гдје нема градске канализације („Службени гласник Републике Српске“ број: 68/01),

3.5.Да се продуковане отпадне воде настале функционисањем фарме, као и прањем и дезинфекцијом исте, депонују у одвојеним објектима – таложницима, осочним јамама и сл.,
3.6.Да се само пречишћене отпадне воде могу упустити у крајњи рецепијент у складу са граничним вриједностима прописаним Правилником о условима испуштања отпадних вода у површинске воде („Службени гласник Републике Српске" број: 44/01),
3.7.Да се за чување ђубрива (складиштење простирке након извоза пилића), обезбједе спремишта направљена у складу са Основним принципима добре пољопривредне праксе у коришћењу ђубрива („Службени гласник Републике Српске" број : 26/14),
3.8.Да се за остали продуковани отпад, привремено депоновање истог, предвиде одговарајући објекти – контејнери и сл., који ће се по врсти отпада лоцирати на одређеном и одговарајућем простору,
3.9.Да се посебним канализационим системом ријеши одводња оборинске воде са кровова и платоа пословног објекта и уведе у реципијент,
3.10.Да се остали отпадни материјал настао функционисањем пословног објекта, прикупља и депонује у сарадњи са надлежним службама општине Пелагићево.

4. Уколико изградњом предметног објекта, дође до промјене природног режима вода, а то проузрокује штете било каквог карактера инвеститор је обавезан да узроке штете отклони, а штету надокнади.

5. Инвеститор је дужан да прибави водну дозволу за објекат за који је добио водну сагласност.

О б р а з л о ж е њ е

Инвеститор Андрић Спасоје из Орлова Поља, општина Пелагићево, захтјевом затражио је издавање водне сагласности на пројектну документацију за изградњу фарме бројлера – објеката 4, 5 и 6, на земљишту означеном по новом катастарском премјеру као парцела к.ч. број 229, к.о. Орлово Поље, општина Пелагићево.

Уз захтјев инвеститора запримљеног под бројем 01/3-ВА.1-5746/14 од 21.10.2014. год., приложена је сљедећа документација:

- Локацијски услови издати од Одјељења за просторно уређење и стамбено комуналне послове општине Пелагићево, број 03/6-364-4/14 од 03.07.2014. год.,
- Техничка документација – Главни пројекат урађен од „Планум" д.о.о. из Брчког, број 5-VII/14, јули 2014. год.,
- Документација издата од Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове Бања Лука, ПЈ Пелагићево:
  -Посједовни лист – препис број 1/6 од 23.04.2014. год.,
  -Копија катастарског плана Р=1:2.500 од 23.04.2014. год.

Приложеном урбанистичком и пројектном документацијом је предвиђено сљедеће:

- У оквиру наведене парцеле пројектован је објекат број 6. фарме бројлера (исти као и објекти 4. и 5.) димензија у основи 94,00x16,40м + 19,00x18,00м, спратности Пр+0, у којем је предвиђен простор за узгој 30.000 ком. бројлера, са помоћним садржајима димензија 16,40x3,00м који се састоје од: котловнице, командне и хидрофорске просторије и предпростора,

- Снадбјевање водом за санитарне и друге потребе предвиђено је из постојећег водоводног система, који није дефинисан техничком документацијом, као ни начин и карактеристике постојећих објеката у којима ће се привремено вршити одвојено депоновање и пречишћавање санитарних, техничких и других отпадних вода,
- Претходно наведена тачка ће се накнадно дефинисати у поступку издавања водне дозволе,
- Оборинске воде са објекта и околних површина су посебним канализационим системом упуштене у крајњи рецепијент.

У члану 140. став 6. Закона о водама („Службени гласник Републике Српске" број: 50/06, 92/09 и 121/12), дефинисан је период важења водне сагласности од 1 (једне) године од дана издавања, осим за објекте, уколико до тог рока буде прибављено Одобрење за грађење и започети радови на објекту.

Након издавања водне сагласности, инвеститор је дужан да поднесе захтјев за издавање водне дозволе за објекат који је изградио према документацији за коју је издата водна сагласност, како је наведено у члану 143. став 1. Закона о водама („Службени гласник Републике Српске" број: 50/06, 92/09 и 121/12).

Административна такса за издавање водне сагласности за предметни објекат, одређена је према Закону о републичким административним таксама („Службени гласник Републике Српске" број: 100/11, 103/11 и 67/13), тарифни број 31, у износу од 150,00 КМ.

На основу проведеног поступка, одлучено је као у диспозитиву.

Упутство о правном средству: Против овог рјешења може се изјавити жалба Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде, Трг Републике Српске број 1, Бања Лука, непосредно или предајом овом органу, у року од 15 (петнест) дана од дана пријема рјешења. Жалба се таксира са 10,00 КМ административне таксе.

Поступак водио:
мр Горан Шошкић, дипл.инж.грађ.

Владимир Радуловић, дипл.правник

Начелник одјељења за заштиту и коришћење вода, издавање водних аката и РВИС

Небојша Николић, дипл.техн.

ДИРЕКТОР

др Драган Арбелић, дипл.ек.

ДОСТАВЉЕНО:
1. Инвеститору
2. Реп.водна инспекција
3. Општ.водна инспекција
4. Водна књига
5.Архива

PRILOG BR.9

BOSNA I HERCEGOVINA

REPUBLIKA SRPSKA

Okružni privredni sud Doboj

Broj: 60-0-Reg-15-000 985

Datum: 25.12.2015.

Okružni privredni sud Doboj, sudija Jovanka Jovanović, rješavajući po prijavi za registraciju poslovnog subjekta pod nazivom Društvo sa ograničenom odgovornošću "ANDRIĆ-FARM" Pelagićevo za proizvodnju, unutrašnju i spoljnu trgovinu i usluge, radi upisa u registar poslovnih subjekata osnivanja , u smislu odredbe člana 13. stav 2. Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj ("Sl.glasnik RS" broj 67/13) , dana 25.12.2015.godine, donio je slijedeće

RJEŠENJE O REGISTRACIJI

U registar poslovnih subjekata ovog suda izvršen je upis osnivanja društva s ograničenom odgovornošću, sa slijedećim podacima

Firma: Društvo sa ograničenom odgovornošću "ANDRIĆ-FARM" Pelagićevo za proizvodnju, unutrašnju i spoljnu trgovinu i usluge
Skraćena oznaka firme: DOO "ANDRIĆ-FARM" Pelagićevo
Sjedište: Orlovo Polje, Parići 34, Orlovo Polje, Pelagićevo
MBS: 60-01-0096-15
MB: 11137970
JIB: 4403969770000
Carinski broj:

PRAVNI OSNOV UPISA

Odluka o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću "ANDRIĆ-FARM" Pelagićevo za proizvodnju, unutrašnju i spoljnu trgovinu i usluge, broj akta: OPU-1123/2015, datum: 24.11.2015

OSNIVAČI / ČLANOVI SUBJEKTA UPISA – fizička lica

Prezime i ime	Adresa	Lična karta – JMB / Putna isprava
Spasoja Andrić	Orlovo polje, Parići br.34, Orlovo Polje, Pelagićevo	lična karta: 7A0T00905

OSNOVNI KAPITAL SUBJEKTA UPISA

Ugovoreni (upisani) kapital: 214.198,45 KM
Uplaćeni kapital: 214.198,45 KM

UČEŠĆE U KAPITALU

Osnivač	Ugovoreni kapital	Procenat
Spasoja Andrić	214.198,45 KM	100,00 %

LICA OVLAŠTENA ZA ZASTUPANJE SUBJEKTA UPISA

U unutrašnjem i vanjskotrgovinskom prometu
Predrag Andrić, adresa: Uzunovića broj 25, , Brčko, Brčko, lična karta: 09FZK1059, Direktor — Bez ograničenja ovlaštenja

DJELATNOSTI SUBJEKTA UPISA – u unutrašnjem prometu

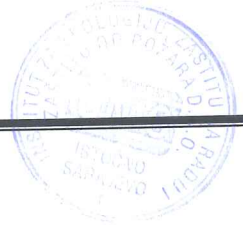
Naziv
01.11 Gajenje žitarica (osim riže), mahunarki i sjemenja i ljarica
01.13 Gajenje povrća, dinja i lubenica, korjenastog i gomoljastog povrća
01.15 Gajenje duvana
01.19 Gajenje ostalih jednogodišnjih usjeva
01.24 Gajenje jezgričastog i koštunjavog voća
01.25 Gajenje bobičastog, orašastog i ostalog voća
01.27 Gajenje biljaka za pravljenje napitaka
01.29 Gajenje ostalih višegodišnjih usjeva
01.30 Gajenje sadnog materijala i ukrasnih biljaka
01.41 Uzgoj krava za proizvodnju mlijeka
01.42 Uzgoj ostalih goveda i bivola
01.46 Uzgoj svinja
01.47 Uzgoj peradi
01.49 Uzgoj ostalih životinja
01.50 Mješovita poljoprivredna proizvodnja
01.61 Pomoćne djelatnosti u gajenju usjeva i zasada
01.62 Pomoćne djelatnosti u uzgoju životinja
01.63 Djelatnosti koje se obavljaju nakon žetve/berbe poljoprivrednih proizvoda (priprema za primarno tržište)
02.10 Gajenje šuma i ostale slične djelatnosti u šumarstvu
02.20 Sječa drveta
02.40 Pomoćne uslužne djelatnosti u šumarstvu
03.12 Slatkovodni ribolov
03.22 Slatkovodna akvakultura
08.11 Vađenje ukrasnog kamena i kamena za građevinarstvo, krečnjaka, gipsa, krede i škriljaca
08.12 Djelatnosti kopova šljunka i pijeska; vađenje gline i kaolina
08.92 Vađenje treseta
09.90 Pomoćne djelatnosti za ostalo vađenje ruda i kamena
10.11 Prerada i konzervisanje mesa
10.12 Prerada i konzervisanje mesa peradi
10.13 Proizvodnja proizvoda od mesa i mesa peradi
10.31 Prerada i konzervisanje krompira

10.32 Proizvodnja sokova od voća i povrća
10.39 Ostala prerada i konzervisanje voća i povrća
10.41 Proizvodnja ulja i masti
10.61 Proizvodnja mlinskih proizvoda
10.71 Proizvodnja hljeba; svježih peciva i kolača
10.72 Proizvodnja dvopeka i keksa; proizvodnja trajnih peciva i kolača
10.73 Proizvodnja makarona, rezanaca, kuskusa i sličnih proizvoda od brašna
10.85 Proizvodnja gotove hrane i jela
10.89 Proizvodnja ostalih prehrambenih proizvoda, d. n.
10.91 Proizvodnja gotove hrane za domaće životinje
10.92 Proizvodnja gotove hrane za kućne ljubimce
11.01 Destilovanje, prečišćavanje i miješanje alkoholnih pića
11.02 Proizvodnja vina od grožđa
11.07 Proizvodnja osvježavajućih pića; proizvodnja mineralne vode i drugih flaširanih voda
12.00 Proizvodnja duvanskih proizvoda
13.94 Proizvodnja užadi, konopaca, pletenica i mreža
16.10 Testerisanje i blanjanje drveta (proizvodnja rezane građe); impregnacija drveta
16.22 Proizvodnja sastavljenog parketa
16.23 Proizvodnja ostale građevinske stolarije i elemenata
16.24 Proizvodnja ambalaže od drveta
16.29 Proizvodnja ostalih proizvoda od drveta, proizvodnja predmeta od pluta, slame i pletarskih materijala
17.12 Proizvodnja papira i kartona
17.21 Proizvodnja talasastog papira i kartona i ambalaže od papira i kartona
17.22 Proizvodnja proizvoda od papira za domaćinstvo, higijenu i toaletne potrebe
17.29 Proizvodnja ostalih proizvoda od papira i kartona
18.12 Ostalo štampanje
22.11 Proizvodnja spoljašnjih i unutrašnjih guma za vozila; protektovanje spoljašnjih guma za vozila
22.19 Proizvodnja ostalih proizvoda od gume
22.21 Proizvodnja ploča, listova, cijevi i profila od plastičnih masa
22.22 Proizvodnja ambalaže od plastičnih masa
22.23 Proizvodnja proizvoda za građevinarstvo od plastičnih masa
22.29 Proizvodnja ostalih proizvoda od plastičnih masa
23.11 Proizvodnja ravnog stakla
23.12 Oblikovanje i obrada ravnog stakla
23.19 Proizvodnja i obrada ostalog stakla uključujući tehničke proizvode od stakla
23.31 Proizvodnja pločica i podnih ploča od keramike
23.32 Proizvodnja opeke, crijepa i ostalih proizvoda od pečene gline za građevinarstvo
23.42 Proizvodnja sanitarne opreme od keramike
23.43 Proizvodnja izolatora i pribora od keramike za izolaciju
23.49 Proizvodnja ostalih proizvoda od keramike
23.51 Proizvodnja cementa
23.52 Proizvodnja kreča i gipsa
23.61 Proizvodnja proizvoda od betona za građevinarstvo
23.62 Proizvodnja proizvoda od gipsa za građevinarstvo
23.63 Proizvodnja gotove betonske smjese
23.64 Proizvodnja maltera
23.69 Proizvodnja ostalih proizvoda od betona, cementa i gipsa
23.70 Sječenje, oblikovanje i obrada kamena
23.99 Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala, d. n.
24.20 Proizvodnja cijevi, crijeva, otvorenih profila i pripadajuće opreme od čelika
25.11 Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihovih dijelova
25.12 Proizvodnja vrata i prozora od metala
25.21 Proizvodnja radijatora i kotlova za centralno grijanje
25.29 Proizvodnja ostalih cisterni, rezervoara i posuda od metala
25.61 Površinska obrada i prevlačenje metala
25.62 Mašinska obrada metala
25.72 Proizvodnja brava i okova
25.73 Proizvodnja alata
25.91 Proizvodnja čeličnih buradi i sličnih posuda od čelika
25.92 Proizvodnja ambalaže od lakih metala

25.93 Proizvodnja proizvoda od žice, lanaca i opruga
25.94 Proizvodnja vezanih elemenata i vijčanih mašinskih proizvoda
25.99 Proizvodnja ostalih gotovih proizvoda od metala, d. n.
27.32 Proizvodnja ostalih elektronskih i električnih žica i kablova
27.33 Proizvodnja elektroinstalacionog materijala
27.40 Proizvodnja električne opreme za rasvjetu
27.90 Proizvodnja ostale električne opreme
28.30 Proizvodnja mašina za poljoprivredu i šumarstvo
28.41 Proizvodnja mašina za obradu metala
28.49 Proizvodnja ostalih alatnih mašina
28.93 Proizvodnja mašina za industriju hrane, pića i duvana
29.20 Proizvodnja karoserija za motorna vozila; proizvodnja prikolica i poluprikolica
29.32 Proizvodnja ostalih dijelova i pribora za motorna vozila
31.01 Proizvodnja namještaja za poslovne i prodajne prostore
31.02 Proizvodnja kuhinjskog namještaja
31.03 Proizvodnja madraca
31.09 Proizvodnja ostalog namještaja
32.91 Proizvodnja metli i četki
32.99 Ostala prerađivačka industrija, d. n.
33.11 Popravka gotovih proizvoda od metala
33.12 Popravka mašina
33.14 Popravka električne opreme
33.19 Popravka ostale opreme
35.11 Proizvodnja električne energije
38.11 Prikupljanje neopasnog otpada
38.21 Obrada i odlaganje neopasnog otpada
38.31 Rastavljanje olupina
38.32 Reciklaža (prerada) razvrstanih materijala
41.10 Organizacija izvođenja projekata za zgrade
41.20 Izgradnja stambenih i nestambenih zgrada
42.99 Izgradnja ostalih objekata niskogradnje, d. n.
43.11 Uklanjanje objekata
43.12 Pripremni radovi na gradilištu
43.21 Elektroinstalacioni radovi
43.22 Uvođenje instalacija vodovoda, kanalizacije, gasa i instalacija za grijanje i klimatizaciju
43.29 Ostali građevinski instalacioni radovi
43.31 Fasadni i štukaturni radovi
43.32 Ugradnja stolarije
43.33 Postavljanje podnih i zidnih obloga
43.34 Farbarski i staklarski radovi
43.39 Ostali završni građevinski radovi
43.91 Podizanje krovnih konstrukcija i pokrivanje krovova
43.99 Ostale specijalizovane građevinske djelatnosti, d. n.
45.11 Trgovina automobilima i motornim vozilima lake kategorije
45.19 Trgovina ostalim motornim vozilima
45.20 Održavanje i popravka motornih vozila
45.31 Trgovina na veliko dijelovima i priborom za motorna vozila
45.32 Trgovina na malo dijelovima i priborom za motorna vozila
45.40 Trgovina, održavanje i popravka motocikala, dijelova i pribora za motocikle
46.11 Posredovanje u trgovini poljoprivrednim sirovinama, živim životinjama, tekstilnim sirovinama i poluproizvodima
46.12 Posredovanje u trgovini gorivima, rudama, metalima i industrijskim hemikalijama
46.13 Posredovanje u trgovini drvenom građom i građevinskim materijalom
46.14 Posredovanje u trgovini mašinama, opremom za industriju, brodovima i avionima
46.15 Posredovanje u trgovini namještajem, robom za domaćinstvo i robom od metala i gvožđa
46.16 Posredovanje u trgovini tekstilom, odjećom, krznom, obućom i proizvodima od kože
46.17 Posredovanje u trgovini hranom, pićima i duvanom
46.18 Posredovanje u trgovini specijalizovanoj za određene proizvode ili grupe ostalih proizvoda
46.19 Posredovanje u trgovini raznovrsnim proizvodima
46.21 Trgovina na veliko žitaricama, sirovim duvanom, sjemenjem i hranom za životinje
46.22 Trgovina na veliko cvijećem i sadnicama (rastinjem)

46.23 Trgovina na veliko živim životinjama
46.24 Trgovina na veliko sirovom, nedovršenom i dovršenom kožom
46.31 Trgovina na veliko voćem i povrćem
46.32 Trgovina na veliko mesom i proizvodima od mesa
46.33 Trgovina na veliko mlijekom, mliječnim proizvodima, jajima, jestivim uljima i mastima
46.34 Trgovina na veliko pićima
46.35 Trgovina na veliko duvanskim proizvodima
46.36 Trgovina na veliko šećerom, čokoladom i proizvodima od šećera
46.37 Trgovina na veliko kafom, čajem, kakaom i začinima
46.38 Trgovina na veliko ostalom hranom obuhvatajući ribe, ljuskare i mekušce
46.39 Nespecijalizirana trgovina na veliko hranom, pićima i duvanom
46.41 Trgovina na veliko tekstilom
46.42 Trgovina na veliko odjećom i obućom
46.43 Trgovina na veliko električnim aparatima za domaćinstvo
46.44 Trgovina na veliko porcelanom, staklarijom i sredstvima za čišćenje
46.45 Trgovina na veliko parfimerijskim i kozmetičkim proizvodima
46.47 Trgovina na veliko namještajem, tepisima i opremom za rasvjetu
46.48 Trgovina na veliko satovima i nakitom
46.49 Trgovina na veliko ostalom robom za domaćinstvo
46.51 Trgovina na veliko računarima, perifernom opremom i softverom
46.52 Trgovina na veliko elektronskim i telekomunikacionim dijelovima i opremom
46.61 Trgovina na veliko poljoprivrednim mašinama, opremom i priborom
46.62 Trgovina na veliko alatnim mašinama
46.63 Trgovina na veliko mašinama za rudarstvo i građevinarstvo
46.65 Trgovina na veliko namještajem za kancelarije
46.66 Trgovina na veliko ostalim kancelarijskim mašinama i opremom
46.69 Trgovina na veliko ostalim mašinama i opremom
46.71 Trgovina na veliko čvrstim, tečnim i gasovitim gorivima i sličnim proizvodima
46.72 Trgovina na veliko metalima i metalnim rudama
46.73 Trgovina na veliko drvetom, građevinskim materijalom i sanitarnom opremom
46.74 Trgovina na veliko robom od metala, instalacionim materijalom, uređajima i opremom za vodovod i grijanje
46.75 Trgovina na veliko hemijskim proizvodima
46.76 Trgovi na veliko ostalim poluproizvodima
46.90 Nespecijalizovana trgovina na veliko
47.11 Trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama pretežno prehrambenim proizvodima, pićima i duvanskim proizvodima
47.19 Ostala trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama
47.21 Trgovina na malo voćem i povrćem u specijalizovanim prodavnicama
47.22 Trgovina na malo mesom i proizvodima od mesa u specijalizovanim prodavnicama
47.23 Trgovina na malo ribom, ljuskarima i mekušcima u specijalizovanim prodavnicama
47.24 Trgovina na malo hljebom, kolačima, proizvodima od brašna i proizvodima od šećera u specijalizovanim prodavnicama
47.25 Trgovina na malo pićima u specijalizovanim prodavnicama
47.26 Trgovina na malo proizvodi ma od duhana u specijalizovanim prodavnicama
47.29 Ostala trgovina na malo prehrambenim proizvodima u specijalizovanim prodavnicama
47.30 Trgovina na malo motornim gorivima u specijalizovanim prodavnicama
47.41 Trgovina na malo računarima, perifernim jedinicama i softverom u specijalizovanim prodavnicama
47.42 Trgovina na malo telekomunikacionom opremom u specijalizovanim prodavnicama
47.43 Trgovina na malo audio i video opremom u specijalizovanim prodavnicama
47.51 Trgovina na malo tekstilom u specijalizovanim prodavnicama
47.52 Trgovina na malo robom od metala, bojama i staklom u specijalizovanim prodavnicama
47.53 Trgovina na malo tepisima i prostiračima za pod, zidnim i podnim oblogama u specijalizovanim prodavnicama
47.54 Trgovina na malo električnim aparatima za domaćinstvo u specijalizovanim prodavnicama
47.59 Trgovina na malo namještajem, opremom za rasvjetu i ostalim proizvodima za domaćinstvo u specijalizovanim prodavnicama
47.61 Trgovina na malo knjigama u specijalizovanim prodavnicama
47.62 Trgovina na malo novinama, papirom i pisaćim priborom u specijalizovanim prodavnicama
47.63 Trgovina na malo muzičkim i video zapisima u specijalizovanim prodavnicama
47.64 Trgovina na malo sportskom opremom u specijalizovanim prodavnicama
47.71 Trgovina na malo odjećom u specijalizovanim prodavnicama
47.72 Trgovina na malo obućom i robom od kože u specijalizovanim prodavnicama

47.75 Trgovina na malo kozmetičkim i toaletnim preparatima u specijalizovanim prodavnicama
47.76 Trgovina na malo cvijećem, sadnicama, sjemenjem, đubrivom, kućnim ljubimcima i hranom za kućne ljubimce u specijalizovanim prodavnicama
47.78 Ostala trgovina na malo novom robom u specijalizovanim prodavnicama (osim oružja i municije)
47.79 Trgovina na malo polovnom robom u specijalizovanim prodavnicama
47.81 Trgovina na malo hranom, pićima i duvanskim proizvodima na tezgama i pijacama
47.82 Trgovina na malo tekstilom, odjećom i obućom na tezgama i pijacama
47.89 Trgovina na malo ostalom robom na tezgama i pijacama
47.91 Trgovina na malo preko pošte ili Interneta
47.99 Ostala trgovina na malo izvan prodavnica, tezgi i pijaca
49.31 Gradski i prigradski kopneni prevoz putnika
49.32 Taksi prevoz
49.39 Ostali kopneni prevoz putnika, d. n.
49.41 Drumski prevoz robe
49.42 Usluge preseljenja
52.10 Skladištenje robe
52.21 Uslužne djelatnosti u kopnenom saobraćaju
52.24 Pretovar tereta
52.29 Ostale pomoćne djelatnosti u prevozu
55.10 Hoteli i sličan smještaj
56.10 Djelatnosti restorana i usluge dostave hrane
56.21 Djelatnosti keteringa
56.29 Ostale djelatnosti pripreme i posluživanja (dostave) hrane
56.30 Djelatnosti pripreme i posluživanja pića
68.10 Kupovina i prodaja sopstvenih nekretnina
69.20 Računovodstvene, knjigovodstvene i revizorske djelatnosti; djelatnosti savjetovanja koje se odnose na porez
70.10 Djelatnosti upravljanja
70.22 Savjetovanje koje se odnosi na poslovanje i ostalo upravljanje
77.31 Iznajmljivanje I davanje u zakup (lizing) mašina i opreme za poljoprivredu
81.30 Uslužne djelatnosti uređenja i održavanja zelenih površina
82.19 Fotokopiranje, priprema dokumenata i ostale specijalizovane kancelarijske pomoćne djelatnosti
95.11 Popravka računara i periferne opreme
95.12 Popravka komunikacione opreme
95.21 Popravka elektronskih uređaja za široku potrošnju
95.22 Popravka aparata za domaćinstvo i opreme za kuću i baštu
95.23 Popravka obuće i proizvoda od kože
95.24 Popravka namještaja i pokućstva
95.25 Popravka satova i nakita
95.29 Popravka ostalih predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo
96.02 Frizerski i drugi tretmani za uljepšavanje
96.03 Pogrebne i pripadajuće djelatnosti

DJELATNOSTI SUBJEKTA UPISA – u vanjskotrgovinskom prometu

Vanjska trgovina u okviru registrovane djelatnosti

Obrazloženje

Postupajući po prijavi za registraciju poslovnog subjekta pod nazivom Društvo sa ograničenom odgovornošću "ANDRIĆ-FARM" Pelagićevo za proizvodnju, unutrašnju i spoljnu trgovinu i usluge, radi upisa u registar poslovnih subjekata osnivanja , sud je ocijenio da su ispunjeni uslovi propisani odredbom člana 36. Zakona o

registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj ("Sl.glasnik RS" broj 67/13), zbog čega je i donio odluku kao u izreci rješenja.

Sudija

Jovanka Jovanović

Pravni lijek:

Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba u roku od osam (8) dana od dana prijema rješenja. Žalba se izjavljuje Višem privrednom sudu u Banja Luci, a podnosi se putem ovog suda.

PRILOG BR.10

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ
БАЊА ЛУКА
Трг Републике Српске 1

Број: 15.04-96-107/17
Датум: 14.05.2018. године

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, рјешавајући по захтјеву носиоца пројекта „Андрић-Фарм" Пелагићево, Орлово Поље, Парићи 34, општина Пелагићево, за одобравање Студије утицаја на животну средину за комплекс пољопривредних објеката-фарми за тов пилића (бројлера) са пратећим објектима, капацитета 141 000 комада по турнусу, у Орловом Пољу, општина Пелагићево, а на основу члана 73. Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске", бр. 71/12 и 79/15), члана 2. Правилника о пројектима за које се спроводи процјена утицаја на животну средину и критеријумима за одлучивање о потреби спровођења и обиму процјене утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Српске", број 124/12) и члана 190. Закона о општем управном поступку ("Службени гласник Републике Српске" бр. 13/02, 87/07 и 50/10), д о н о с и

Р Ј Е Ш Е Њ Е
О одобравању Студије утицаја на животну средину

1. Одобрава се Студија утицаја на животну средину за комплекс пољопривредних објеката - фарми за тов пилића (бројлера) са пратећим објектима, капацитета 141 000 комада по турнусу, у Орловом Пољу, општина Пелагићево (коначна студија, март 2018. година, број 572/18). Носилац пројекта је „Андрић-Фарм" Пелагићево, Орлово Поље, Парићи 34, општина Пелагићево. Студија утицаја на животну средину је израђена у складу са одредбама Закона о заштити животне средине и подзаконским актима донесеним по основу Закона. Израђивач Студије је "УНИС" д.о.о., институт за екологију, заштиту на раду и заштиту од пожара, Источно Сарајево, институција овлашћена од овог Министарства.

2. Носилац пројекта, „Андрић-Фарм" Пелагићево, Орлово Поље, Парићи 34, општина Пелагићево, је дужан да у току рада комплекса пољопривредних објеката - фарми за тов пилића (бројлера) са пратећим објектима, капацитета 141 000 комада по турнусу, у Орловом Пољу, општина Пелагићево , а у складу са рјешењима датим у Студији утицаја на животну средину (коначна студија, март 2018, број протокола 572/18), примјени мјере спречавања, смањивања или ублажавања штетних утицаја на животну средину, а посебно:

2.1. Мјере за спречавање или смањење емисија у ваздух

Мјере за заштиту ваздуха за вријеме изградње

- Теретна возила и друга возила, који ће одвозити/довозити грађевински материјал и сл., прије изласка на саобраћајнице потребно је очистити од остатака земље која се може наћи на точковима возила (Закон о основама безбједности саобраћаја на путевима у БиХ, („Службени гласник Босне и Херцеговине", број 06/06),
- Брзину и рад транспортних средстава прилагодити условима пута (дефинисати планом управљања саобраћаја за вријеме изградње),
- Редовним (планским, периодичним) и ванредним техничким прегледима машина и возила која ће се користити приликом изградње објеката, осигурати максималну исправност и функционалност система сагоријевања погонског горива,
- Користити уређаје, возила и постројења која су, према европским стандардима,

1

- класификована у категорију с минималним утицајем на квалитет ваздуха,
- Обавезно користити нискосумпорна горива, као енергенте, код којих је садржај сумпора испод 1 %,
- Примјенити све мјере неопходне да дисперзија лебдећих честица у ваздуху буде што мања, током извођења грађевинских радова (ископ, утовар и истовар материјала), ублажавати мјерама заштите којима се емисије лебдећих честица доводе у граничне вриједности (оптимална влажност материјала, квашење и орошавање материјала),
- Редовно одржавати и квасити приступне и друге градилишне путеве као и манипулативне платое. Приступне саобраћајнице планирати на начин да се не поремети локални и транзитни саобраћај у односу на ситуацију прије почетка изградње.

У циљу оцјене утицаја рада предметни фарми за тов пилића на стање квалитета ваздуха, предлаже се мониторинг концентрације загађујућих материја у ваздуху током изградње, након изградње, као и током рада предметне фарме за тов пилића.

Мјере за заштиту ваздуха - у току експлоатације

У току рада предметне фарме, потребно је вршити мјерење квалитета ваздуха, а уколико се уочи да је дошло до прекорачења вриједности прописаних Правилник о мјерама за спречавање и смањење загађивања ваздуха и побољшање квалитета ваздуха ("Службени гласник Републике Српске", број 3/15), неопходно је додатне мјере заштите:

- Предузеће је дужно да осигура провјеру квалитета ваздуха на локацији предузећа. Провјера и праћење квалитета ваздуха се врше у циљу доказивања да постројење задовољава граничне вриједности квалитета ваздуха, параметре које су одређене Уредбом о вриједностима квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске“ број 124/12), као и у циљу добивања података за израду катастра загађивача, односно праћења кретања вриједности емисија одређеног подручја , најмање једном годишње.
- Квасити манипулативни плато у сушном периоду и пажљиво руковати са храном ради смањења емисија прашине од манипулације са храном и прашине од транспортни средстава
- Избјегавати застоје у вентилацијском систему честим инспекцијама и чишћењем цијеви и вентилатора;
- Посипати зеолитски препарат по поду фарме, ради смањења неугодних мириса (снижавање концентрације NH_3 и CO_2)
- Забрањује се оснивање сточног гробља у кругу фарме или изван ње, а болесне животиње на вријеме издвојити и поступати по препорукама ветеринара.
- Инвеститор је дужан проводити сталан хигијенски и здравствени надзор како не би дошло до појаве болести које су преносиве на људе.
- Редовно вршити отпремање ђубрива на пољопривредно земљиште, растурање стајњака по земљишту обављати по хладном времену и без вјетрова, и одмах га заоравати.
- Око објекта посадити заштитни зелени појас, односно заштитну баријеру од одговарајућег растиња у договору са одговарајућим стручњацима.
- Користити технички исправне уређаје и опрему како би се смањиле емисије загађујућих материја у ваздух и спријечили инциденти.
- Редовно вршти преглед котловнице и одржавати оптимално сагоријевање енергената.
- Емисије из котловнице морају бити усклађене са дозвољеним граничним вриједностима утврђених Правилником о мјерама за спречавање и смањењезагађивања ваздуха и побољшање квалитета ваздуха („Службени гласник Републике Српске", бр. 3/15, 51/15 и 47/16).
- Стално контролисати и обезбједити одговарајуће микроклиматске услове у објектима за тов пилића чиме се емисије непријатних мириса из објеката своде на минимум.
- За довоз сировина и одвоз готових производа обезбиједити технички исправна транспортна средства која користе нискосумпорна горива код којих је садржај сумпора испод 1%.
- Осигурати квалитетну климатизацију/вентилацију за извлачење штетних гасова из перадарника,увођење свјежег ваздуха у перадарнике,као и одржавање одговарајуће температуре просторазатов пилића, без обзира наспољну температуру.

- У вентилаторе морају бити уграђени филтерски системи како би се спријечило ширење микроорганизама и непријатних мириса у ваљску средину.

Напомена: Загријавање објеката за узгој пилића ће се обављати преко властите котловнице на ТНГ за грijање објекта су одабрана четири калорифера на топлу воду режима 70/55 С. Поред објеката предвиђен је надземни резервоар за плин капацитета 5 000 литара.

ТНГ због својих повољних карактеристика има посебан значај у заштити животне средине, јер приликом сагоријевања не ослобађа штетне гасове, нема дима, нити чађи и то је разлог да се на његовој примјени базирају програми са циљем заштите и побољшања животне средине.

2.2. Мјере за заштиту вода

На територији Републике Српске, Уредбом о класификацији и категоризацији водотока („Службени гласник Републике Српске„ број 42/01), успостављају се критеријуми и врши класификација квалитета површинских и подземних вода, као и категоризација водотока.

За вријеме изградње

- Придржавати се мјера за уређење простора у току извођења радова на изградњи фарме кроз услове наведене у Урбанистичко – техничкој документацији и урбанистичкој сагласности,
- Користити технички исправну механизацију и превозна средства на градилиштима за транспорт опреме и материјала,
- Забрањено је прати машине и возила у зони радова, а правилном организацијом радова и надзором минимизирати могућност инцидентног загађења воде због немарности радника,
- Забрањено је истресање ископног материјала на обалу водотока,
- Прилазне саобраћајнице и манипулативне површине изградити на начин да се осигура одвод површинских вода прилагођен предвиђеној фреквенцији и терету транспортних возила који ће се кретати на наведеној локацији,
- Потребно је сакупљати фекалне отпадне воде и третирати их у постројењу за отпадне воде – трокоморна септичка јама са таложницама и дезинфекцијом помоћу хлоринатора или одговарајућег другог типског постројења.
- Септичку јаму потребно је редовно одржавати и чистити њен садржај путем предузећа овлаштеног за ту врсту активности.
- Смјештај свих возила и механизације која користе течно гориво, мора бити на уређеном водонепропусном платоу уз строгу контролу евентуалног загађења, односно процуривања,
- Течна горива чувати у затвореним посудама, смјештеним на сигурном мјесту по могућности у бетонском базену. У случају процуривања горива, потребно је одмах приступити ремедијацији загађене површине.

Мјере за заштиту вода -у току експлоатације

- Системи за одводњу и складиштење отпадних вода требају бити изведени на начин да не загађују околину, а њихово одржавање треба уговорити са овлаштеном комуналном службом. Стога је потребно препознате врсте отпадних вода сакупљати у засебну водонепропусну трокоморну септичку јаму, те по пуњењу исте, празнити од стране овлаштеног предузећа, а све према Правилнику о испуштању отпадних вода у мјестима гдје не постоји јавна канализација („Службени гласник Републике Српске“, број 68/01).
- Забрањује се излијевање отпадне воде у реципијент без одговарајућег предтретмана у складу са Уредбом о класификацији и категоризацији водотока („Службени гласник Републике Српске“, број 42/01),
- У складу са Законом о ветеринарству („Службени гласник Републике Српске“, бр. 42/08 и 06/12) средства за дезинфекцију морају се користити на начин да не загађују околину.

- При провођењу здравствених и хигијенско - санитарних мјера на фарми за тов пилића (бројлера), користити само одобрена и дозвољена средства уз надзор надлежне ветеринарске службе.
- Инвеститор је у обавези да спроводи мјере дезинфекције, дезинсекције и дератизације на фарми, које смију обављати само правне и/или физичке особе које посједују рјешење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.
- Грађевине интерног система одводње отпадних вода (канали, цјевоводи, спремници
- отпадне воде од прања објеката, септичке јаме) пројектовати и изградити у складу са техничким захтјевима за грађевине одводње и пречишћавања отпадних вода.
- Планираним захватом не смије се на било који начин промијенити квалитет воде у појединим водоносним слојевима.
- Санитарне отпадне воде и отпадне воде из дезинфекцијске баријере сакупљати у водонепропусну трокоморну септичку јаму за отпадне воде које треба периодично контролисати и празнити путем надлежне комуналне службе.
- За чишћење унутрашњости производних грађевина и слично, и дезинфекцију воде из дезбаријере користити биоразградива средства.
- Редовно контролисати инсталације питке воде ради избјегавања нежељеног пролијевања те водити записе о примјени воде путем рачуна о потрошњи, те правовремено откривати и поправљати кварове инсталација.
- Контролу грађевина интерног система одводње отпадних вода на својство водонепропусности, структуралности и функционалности обавити прије пуштања фарме у рад а након тога контролу обављати сваких пет година.
- Простор у коме је смјештен агрегат одржавати уредним, редовно контролисати евентуално просуте количине уља у металној посуди испод агрегата, а исте покупити упијајућим апсорбенсом (пиљевина, крпа), који након тога, одлагати у контејнер за опасни отпад.
- У циљу превенције микробиолошке контаминације подземних вода или воде за пиће индивидуалних водоопскрбних објеката оближњих мјеста, строго се забрањује депоновање, одлагање и складиштење било које врсте отпадних материја на локацији и око ње.
- Водити евиденцију о одржавању септичке јаме и водонепропусне бетонске јаме (лагуне) (датум и вријеме чишћења, количина очишћеног садржаја, име, презиме и потпис одговорног лица за чишћење, и име, презиме и потпис лица који је извршио чишћење).
- Код чишћења подова фарме прво детаљно провести механичко чишћење, како се каснијим испирањем вода не би оптерећивала елементима и једињењима садржаним у ђубриву, посебно азотним и фосфорним једињењима.
- На улазу на предметну локацију и испред улаза у објекат фарме, у складу са Правилником о заштити животиња за држање и условима које морају да испуњавају објекти за држање животиња („Службени гласник Републике Српске", број 136/10), изградити дезо баријеру.
- Управљати садржајем из дезо баријере тако да не долази до прелијевања. Дезо баријере редовно чистити а садржај одлагати у септичку јаму.
- Лагуну редовно празнити цистерном, а транспорт тог садржаја изводити тако да се искључи свака могућност просипања по саобраћајницама и манипулативном простору.

2.3. Мјере за за заштиту земљишта

За вријеме изградње

Наведене мјере заштите ваздуха и вода које се односе на сакупљање и каналисање отпадних и оборинских вода са манипулативних платоа су уједно и мјере за заштиту земљишта.

- Прије почетка изградње потребно је планирати приступне путеве за механизацију, те одлагалишта на локалитетима гдје ће бити најмања штета за биљни покров,
- Извођачима радова треба строго нагласити одговорност чувања цијеле околне вегетације и земљишта унутар и изван грађевинске зоне,

У току експлоатације

- На одговарајућим мјестима потребно је поставити контејнере затвореног типа за прикупљање комуналног отпада.
- Сва возила и механизација која ће се користити на фарми треба да буде на бетонираном или асваltираном платоу предвиђеном за паркинг, обезбједити абсорбент (пијесак, пиљевина) којом би се дијеловало на евентуално просуту нафту и нафтне деривате, а настали отпад ове врсте третирати као опасан у сарадњи са овлаштеном службом.
- Редовно одржавати и чистити септичку јаму.
- Сачинити и успоставити одговарајући детаљан план мониторинга заштите површинских и подземних вода, као и пољопривредног земљишта.
- Иако Инвеститор захвата ће сам аплицирати ђубриво на пољопривредне површине, обавезан је упознати у случају продаје своје уговорне партнере с препорукама о правилној употреби кокошјег ђубрива на пољопривредним површинама.
  Главне препорукесе наводе:
- препоручује се да се кокошије ђубриво распростре на пољопривредне површине неком од уобичајених агротехничких метода (плитко љетно орање – тзв. прашење стрништа, конвенционално орање, дрљање и тањирање);
- препоручује се да се кокошије ђубриво распростре на пољопривредним површинама на којима се узгајају културе које " троше " доста азота као што су кукуруз, шећерна репа, кромпир и дјетелина;
- препоручује се да се кокошије ђубриво распростре на пољопривредним површинама у што раниј фази раста биљака с циљем највећег прихвата храњива од стране усјева и смањења опасности од онечишћења, а избјегавати или минимизирати у раздобљу без усјева (уобичајено од септембра до марта, овисно о подручју). На травњацима, опасност од оптерећења азотом није толико увјетована датумом примјене, јер је вријеме усвајања храњива од стране биљака уобичајено дуже него што је то случај за већину ратарских култура;
- Извршити озелењавање слободних површина унутар локације и подизање зеленог појаса рубним дијелом парцеле.

2.4. Мјере за спречавање или смањење емисија буке

За вријеме изградње

Неповољни ефекти буке појавиће се на самом градилишту која се може умањити употребом одговарајуће опреме (заштита антифонима и штитницима на ушима). Имајући у виду неповољне ефекте буке потребно је проводити слиједеће мјере за смањење или потпуно елиминисање буке:

- Грађевинске радове који би производили велику буку изводити у одређеним временским интервалима и према одговарајућим прописима и стандардима;
- Забранити коришћење грађевинских машина у ноћном периоду и ограничити их на радне сате и дане у седмици;
- Радници на градилишту морају користити заштитну опрему против буке (заштита антифонима и штитницима на ушима);
- У случају да поједине машине прекорачују дозвољене вриједности нивоа буке, потребно је забранити њихову употребу, односно користити модернију и технички исправну механизацију;
- Инвеститор је у обавези да од произвођача опреме, или од његовог заступника, захтијева да достави сву одговарајућу документацију о примјењеним конструктивним рјешењима и заштитној опреми против буке и вибрација, сходно одредбама Закона о заштити на раду („Службени гласник Републике Српске", број 1/08).
- Заштита од штетног дејства буке може се обезбиједити мјерама техничке заштите и средствима заштите на раду. Измјерене вриједности нивоа буке на погонским и радним машинама на сличним градилиштима налазе се у границама 80 - 85 dB, што јасно указује на потребу одговарајуће заштите.

- Ради заштите чула слуха од прекомјерне буке на радним мјестима руковаоца погонских и радних машина морају се користити одговарајућа заштитна средства и то: вата за заштиту слуха од буке јачине до 75 dB;
- ушни чепићи за заштиту слуха од буке јачине до 85 dB;
- ушни штитници за заштиту слуха од буке јачине до 105 dB.

За вријеме експлоатације

Током рада фарме за тов пилића, сам процес производње неће узроковати повећање нивоа буке. Повремено ће се јављати бука од пољопривредне механизације (трактор и друга помоћна возила), али узимајући у обзир мали број машина те њихово појединачно коришћење, тај утицај није значајан те стога није потребно прописивати посебне мјере заштите од буке.

2.5. Мјере за заштиту екосистема

За вријеме изградње

- Приликом извођења планираних радова треба строго водити рачуна да се што мање наруши стабилност екосистема.
- Извођење радова треба обављати под надзором одговарајућих стручњака како би се промјене у екосистему свеле на што мању мјеру.
- За ваљско уређење максимално користити аутохтони грађевински и садни материјал.
- На привременим одлагалиштима ископаног материјала забрањено је одлагање комуналног отпада.

У току експлоатације

- Након извршених радова обавезно спровести мјере рекултивације и хортикултурног уређења терена
- Евентуално хортикултурно уређење локација извести као слободно непарковско уз употребу искључиво аутохтоне флоре.
- Континуирано пратити копнене врсте које су у категорији заштићених врста (ендемичне, ријетке и угрожене) јер оне представљају баштину којој се треба посветити посебна пажња.

2.5. Мјере заштите здравља становништва

- У циљу минимизације утицаја на здравље радника, околног становништва и ресурса животне средине, рад фарме организовати у строго хигијенско - санитарном режиму;
- Спријечити неконтролисано одлагање отпада, које је и додатни узрок нарушавања хигијенско-епидемиолошке ситуације ширих размјера. У складу са захтјевима Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада ("Службени гласник Републике Српске", број 19/15), забрањено је формирање, депоновање, одлагање и складиштење било каквих количина пилећих фекалија на нехигијенски начин, јер су та мјеста додатни извор епидемиолошких опасности по здравље људи, нарочито током љетног периода када постају леглом инсеката и извор неподношљивих непријатних мириса;
- Мјере заштите животне средине плански проводити у циљу спречавања акцидената који могу имати тренутно негативно или одложено кумулативно дејство;
- У току рада фарме пратити епидемиолошку ситуацију и у случају појаве болести извршити обавјештавање, а за раднике проводити превентивне прегледе и редовне периодичне прегледе услова радне средине. Инвеститор је дужан проводити мјере обавезне превентивне дезинфекције, дезинсекције и дератизације;
- Хигијенско - санитарно уклањање отпадних вода вршити путем трокоморне водонепропусне септичке јаме у складу са Правилником о третману и одводњи отпадних вода за подручје градова и насеља гдје нема канализације („Службени гласник Републике Српске“, број 68/01), и редовно пражњење од стране надлежне комуналне организације.

- Потребно је организовати узимање и анализу узорака пречишћене воде. Уколико анализа квалитета вода (послије таложења муља), доспјелих на манипулативне површине фарме, задовољи норме предвиђене Правилником, оне се могу испуштати у природни реципијент, у складу са Правилником о условима испуштања отпадних вода у површинске воде („Службени гласник Републике Српске“, број 44/01). Уколико резултати не буду задовољавајући потребно је уградити додатни пречистач.
- Око објекта инвеститор је дужан посадити заштитни зелени појас, односно заштитну баријеру од одговарајућег растиња које задовољавају критеријуме као што су брз раст, дужи вегетациони период и друго у договору са одговарајућим стручњацима;
- Обезбједити сертификат о здравственој исправности сточне хране је законска обавеза инвеститора и пилећег меса прије изласка на тржиште;
- Обезбједити хигијенско - техничке мјере заштите радника, радну одјећу и друге мјере личне и колективне заштите радника.
- Упућивање радника на превентивне љекарске прегледе прије ступања у радни однос. Одржавање у исправном стању и вршење прегледа и испитивања средстава за рад. Преглед и испитивање средстава рада вршити у складу са Правилник о поступку и роковима превентивних и периодичних прегледа и испитивања опреме за рада и превентивних и периодичних испитивања услова радне средине (“Службени гласник РС “, број 66/08),
- Оспособљавање запослених за безбједан и здрав рад. На основи Закон о заштити на раду („Службени гласник Републике Српске“, број 01/08) оспособљавање радника се врши прије почетка рада и уколико се радник распоређује са једног радног мјеста на друго.
- Ради веће безбједности и здравља запослених, обезбједити потребну заштитну опрему и коришћење исте, а сваких 15 дана обављати разговор са запосленим на њиховим радним мјестима и указивати на неопходност примјене заштитних мјера, као и прихватити одређене приједлоге у циљу подузимања одређених превентивних мјера за отклањање ризика на радном мјесту.
- Вршити обуку радника из области заштите од пожара а према Закону о заштити од пожара („Службени гласник Републике Српске“, број 06/09) и редован преглед ПП опреме.

2.6. Мјере за заштиту пејсажа

- По изградњи приступних путева неопходно је хортикултурно рјешити насипе путева као и остале слободне површине, да би се површински слојеви везали и спријечила ерозија користећи биљке из ширег дијела екосистема.
- Евентуално хортикултурно уређење локација извести као слободно непарковско уз употребу искључиво аутохтоне флоре.
- Уколико се у току рада открије природно добро о налазу обавијестити Републички Завод за заштиту културно-историјског и природног насљеђа Републике Српске и предузети све мјере како се природно добро не би оштетило до доласка овлашћеног лица.
- Сачувати све врсте које су у категорији заштићених врста (ендемичне, ријетке и угрожене). Ендемични и ријетки облици међу копненим организмима представљају баштину којој се мора посветити посебна пажња.

2.7. Мјере за заштиту културног историјског и природног наслијеђа

Мјере за заштиту културно историјског и природног наслијеђа се прописују само за фазу изградње како слиједи:

- У случају ископа или наласка археолошких остатака потребно је прекинути даље радове те исто пријавити Заводу за заштиту културно историјског и природног насљеђа

INSTITUT ZA EKOLOGIJU, ZAŠTITU NA RADU I ZAŠTITU OD POŽARA - ISTOČNO SARAJEVO

Републике Српске и предузети све мјере како би се на адекватан начин приступило заштити нађених археолошких знаменитости.

- У случају да се током градње комплекса фарме за тов пилића (бројлера), наиђе на природно добро које је геолошко - палеонтолошко или минеролошко-петроградског поријекла, а за које се претпоставља да има својство објекта геонаслијеђа, обавијестити Завод за заштиту културно- историјског и природног насљеђа Републике Српске.

2.8. Мјере за управљање отпадом

Мјере за спречавање и смањење чврстог отпада – управљање отпадом у складу са Закона о управљању отпадом („Службени гласник Републике Српске“, број 111/13)

За вријеме изградње

- Селективно сакупљати грађевински отпад и комунални отпад,
- На локалитету поставити довољан број контејнера за сакупљање комуналног отпада, а затим одвозити у сарадњи са комуналним предузећем са којим је потребно склопити уговор о сарадњи,
- Отпадна уља и мазива и други опасни отпад сакупљати у посебним бачвама, складиштити на наткривеној и бетонираној површини, и збрињавати у сарадњи са овлашћеном институцијом,
- Уколико дође до неконтролисаног истицања опасних материја (гориво, уље) обезбиједити довољне количине адсорбенса и адекватне посуде за прихватање горива, а њихов даљи третман препустити овлашћеној институцији која треба да обави уклањање опасних материја и асанацију терена у складу са одредбама Закона, придржавати се Плана управљања отпадом припремљеним у складу са чл. 22. Закона о управљању отпадом („Службени гласник Републике Српске“, број 111/13)

У току експлоатације

- У процесу експлоатације постојећег објеката овакве намјене, потребно је предвидјети систем сакупљања отпада као прве карике у процесу управљања отпадом, комунални отпад одлагати у затворене контејнере, и тд…
- Уговоре са овлашћеним институцијама за збрињавање отпада, у складу са Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада ("Службени гласник Републике Српске", број 19/15)
- водити бригу о управљању отпадом са животињским лешинама и отпадом животињског поријекла, отпад кључног броја 02 01 02 – отпад животињског ткива, што је прописано Законом о ветеринарству („Службени гласник Републике Српске“, бр. 42/08 и 06/12), што је у складу с Директивом 90/667/EEC о ветеринарским условима за одлагање и поступање с отпадом животињског поријекла. Сав животињски отпад произведен у властитом објекту треба предати скупљачу животињског (органског) отпада којем су повјерени послови скупљања на одређеном епизоотиолошком подручју. Потребно је од стране надлежне ветеринарске службе утврдити узрок угинућа.
- Управљање осталим врстама отпада мора се проводити у складу са Законом о управљању отпадом („Службени гласник Републике Српске“, број 111/13) и Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада ("Службени гласник Републике Српске", број 19/15), како слиједи:
- Отпад чија се вриједна својства могу искористити мора се одвојено скупљати и користити; свих насталих врста отпада мора бити организовано на локацији фарме;
- Опасни отпад настао лијечењем и превенцијом болести у животиња потребно је одвојено сакупљати у спремнике намијењене за ту сврху, те њихово збрињавање уговорити с овлаштеним предузећем које посједује дозволу за скупљање, пријевоз и/или збрињавање опасног отпада.
- Набавити намјенске, водонепропусне контејнере затвореног типа и посуде за збрињавање комуналног, опасног, неопасног и органског отпада и исте поставити на чврсту подлогу на локацији, за безбједно привремено одлагање, заштићену од атмосферских утицаја.

- Контејнери - канте за складиштење отпада морају јасно бити означени типом и нивоом опасности отпада.
- За сакупљање отпада од папира и картона обезбиједити посебан контејнер за одлагање до коначног збрињавања.
- Забрањује се оснивање сточног гробља у кругу предметне парцеле или изван ње.
- У недостатку властитих пољопривредних површина, склопити уговор са предузећима, која ће узимати кокошје ђубриво (органски отпад) са фарме и аплицирати га на властитим површинама. Инвеститор има обавезу да упозна уговорне партнере с одредбама Нитратне директиве 91/676/ЕЕС, Анекс III. у вези начина аплицирања кокошјег ђубрива на пољопривредне површине;
- За транспорт кокошјег ђубрива потребно је обезбиједити намјенска возила, осигурана од просипања и цурења садржаја из возила.
- Водонепропусну бетонску лагуну за прихват отпадних вода (из процеса прања подова фарме) редовно празнити након сваког производног циклуса. Инвеститор је дужан вршити визуелну контролу физичког стања лагуне и њене попуњености, с циљем спречавања исцуривања отпадних вода у земљиште.
- Талог из септичке јаме редовно чистити у сарадњи са институцијом овлаштеном за збрињавање ове врсте отпада, у складу са склопљеним уговором.
- Вршити уклањање отпада сходно Плану управљања отпадом уз обавезну примарну селекцију којим се обезбјеђује висок степен заштите јавног здравља у вези са Законом о заштити становништва од заразних болести („Службени гласник Републике Српске", број 14/10), те према Каталогу отпадних материја водити уредну евиденцију о продукованим количинама уз напомену да када се ради о чишћењу и прању након завршеног турнуса отпад се не смије задржавати на локацији.
- Све Уговоре за збрињавање отпада закључити са овлашћеним институцијама у складу са Каталогом отпада („Службени гласник Републике Српске", број 19/15) и Правилником о условима за пренос обавеза управљања отпадом са произвођача и продавача на одговорно лице система за прикупљање отпада („Службени гласник Републике Српске", број 118/05).

3. Носилац пројекта „Андрић-Фарм" Пелагићево, Орлово Поље, Парићи 34, општина Пелагићево, је дужан испунити и остале мјере утврђене у Студији утицаја на животну средину (коначна студија, број протокола 572/18).

4. Студија утицаја на животну средину за комплекс пољопривредних објеката - фарми за тов пилића (бројлера) са пратећим објектима, капацитета 141 000 комада по турнусу, у Орловом Пољу, општина Пелагићево - коначна студија, урађена у марту 2018. године (бр.протокола је 572/18), је саставни дио овог рјешења.

5. Носилац пројекта је обавезан да поднесе овом министарству захтјев за издавање еколошке дозволе за комплекс пољопривредних објеката - фарми за тов пилића (бројлера) са пратећим објектима, капацитета 141 000 комада по турнусу, у Орловом Пољу, општина Пелагићево, у складу са чланом 85. Закона о заштити животне средине и чланом 3. Правилника о постројењима која могу бити изграђена и пуштена у рад само уколико имају еколошку дозволу („Службени гласник Републике Српске", број 124/12).

О б р а з л о ж е њ е

Носилац пројекта „Андрић-Фарм" Пелагићево, Орлово Поље, Парићи 34, општина Пелагићево је на основу Рјешења о утврђивању обавезе спровођења процјене утицаја и изради Студије утицаја на животну средину број 15.04-96-74/17 од 11.9.2017. године, доставио Захтјев за одобравање Студије утицаја на животну средину, дана 30.10.2017. године овом министарству и нацрт Студије утицаја на животну за комплекс пољопривредних објеката - фарми за тов пилића (бројлера) са пратећим објектима, капацитета 141 000 комада по турнусу, у Орловом

Пољу, општина Пелагићево. Студија утицаја на животну средину је израђена у складу са одредВама Закона о заштити животне средине и подзаконским актима донешеним по основу Закона, а израђивач Студије је "УНИС" д.о.о., институт за екологију, заштиту на раду и заштиту од пожара, Источно Сарајево, институција овлашћена од овог Министарства.

Нацрт Студије је био достављен дана 20.11.2017. године на мишљење сљедећим субјектима: Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Министарству здравља и социјалне заштите Републике Српске, Заводу за заштиту културно–историјског и природног насљеђа Републике Српске и Општини Пелагићево.

Мишљења достављена у поступку претходне процјене су саставни дио Рјешења о утврђивању обавезе процјене утицаја и изради Студије утицаја на животну средину, а мишљења достављена у поступку одобравања Студије су саставни дио Оцјене о примљеним примједбама заинтересоване јавности и прелиминарном стручном ставу носиоца пројекта.

Обавјештење о поднешеном захтјеву за одобравање Студије утицаја на животну средину, времену и мјесту одржавања јавне расправе и мјесту гдје је омогућен увид у документацију, објављено је у дневном листу "Блиц", дана 23.11.2017. године.

Носилац пројекта је организовао јавну расправу о нацрту Студије утицаја на животну средину, дана 22.12.2017. године која је одржана у просторијама Општине Пелагићево, са почетком у 12 часова.

Учеснике јавне расправе су са намјераваним захватом упознали представници лиценциране куће "УНИС" д.о.о., институт за екологију, заштиту на раду и заштиту од пожара, Источно Сарајево, израђивачи Студије, а о јавној расправи је сачињен Записник, достављен Министарству у законом прописаном року.

Заинтерсеованој јавности је остављен рок 30 дана за подношење примједби, у писаној форми носиоцу пројекта у вези са захтјевом и нацртом Студије.

У законом предвиђеном року, своје мишљење послали су:

Министарства здравља и социјалне заштите број 11/08-012-560/17 од 8.12.2017. године, у коме констатује сљедеће:

Увидом у достављени приједлог Студије о утицају на животну средину за предметни комплекс се може закључити да су фактори ризика правилно идентификовани, а утицаји на здравље и животну средину детаљно описани. У вези са нарушености животне средине по сегментима предложене су и мјере редукције и ублажавања последица на мјесту стварања, те са јавноздравственог стајалишта се упућују сугестије у вези са радом предметног комплекса и рестрованом дјелатности:

- План управљања отпаду имплементирати и поткријепити предложеним инфраструктурним рјешењима и одговарајућим уговорима, именовати одговорну особу и испланирати активности захтјеване Стратегијом о управљању отпадом у Републици Српској за период 2017-2026. године. У вези са обавезама проистеклим из Закона о отпаду („Службени гласник Републике Српске", број 111/13) увести дневну евиденцију о продукованим количинама отпада по одвојеним фракцијама и нарочиту пажњу посветити опасном отпаду индексне групе 18 (остаци од вакцина, лијекова и др. биохазардни отпад који треба уговорно односити Ветеринарска станица одговорна за надзор) према Каталогу отпада чије збрињавање подлијеже посебним токовима, третману и диспозицији. Исти захтјев важи и за друге врсте отпадних материја због законски обавезног извјештавања Еко фонда Републике Српске и Републичког Завода за статистику (*Погледати ОТП образац за отпад доступан на Web страници Завода*). Успоставити дневну евиденцију о отпаду и извјештавање најдаље до 31. марта текуће за претходну годину.

- Везано за диспозицију отпадних вода и обавезе сваког правног субјекта у овој области су примарно везане за заштиту сопственог и околних изворишта воде за пиће и људску потрошњу од загађења у вези са прописима чл. 18. Закона о водама (Службени гласник Републике Српске", бр. 50/06, 92/09 и 121/12).
- Користити Правилник о здравственој исправности воде намјењене за људску употребу („Службени гласник Републике Српске", број 88/17) за контролу хигијенске и оцјену здравствене исправности воде за пиће и другу употреби на фарми из сопственог бунара, а у Студији кориговати назначени Правилник о хигијенској исправности воде за пиће, („Службени гласник Републике Српске", број 40/03) који је одавно стављен изван снаге, као и Правилник о здравственој исправности воде за пиће („Службени гласник Републике Српске", број 75/15).

Табела 1. Минимални број параметара за годишњи мониторинг испитивања квалитета отпадних вода

Parametar	Metoda ispitivanja
Alkalitet	BAS EN ISO 9963-1:2000 ◆
Ukupne čvrste materije (isparni ostatak)	SMEWW 22nd 2540 B ◆
Gubitak žarenjem	SMEWW 22nd 2540 B ◆ SMEWW 22nd 2540 E ◆
Pepeo (žareni ostatak)	SMEWW 22nd 2540 E ◆
Talog nakon 0,5h taloženja	SMEWW 22nd 2540 F ◆
Ukupne suspendovane materije	BAS ISO 11923:2002 ◆
BPK_5	BAS ISO 5815-1:2004 ◆
HPK-dihromatni	BAS ISO 15705:2005 ◆
Ukupni azot	UMH 257
Ukupni fosfor	SMEWW 22nd 4500-P E ◆
Gvožđe, Fe	SMEWW 22nd 3500-Fe B ◆
Mangan, Mn	SMEWW 22nd 3111 B ◆
Amonijačni azot	SMEWW 22nd 4500-NH_3 F ◆
Arsen, As	SMEWW 22nd 3114 ◆
Biotest toksičnosti (Dafnia magna)	

- У Еколошку дозволу за обавезни планирани годишњи мониторинг за отпадне воде из објекта укључити као потребне параметре приказане у табели који могу дати инспекцијском надзорном органу релевантне податке неопходне за сагледавање загађења и укупног оптерећења сходно одредВама Правилника о условима испуштања отпадних вода у површински водоток. („Службени гласник Републике Српске", број 44/01) , као и обавезно кроз елаборат одређивање укупног ЕБС оптерећења по еквивалентном становнику (ЕС) на годишњем нивоу.
- Доминирајући југоисточни вјетар у ружи вјетрова овога подручја може непријатни мирис и буку проширити на јужну страну и условити нарушавање квалитета живота, проблеме и жалбе становника најближег домаћинства на око 400 метара. Препоручује се строги хигијенско-санитарни режим рада објеката, провођење ДДД мјера и без задржавања покривки и ђубра око фарме након завршеног турнуса, обзиром да могу током бескишног љетног периода бити мјесто обимнијег размножавања непожељних инсеката. Израдити Протокол чишћења, прања и ДДД мјера у објекту, као и хигијенског прања руку особља.
- Послодавац је дужан обезбедити законом обавезну здравствену заштиту, као и редовне и периодичне контролне прегледе радника у надлежној здравственој установи.
- План активности са вертикалном и хоризонталном одговорношћу израдити и у случају несрећа већих размјера ускладити са општинским плановима за ванредне и акцидентне ситуације.
- Инвеститор је дужан обавјештавати јавност, становништво локалне заједнице и надлежне о одступањима током градње или касније током рада и акцидентним ситуацијама, као и било каквим разлозима који би могли значајније утицати на здравље и бити узроком нарушавања епидемиолошке ситуације.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде у свом мишљењу, број 12.03.5-330-4631/17 од 7.12.2017. године, наводи да прегледом понуђене документације, пажњу су усмјерили на рјешења која су дата за коришћење и заштиту вода, и пољопривредног земљишта, а предмет су надлежности Министарства ПШВ и сматрају да су иста прихватљива по обиму сагледавања, као и по предвиђеним активностима и мјерама које треба спровести у наредним фазама пројектовања, изградње и експлоатације.

Републички завод за заштиту културно-историјског и природног насљеђа, није доставио своје мишљење и ако им је захтјев са студијом уредно достављен 23.11.2017. године.

Дана 25.12.2017. године ово Министарство је запримило стручно мишљење под бројем 03/8-361.3-3/17 од 18.12.2017. године, од Општине Пелагићево у коме закључује да је пројекат својом функцијом и техничким рјешењима безбиједан у смислу утицаја на животну средину, те дају позитивно мишљење на студију о утицају предметне фарме на животну средину.

Примједбе са Јавне расправе која је одржана у просторијама Општине Пелагићево 22.12.2017. године је било од стране сљедећих представника/лица:

- Представник Одељења за просторно уређење и стамбено комуналне послове Општине Пелагићево, Лука Зечевић је изнео примједбу да у студији није уврштен просторни план општине Пелагићево.

Како није било других примједби, представница министарства се захвалила присутнима и завршила јавну расправу те је позвала присутне да сва своја мишљења, приједлоге и замјерке о истој могу у року од 30 дана доставити у писаној форми Општини Пелагићево или Министарству. Такође је навела да ће бити урађена допуна Студије по окончању јавног увида.

Примједбе са јавног увида није било.

Дана 5.02.2018. године ово Министарство је запримило под бројем 03/18 од „Андрић-Фарм" Пелагићево, Орлово Поље, Парићи 34, општина Пелагићево, као носилац пројекта, **Прелиминарни стручни став о примљеним примједбама заинтересоване јавности, заинтересованих органа на Нацрт Студије утицаја на животну средину** за наведени пројекат. Према достављеном акту носилац пројекта је дао своје мишљење у коме констатује да ће израђивач студије „УНИС" институт за екологију, заштиту на раду и заштититу од пожара, д.о.о. Источно Сарајево, допунити студију са свим достављеним мишљењима као и са достављеном примједбом са јавне расправе.

Министарство је у складу са чланом 71. Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске", бр. 71/12 и 79/15) донијело Оцјену о примљеним примједбама заинтересованих органа и прелиминарном стручном ставу носиоца пројекта, број: 15.04-96-107/17, од 6.02.2018. године, којом је наложено достављање коначне Студије утицаја на животну средину за комплекс пољопривредних објеката - фарми за тов пилића (бројлера) са пратећим објектима, капацитета 141 000 комада по турнусу, у Орловом Пољу, општина Пелагићево, у складу са чланом 72. истог закона.

Дана 15.04.2018. године на протокол овог министарства носилац пројекта је у складу са чланом 72. Закона о заштити животне средине, доставио Студију у коначном облику, а у складу са примједбама и упутствима из извјештаја о ревизији коју је урадила лиценцирана кућа „ПРОЈЕКТ" а.д. из Бања Луке. Такође, достављена је и потврда о усклађености студије са извјештајем о ревизији од 30.03.2018. године под бројем 372/18.

Провјером садржаја Студије је утврђено да су допуне у Студији извршене у складу са Извјештајем о ревизији Студије о процјени утицаја на животну средину за комплекс

пољопривредних објеката - фарми за тов пилића (бројлера) са пратећим објектима, капацитета 141 000 комада по турнусу, у Орловом Пољу, општина Пелагићево. Такође, Студија садржи посебан дио у складу са чланом 68. став 2) Закона о заштити животне средине, у којој је дат преглед свих достављених мишљења, сугестија и примједБи са одговорима на исте као и преглед корекција и допуна по приједлогу ревидента. Анализом садржаја достављене коначне студије, овај орган је установио да су оправдане примједбе уважене и да су у складу са њима извршене корекције садржаја исте, а што доказује већ претходно поменута потврда овлаштеног ревидента.

Студија утицаја на животну средину за комплекс пољопривредних објеката - фарми за тов пилића (бројлера) са пратећим објектима, капацитета 141 000 комада по турнусу, у Орловом Пољу, општина Пелагићево (**коначна студија, март 2018, број** 372/18)., **лиценциране куће „УНИС“** институт за екологију, заштиту на раду и заштititу од пожара, д.о.о. Источно Сарајево, **је саставни дио Рјешења о одобравању Студије.**

У складу са Законом о административним таксама, а по тарифном броју 68 („Службени гласник Републике Српске“ бр. 100/11, 103/11 и 67/13) уз захтјев је приложен доказ да је уплаћен износ од 1 000 КМ за издавање Рјешења за одобравање студије утицаја.

Имајући у виду наведено, Министарство је према члану 73. Закона о заштити животне средине, одлучило као у диспозитиву.

Ово рјешење је коначно у управном поступку, те против њега није допуштена жалба, али се може покренути управни спор подношењем тужбе Окружном суду у Бањој Луци у року од 30 дана од пријема овог рјешења.

Тужба се предаје у потребном броју примјерка таксирана са износом од 100,00 КМ судске таксе непосредно суду или му се шаље поштом препоручено.Уз тужбу се доставља ово рјешење у оригиналу, овјереном препису или овјереној фотокопији.

МИНИСТАР
Сребрења Голић

Достављено:
1. Носиоцу пројекта „Андрић-Фарм“ Пелагићево, Орлово Поље, Парићи 34, општина Пелагићево
2. Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде
3. Министарству здравља и социјалне заштите
4. Републичком заводу за заштиту културно – историјског и природног насљеђа
5. Општини Пелагићево
6. Евиденцији
7. а/а

NETEHNIČKI REZIME

Farma za uzgoj pilića (brojlera), DOO „ANDRIĆ-FARM“, Pelagićevo se nalazi na parceli označenoj kao k.č. 229 K.O. Orlovo Polje, Pelagićevo. Prilazni put objektu je sa sjeverne strane, sa lokalnog puta u naselju.

Lokacija predmetnog kompleksa objekata nalazi se oko 5 km sjeverozapadno od centra opštine Pelagićevo, u Orlovo Polje. Cjelokupna opština Pelagićevo, smještena je na dijelu Posavine. Predmetni teren je ravan prema nivou lokalnog nekategorisanog puta.

Površina predmetne parcela (k.č. 229) je 19.888 m2 ili 1.989 ha. Namjena postojećih objekata jeste poljoprivredno-proizvodni objekti tipa farme.

Farmu čini šest objekata za uzgoj brojlera i to:

- Objekat broj 1, farma za tov brojlera, kapaciteta 14 000 komada, spratnosti P+0, dimenzija 67,70m x 12,55m + 2x0,80mx18,00m
- Objekat broj 2, farma za tov brojlera, kapaciteta 7 000 komada, spratnosti P+0, dimenzija 33,60m x 8,55m
- Objekat broj 3, farma za tov brojlera, kapaciteta 20 000 komada, spratnosti P+0, dimenzija 75,00m x 16,40m
- Objekat broj 4, farma za tov brojlera, kapaciteta 30 000 komada, spratnosti P+0, dimenzija 19,00m x 18,00m + 94,00m x 16,40m
- Objekti broj 5 i 6, farma za tov brojlera, kapaciteta po 35 000 komada, spratnosti P+0, dimenzija 26,05m x 20,10m + 86,95m x 18,50m

Objekati su za tov pilića – farma brojlera. Farma je maksimalnog zbirnog kapaciteta od 141 000 komada po turnusu. Predmetna parcela nalazi se u Orlovom polju, opština Pelagićevo, na zemljištu označenom kao k.č. br. 229 KO Orlovo polje, novi premjer i k.č. broj 195, 196 i 172/2 KO Orlovo polje, stari premjer. Objekati su locirani u okviru predmetne parcele. Prilaz objektu omogućen je sa postojećeg puta.

Predmetna lokacija nema vodovodnu i kanalizacionu mrežu. Voda koja se koristi u objektima treba da ispunjava zahtjeve Pravilnika o zdravstvenoj ispravnosti vode namjenjene ljudskoj upotrebi *(„Službeni glasnik RS“ broj 99/17),* bez obzira da li je za piće ili se koristi za napajanje brojlera.

Snabdijevanje objekta vodom za piće je iz vlastitog bunara. Kvalitet higijenski ispravne vode za napajanje pilića mora da zadovolji norme koje određuju I klasu kvaliteta vode za piće.

Svaki objekat na kompleksu ima svoj sopstveni bunar sa hidroforkom stanicom, tako da je voda obezbijeđena. Svaki od objekata ima svoj mini bunar Fi 110 koji je dubine 9 m sa hidroforskom stanicom. Na lokaciji na kojoj se nalazi kopleks farme, nivo vode je na četvrtom metru i šljunkovit je teren tako da i u ljetnom perioodu, predmetno preduzeće vodu ima u neograničenim količinama. U slučaju kada se vrši navodnjavanje poljoprivrednih površina iz takvih bunara pumpa je kapacitete 3000 L/min, vode ima dovoljno.

Vodovodne instalacije na predmetnoj lokaciji farme za tov pilića (brojlera), „ANDRIĆ –FARM" D.O.O. Pelagićevo, su postavljene za pojilice i za pranje i deponovanje stajnjaka, te za hidrantsku mrežu.
Budući da na lokaciji predmetne farme, nema provedene kanalizacione mreže, sanitarne otpadne vode se odvode u vodonepropusnu septičku jamu, a sve u skladu sa Pravilnikom o ispuštanju otpadnih voda u mjestima gdje ne postoji javna kanalizacija (Sl. gl. RS br. 68/01).

Tehnologija uzgoja i tova pilića, ne podrazumijeva svakodnevno nastajanje otpadnih voda. Vode, koje nastaju prilikom pranja objekta 4 - 5 puta u godini, (nakon završenog turnusa, a prije uvođenja narednog turnusa) se zajedno sa stajnjakom odvode u vodonepropusne betonske jame (lagune). Jama je projektovana tako da se osigurava dovoljan kapacitet, ispravnost i vodonepropusnost kako ne bi došlo do prelivanja ili cijeđenja u podzemne vode niti u površinske vode na susjednim parcelama.

Čiste atmosferske (oborinske) vode sa objekata i oborinske vode s manipulativnih površina će se odvoditi u okolne zelene površine vlasnika.

Promjene kvaliteta podzemnih voda se ne očekuju, osim u slučaju neadkevatnog zbrinjavanja životinjskog otpada i otpada od liječenja životinja. Ne očekuje se uticaj na površinske vode sa kojima stajnjak i sanitarne otpadne vode nemaju kontakta s obzirom na manipulaciju i način zbrinjavanja, a i pravilan način korištenja stajnjaka. Farma se snabdijeva sanitarnom vodom iz bunara, a istovremeno se ne nalazi unutar vodozaštitnog područja.

Količina otpadnih voda koje se javljaju pri pranju i čišćenju objekta su minimalne, jer se prethodno prostor za tov pilića, ručno očisti suvim postupkom, pa se tek onda vrši sapiranje i dezinfekcija objekta.

Grijanje je na predmetnoj farmi toplovodno, preko vlastite kotlovnice na TNG, za grijanje objekta su odabrana četiri kalorifera na toplu vodu režima 70/55C. Pored objekta predviđen je nadzemni rezervoar za plin kapaciteta 5 000 l. Kaloriferi su postavljeni na visinu 1,0m od poda prostorije. Grijanje mora zadovoljiti temperature objekta po danima uzgoja. Kapacitet kotla je 150KW.

Kao energent će se koristi TNG. TNG zbog svojih povoljnih karakteristika ima poseban značaj u zaštiti životne sredine, jer prilikom sagorjevanja ne oslobađa štetne gasove, nama dima, niti čađi i to je razlog da se na njegovoj primjeni baziraju programi sa ciljem zaštite i poboljšanja životne sredine. Na instalacijam TNG su predviđene mjere koje predviđaju zaštitu od požara. Ukoliko dođe do povećanja pritiska u instalaciji, ventili sigurnosti će preko odušne cijevi izbaciti manju količinu pritiska gasa i samo će u tom slučaju doći do izbacivanja gasa u atmosferu. Gasne instalacije će biti izvedene tako da u normalnim okolnostima ne može doći do havarije. Ukoliko se to ipak desi, u atmosferu će isteći samo ograničena količina gasa, jer će ventil protiv loma cijevi reagovati kod prevelikog isticanja i automatski zatvoriti dalji dotok gasa.

Za zaštitu od atmosferskog pražnjenja objekta, za tov pilića je urađeno sa postavljanjem klasične gromobranske instalacije. Za alternativno napajanje električnom energijom uređaja koje su u neprekidno u radu je agregat sa automatskim uključivanjem.

Dezinfekciona barijera je postavlja na ulazu u farmu, paraleleno sa linijom ulaznih vrata objekta u širini prilazne rampe. Dezinfekcione barijere za vozila i ljude grade se od betona i treba da su

dovoljno široke i dugačke da se točkovi najmanje jednom obrnu u dezinfekcionom rastvoru. Visina mora biti tolika da se gume potpuno potope i dezinfikuju.

Najčešće se koristi 2% NaOH. Dezinfekcione barijere za obuću na ulazu na farmu i na ulazima u pojedine objekte su u obliku sunđera. Iznad njih je u visini od 1-2 cm dezinfekcioni rastvor. Dimenzije: 1 m x 0,5 m x 0,02 m. Za dezinfekciju ruku na ulazu u krug farme postavljena je kofa sa dezinficijensom i kofa sa običnom vodom.

U toku rada predmetnog objekta su mogući sledeći uticaji na životnu sredinu:

- Emisija materija koje utiču na kvalitet vazduha (prašina, SO2, NO2, CO, NH3);
- Neprijatni mirisi;
- Buka koju proizvode uređaji i mašine, neispravna motorna vozila;
- Čvrst i tečan otpad (mogućnot zagađenja zemljišta usled neadekvatnog zrinjavanja otpada prilikom održavanja higijene radnog prostora);
- Mogućnost zagađenja zemljišta, odnosno podzemnih voda u slučaju neadekvatnog tretmana otpadnih voda;
- Zagađivanje zemljišta čvrstim otpadom (razne vrste plastične ambalaže, kartona...)

Uticaji na životnu sredinu, koji se javljaju kao posledica eksploatacije firme, imaju trajni karakter i predstavljaju uticaje posebno interesantne sa stanovišta odnosa farme-životna sredina.

Ono što posebno treba naglasiti je činjenica da aktivnosti, objekti i tehnološki postupak navedene proizvodnje u određenim okolnostima, može ugroziti životnu sredinu kako u redovnom radu, tako i u slučaju incidenata.

Imajući u vidu lokaciju, i procesa rada te mogućnost incidentnih i akcidentnih situacija potrebno je definisati maksimalne mjere zaštite radne i životne sredine.

Mjere za zaštitu vazduha

- Preduzeće je dužno da osigura provjeru kvaliteta vazduha na lokaciji preduzeća. Provjera i praćenje kvaliteta vazduha se vrše u cilju dokazivanja da postrojenje zadovoljava granične vrijednosti kvaliteta vazduha, parametre koje su određene Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/12), kao i u cilju dobivanja podataka za izradu katastra zagađivača, odnosno praćenja kretanja vrijednosti emisija određenog područja, jednom u tri godine.
- Kvasiti manipulativni plato u sušnom periodu i pažljivo rukovati sa hranom radi smanjenja emisija prašine od manipulacije sa hranom i prašine od transportni sredstava
- Izbjegavati zastoje u ventilacijskom sistemu čestim inspekcijama i čišćenjem cijevi i ventilatora;
- Posipati zeolitski preparat po podu farme, radi smanjenja neugodnih mirisa (snižavanje koncentracije NH_3 i CO_2)
- Zabranjuje se osnivanje stočnog groblja u krugu farme ili izvan nje, a bolesne životinje na vrijeme izdvojiti i postupati po preporukama veterinara.
- Investitor je dužan provoditi stalan higijenski i zdravstveni nadzor kako ne bi došlo do pojave bolesti koje su prenosive na ljude.

- Redovno vršiti otpremanje đubriva na poljoprivredno zemljište, rasturanje stajnjaka po zemljištu obavljati po hladnom vremenu i bez vjetrova, i odmah ga zaoravati.
- Oko objekta posaditi zaštitni zeleni pojas, odnosno zaštitnu barijeru od odgovarajućeg rastinja u dogovoru sa odgovarajućim stručnjacima.
- Koristiti tehnički ispravne uređaje i opremu kako bi se smanjile emisije zagađujućih materija u vazduh i spriječili incidenti.
- Stalno kontrolisati i obezbjediti odgovarajuće mikroklimatske uslove u objektima za tov pilića čime se emisije neprijatnih mirisa iz objekata svode na minimum.
- Za dovoz sirovina i odvoz gotovih proizvoda obezbijediti tehnički ispravna transportna sredstva koja koriste niskosumporna goriva kod kojih je sadržaj sumpora ispod 1%.
- Osigurati kvalitetnu klimatizaciju/ventilaciju za izvlačenje štetnih gasova iz peradarnika, uvođenje svježeg vazduha u peradarnike, kao i održavanje odgovarajuće temperature prostoraza tov pilića, bez obzira na spoljnu temperaturu.
- U ventilatore moraju biti ugrađeni filterski sistemi kako bi se spriječilo širenje mikroorganizama i neprijatnih mirisa u vanjsku sredinu.

Napomena: Zagrijavanje objekata za uzgoj pilenki će se obavljati preko vlastite kotlovnice na TNG za grijanje objekta su odabrana četiri kalorifera na toplu vodu režima 70/55C. Pored objekata predviđen je nadzemni rezervoar za plin kapaciteta 5 000 l.

TNG zbog svojih povoljnih karakteristika ima poseban značaj u zaštiti životne sredine, jer prilikom sagorjevanja ne oslobađa štetne gasove, nema dima, niti čađi i to je razlog da se na njegovoj primjeni baziraju programi sa ciljem zaštite i poboljšanja životne sredine.

Mjere za zaštitu voda

- Sistemi za odvodnju i skladištenje otpadnih voda trebaju biti izvedeni na način da ne zagađuju okolinu, a njihovo održavanje treba ugovoriti sa ovlaštenom komunalnom službom. Stoga je potrebno prepoznate vrste otpadnih voda sakupljati u zasebnu vodonepropusnu trokomornu septičku jamu, te po punjenju iste, prazniti od strane ovlaštenog preduzeća, a sve prema Pravilniku o ispuštanju otpadnih voda u mjestima gdje ne postoji javna kanalizacija (Sl. gl. RS br. 68/01).
- Zabranjuje se izlijevanje otpadne vode u recipijent bez odgovarajućeg predtretmana u skladu sa Uredbom o klasifikaciji i kategorizaciji vodotoka (Službeni glasnik RS, br. 42/01),
- U skladu sa Zakonom o veterinarstvu (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 42/08, 06/12) sredstva za dezinfekciju moraju se koristiti na način da ne zagađuju okolinu.
- Pri provođenju zdravstvenih i higijensko - sanitarnih mjera na farmi za tov pilića (brojlera), koristiti samo odobrena i dozvoljena sredstva uz nadzor nadležne veterinarske službe.
- Investitor je u obavezi da sprovodi mjere dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije na farmi, koje smiju obavljati samo pravne i/ili fizičke osobe koje posjeduju rješenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.
- Građevine internog sistema odvodnje otpadnih voda (kanali, cjevovodi, spremnici, otpadne vode od pranja objekata, septičke jame) projektovati i izgraditi u skladu sa tehničkim zahtjevima za građevine odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda.
- Sanitarne otpadne vode i otpadne vode iz dezinfekcijske barijere sakupljati u vodonepropusnu jamu za otpadne vode koje treba periodično kontrolisati i prazniti putem nadležne komunalne službe.

- Za čišćenje unutrašnjosti proizvodnih građevina i sl. i dezinfekciju vode iz dezbarijere koristiti biorazgradiva sredstva.
- Redovno kontrolisati instalacije pitke vode radi izbjegavanja neželjenog prolijevanja te voditi zapise o primjeni vode putem računa o potrošnji, te pravovremeno otkrivati i popravljati kvarove instalacija.
- Kontrolu građevina internog sistema odvodnje otpadnih voda na svojstvo vodonepropusnosti, strukturalnosti i funkcionalnosti obaviti prije puštanja farme u rad a nakon toga kontrolu obavljati svakih pet godina.
- Prostor u kome je smješten agregat održavati urednim, redovno kontrolisati eventualno prosute količine ulja u metalnoj posudi ispod agregata, a iste pokupiti upijajućim apsorbensom (piljevina, krpa), koji nakon toga, odlagati u kontejner za opasni otpad.
- U cilju prevencije mikrobiološke kontaminacije podzemnih voda ili vode za piće individualnih vodoopskrbnih objekata obližnjih mjesta, strogo se zabranjuje deponovanje, odlaganje i skladištenje bilo koje vrste otpadnih materija na lokaciji i oko nje.
- Voditi evidenciju o održavanju septičke jame i vodonepropusne betonske jame (lagune) (datum i vrijeme čišćenja, količina očišćenog sadržaja, ime, prezime i potpis odgovornog lica za čišćenje, i ime, prezime i potpis lica koji je izvršio čišćenje).
- Kod čišćenja podova farme prvo detaljno provesti mehaničko čišćenje, kako se kasnijim ispiranjem voda ne bi opterećivala elementima i jedinjenjima sadržanim u đubrivu, posebno azotnim (N) i fosfornim (P) jedinjenjima.
- Na ulazu na predmetnu lokaciju i ispred ulaza u objekat farme, u skladu sa Pravilnikom o zaštiti životinja za držanje i uslovima koje moraju da ispunjavaju objekti za držanje životinja („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 136/10), izgraditi dezo barijeru.
- Upravljati sadržajem iz dezo barijere tako da ne dolazi do prelijevanja. Dezo barijere redovno čistiti a sadržaj odlagati u septičku jamu.
- Lagunu redovno prazniti cisternom, a transport tog sadržaja izvoditi tako da se isključi svaka mogućnost prosipanja po saobraćajnicama i manipulativnom prostoru.

Mjere za zaštitu zemljišta

- Na odgovarajućim mjestima potrebno je postaviti kontejnere zatvorenog tipa za prikupljanje komunalnog otpada.
- Sva vozila i mehanizacija koja će se koristiti na farmi treba da bude na betoniranom ili asvaltiranom platou predviđenom za parking, obezbjediti absorbent (pijesak, piljevina) kojom bi se dijelovalo na eventualno prosutu naftu i naftne derivate, a nastali otpad ove vrste tretirati kao opasan u saradnji sa ovlaštenom službom.
- Redovno održavati i čisititi septičku jamu.
- Sačiniti i uspostaviti odgovarajući detaljan plan monitoringa zaštite površinskih i podzemnih voda, kao i poljoprivrednog zemljišta.
- Iako Investitor zahvata će sam aplicirati đubrivo na poljoprivredne površine, obavezan je upoznati u slučaju prodaje svoje ugovorne partnere s preporukama o pravilnoj upotrebi kokošjeg đubriva na poljoprivrednim površinama.

Glavne preporuke navodimo kako slijedi:
- preporučuje se kokošji đubrivo aplicirati na poljoprivredne površine nekom od uobičajenih agrotehničkih metoda (plitko ljetno oranje – tzv. prašenje strništa, konvencionalno oranje, drljanje i tanjiranje);

- preporučuje se kokošije đubrivo aplicirati na poljoprivrednim površinama na kojima se uzgajaju kulture koje " troše " dosta azota kao što su kukuruz, šećerna repa, krompir i djetelina;
- preporučuje se kokošije đubrivo aplicirati na poljoprivrednim površinama u što ranijoj fazi rasta biljaka s ciljem najvećeg prihvata hranjiva od strane usjeva i smanjenja opasnosti od onečišćenja, a izbjegavati ili minimizirati u razdoblju bez usjeva (uobičajeno od septembra do marta, ovisno o području). Na travnjacima, opasnost od opterećenja azotom nije toliko uvjetovana datumom primjene, jer je vrijeme usvajanja hranjiva od strane biljaka uobičajeno duže nego što je to slučaj za većinu ratarskih kultura;
- Izvršiti ozelenjavanje slobodnih površina unutar lokacije i podizanje zelenog pojasa rubnim dijelom parcele.

Mjere za sprečavanje i smanjenje čvrstog otpada

- Ugovore sa ovlašćenim institucijama za zbrinjavanje otpada, u skladu sa Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18).
- Nositelj zahvata treba voditi brigu o upravljanju otpadom sa životinjskim lešinama i otpadom životinjskog porijekla, otpad ključnog broja 02 01 02 – otpad životinjskog tkiva, što je propisano Zakonom o veterinarstvu (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 42/08, 06/12), što je u skladu s *Direktivom 90/667/EEC o veterinarskim uslovima za odlaganje i postupanje s otpadom životinjskog porijekla*. Sav životinjski otpad proizveden u vlastitom objektu treba predati skupljaču životinjskog (organskog) otpada kojem su povjereni poslovi skupljanja na određenom epizootiološkom području. Potrebno je od strane nadležne veterinarske službe utvrditi uzrok uginuća.
- Upravljanje ostalim vrstama otpada mora se provoditi u skladu sa Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20 i 63/21) i Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18), kako slijedi:
- Otpad čija se vrijedna svojstva mogu iskoristiti mora se odvojeno skupljati i koristiti; svih nastalih vrsta otpada mora biti organizovano na lokaciji farme;
- Opasni otpad nastao liječenjem i prevencijom bolesti u životinja potrebno je odvojeno sakupljati u spremnike namijenjene za tu svrhu, te njihovo zbrinjavanje ugovoriti s ovlaštenim preduzećem koje posjeduje dozvolu za skupljanje, prijevoz i/ili zbrinjavanje opasnog otpada.
- Nabaviti namjenske, vodonepropusne kontejnere zatvorenog tipa i posude za zbrinjavanje komunalnog, opasnog, neopasnog i organskog otpada i iste postaviti na čvrstu podlogu na lokaciji, za bezbjedno privremeno odlaganje, zaštićenu od atmosferskih uticaja.
- Kontejneri - kante za skladištenje otpada moraju jasno biti označeni tipom i nivoom opasnosti otpada.
- Za sakupljanje otpada od papira i kartona obezbijediti poseban kontejner za odlaganje do konačnog zbrinjavanja.
- Zabranjuje se osnivanje stočnog groblja u krugu predmetne parcele ili izvan nje.
- U nedostatku vlastitih poljoprivrednih površina, sklopiti ugovor sa preduzećima, koja će uzimati kokošje đubrivo (organski otpad) sa farme i aplicirati ga na vlastitim površinama. Investitor ima obavezu da upozna ugovorne partnere s odredbama Nitratnedirektive 91/676/EES, Aneks III, u vezi načina apliciranja kokošjeg đubriva na poljoprivredne površine;
- Za transport kokošjeg đubriva potrebno je obezbijediti namjenska vozila, osigurana od

prosipanja i curenja sadržaja iz vozila.
- Vodonepropusnu betonsku lagunu za prihvat otpadnih voda (iz procesa pranja podova farme) redovno prazniti nakon svakog proizvodnog ciklusa. Investitor je dužan vršiti vizuelnu kontrolu fizičkog stanja lagune i njene popunjenosti, s ciljem sprečavanja iscurivanja otpadnih voda u zemljište.
- Talog iz septičke jame redovno čistiti u saradnji sa institucijom ovlaštenom za zbrinjavanje ove vrste otpada, u skladu sa sklopljenim ugovorom.
- Vršiti uklanjanje otpada shodno Planu upravljanja otpadom uz obaveznu primarnu selekciju kojim se obezbjeđuje visok stepen zaštite javnog zdravlja u vezi sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 14/10), te prema Katalogu otpadnih materija voditi urednu evidenciju o produkovanim količinama uz napomenu da kada se radi o čišćenju i pranju nakon završenog turnusa otpad se ne smije zadržavati na lokaciji.
- Sve Ugovore za zbrinjavanje otpada zaključiti sa ovlašćenim institucijama u skladu sa Katalogom otpada („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 19/15, 79/18) i Pravilnikom o uslovima za prenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača i prodavača na odgovorno lice sistema za prikupljanje otpada („Službeni glasnik Republike Srpske", broj 118/05).

Mjere za zaštitu od buke

- Tokom rada farme za tov pilića, sam proces proizvodnje neće uzrokovati povećanje nivoa buke. Povremeno će se javljati buka od poljoprivredne mehanizacije (traktor i druga pomoćna vozila), ali uzimajući u obzir mali broj mašina te njihovo pojedinačno korištenje, taj uticaj nije značajan te stoga nije potrebno propisivati posebne mjere zaštite od buke.

Mjere za zaštitu pejzaža

- Po izgradnji pristupnih puteva neophodno je hortikulturno rješiti nasipe puteva kao i ostale slobodne površine, da bi se površinski slojevi vezali i spriječila erozija koristeći biljke iz šireg dijela ekosistema.
- Eventualno hortikulturno uređenje lokacija izvesti kao slobodno neparkovsko uz upotrebu isključivo autohtone flore.
- Ukoliko se u toku rada otkrije prirodno dobro o nalazu obavijestiti Republički Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Republike Srpske i preduzeti sve mjere kako se prirodno dobro ne bi oštetilo do dolaska ovlašćenog lica.
- Sačuvati sve vrste koje su u kategoriji zaštićenih vrsta (endemične, rijetke i ugrožene). Endemični i rijetki oblici među kopnenim organizmima predstavljaju baštinu kojoj se mora posvetiti posebna pažnja.

Mjere za sprečavanje akcidenta (ekološke nesreće)

Moguće akcidentne situacije u svakom proizvodnom pogonu, pa tako i na farmi za tov pilića su: požari, potresi, izlijevanje otpadnih voda u okolinu, izbijanje bolesti na farmi, nezgode pri radu i druge nezgode.

Za zaštitu od požara primjeniti sljedeće mjere:

- Pristup vatrogasne tehnike u slučaju spašavanja ljudi i imovine osigurati preko prilazne saobraćajnice,
- U farmi osigurati dovoljne količine vode za gašenje požara,
- Tokom prometa osigurati dostupnost vatrogasne tehnike do svih dijelova farme,
- Zaštitu građevina od udara munje riješiti gromobranskim instalacijama,
- U slučaju iznenadnih onečišćenja voda, sanaciju provoditi putem ovlaštene pravne ili fizičke osobe.

U slučaju izbijanja zaraznih bolesti pozvati nadležnu veterinarsku službu koja propisuje mjere daljnjeg postupanja ovisno o vrsti i obimu zaraze:

- Do uticaja na životinje izvan kruga farme moglo bi doći u slučaju izbijanja bolesti. Stoga nije potrebno provoditi posebne mjere zaštite okoline osim onih predviđenih Idejnim rješenjem kojima se sprečava ulazak životinja u krug farme i same peradarnik, te se pridržavati zdravstvenih i sanitarnih mjera koje se provode kako je to prikazano kroz opis zahvata dan u Prethodnoj procjeni uticaja na životnu sredinu.
- U slučaju izbijanja bolesti potrebno je pozvati nadležnu veterinarsku službu koja propisuje mjere daljnjeg postupanja.
- Sve mjere koje treba provoditi u slučaju akcidentnih situacija propisane su važećim propisima. Potrebno je striktno provoditi ove mjere. Prije svega prilikom projektovanja treba postupiti u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara („Sl.Gl. RS“ br.94/19).

Mjere zaštite zdravlja stanovništva

- U cilju minimizacije uticaja na zdravlje radnika, okolnog stanovništva i resursa životne sredine, rad farme organizovati u strogo higijensko - sanitarnom režimu;
- Spriječiti nekontrolisano odlaganje otpada, koje je i dodatni uzrok narušavanja higijensko-epidemiološke situacije širih razmjera. U skladu sa zahtjevima Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18), zabranjeno je formiranje, deponovanje, odlaganje i skladištenje bilo kakvih količina pilećih fekalija na nehigijenski način, jer su ta mjesta dodatni izvor epidemioloških opasnosti po zdravlje ljudi, naročito tokom ljetnog perioda kada postaju leglom insekata i izvor nepodnošljivih neprijatnih mirisa;
- Mjere zaštite životne sredine planski provoditi u cilju sprečavanja akcidenata koji mogu imati trenutno negativno ili odloženo kumulativno dejstvo;
- U toku rada farme pratiti epidemiološku situaciju i u slučaju pojave bolesti izvršiti obavještavanje, a za radnike provoditi preventivne preglede i redovne periodične preglede uslova radne sredine. Investitor je dužan provoditi mjere obavezne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije;
- Higijensko - sanitarno uklanjanje otpadnih voda vršiti putem trokomorne vodonepropusne septičke jame u skladu sa Pravilnikom o tretmanu i odvodnji otpadnih voda za područje gradova i naselja gdje nema kanalizacije („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 68/01), i redovno pražnjenje od strane nadležne komunalne organizacije.
- Oko objekta investitor je dužan posaditi zaštitni zeleni pojas, odnosno zaštitnu barijeru od odgovarajućeg rastinja koje zadovoljavaju kriterijume kao što su brz rast, duži vegetacioni period i drugo u dogovoru sa odgovarajućim stručnjacima;

- Obezbjediti sertifikat o zdravstvenoj ispravnosti stočne hrane je zakonska obaveza investitora i pilećeg mesa prije izlaska na tržište;
- Obezbjediti higijensko - tehničke mjere zaštite radnika, radnu odjeću i druge mjere lične i kolektivne zaštite radnika.
- Upućivanje radnika na preventivne ljekarske preglede prije stupanja u radni odnos. Održavanje u ispravnom stanju i vršenje pregleda i ispitivanja sredstava za rad. Pregled i ispitivanje sredstava rada vršiti u skladu sa Pravilnik o postupku i rokovima preventivnih i periodičnih pregleda i ispitivanja opreme za rada i preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne sredine ("Službeni glasnik RS ", broj 66/08),
- Osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan i zdrav rad. Na osnovi Zakon o zaštiti na radu ("Službeni glasnik RS ", broj 01/08) osposobljavanje radnika se vrši prije početka rada i ukoliko se radnik raspoređuje sa jednog radnog mjesta na drugo.
- Radi veće bezbjednosti i zdravlja zaposlenih, obezbjediti potrebnu zaštitnu opremu i korišćenje iste, a svakih 15 dana obavljati razgovor sa zaposlenim na njihovim radnim mjestima i ukazivati na neophodnost primjene zaštitnih mjera, kao i prihvatiti određene prijedloge u cilju poduzimanja određenih preventivnih mjera za otklanjanje rizika na radnom mjestu.
- Vršiti obuku radnika iz oblasti zaštite od požara (Zakon o zaštiti od požara "Sl. Glasnik RS" br.94/19) i redovan pregled PP opreme.

Na lokaciji farme je potrebno uspostaviti monitoring svih segmenata životne sredine koji mogu biti narušeni tokom izvođenja radova, kao i u toku eksploatacije, radi postizanja visokog nivoa zaštite životne sredine u cjelini.

Cilj monitoringa je da se utvrdi efikasnost predviđenih preventivnih mjera ublažavanja negativnih uticaja na kvalitet životne sredine, kao i da se identifikuje svaka promjena u novonastaloj životnoj sredini.

Monitoring imisije u vazduhu:

- mjerenje imisije štetnih materija u vazduhu (Sumporni oksidi: SO_2, Azotni oksidi: NO, NO_2, NOx,O_3, Ukupne lebdeće čestice-ULČ), na ulazu i u krugu farme, vršiti **jednom tri godine**, prema Uredbi o vrijednostima kvaliteta vazduha ("Službeni glasnik RS", broj: 124/12) i Pravilnikom o mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađivanja vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha ("Sl. glasnik RS", br. 3/15)

Monitoring emisije buke :

- monitoring emisije buke na lokaciji farme, vršiti **jednom godišnje**, u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma („Sl.list. BiH"br. 46/89).

Monitoring proizvodnje i nastanka otpada:

- voditi evidenciju u koju se upisuju podaci važni za odvijanje radnih procesa, a naročito o uticaju postrojenja na elemente životne sredine, kao što su: količina i način deponovanja otpada po vrstama, količina utrošenih sirovina i pomoćnih materijala, vode i električne energije (ukupno, kao i po jedinici proizvoda), podaci o godišnjoj proizvodnji i preduzetim mjerama po zahtjevima iz ekološke dozvole, inspekcije i nadležnih organa. Monitoring obavljati **mjesečno**.

Na osnovu pregleda lokaliteta, dokumentacije i uvida u situaciju na terenu konstatujemo da će se uticaj na životnu sredinu, nastao ekspolatacijom predmetne djelatnosti moći potpuno svesti u Zakonom dozvoljene okvire, ukoliko se u narednom periodu sprovedu gore predložene mjere u tački đ. ovih *Dokaza*.

Ovi *Dokazi* za izdavanje ekološke dozvole se odnose na predstavljeni (opisani) proces rada i kapacitet predmetnog objekta, a u slučaju izmjene radnog procesa ili kapaciteta, potrebno je izraditi novu dokumentaciju od strane ove ili druge ovlaštene institucije.

Preduzimanjem ovog zahvata, nosilac projekta se opredijelio za obavljanje djelatnosti u skladu sa pozitivnim zakonima iz domena zaštite životne sredine i zaključcima koji će se utvrditi rješenjem nadležnog organa za izdavanje ekološke dozvole.

Na osnovu svih analiza relevantnih uticaja moguće je donijeti generalni zaključak da su uticaji predmetnog objekta, na životnu sredinu takvi da se, specificiranim mjerama mogu dovesti u prihvatljive granice, pa se eksploatacija predmetnog objekta može prihvatiti sa stanovišta mogućih uticaja na životnu sredinu.